ŞTEFAN DUMITRESCU

ŞI TU VEI FI VĂZDUH

(ROMAN DE DRAGOSTE ŞI FILOZOFIC)

EDITURA ANAMAROL 2007

Coperta:
Editor: Rodica Elena Lupu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
Dumitrescu, Ştefan
ŞI TU VEI FI VĂZDUH / Ştefan DUMITRESCU
Editura ANAMAROL, Bucureşti, 2007

ISBN: (10) 973-8931-25-8
ISBN: (13) 978-973-8931-25-1

Tocmai mă întorsesem în vara aceea din Franța, unde fusesem invitat să predau Psihologia la Sorbona...Nu mai văzusem România de vreo trei ani…Luat cu studiile şi cercetările, care-mi ocupau aproape toată ziua, abia dacă mai avusesem timp să mă gândesc la cei de acasă. Uneori treceau aproape şi şase luni şi mă trezeam că uitasem cu desăvârşire să răspund la scrisori. Mă urmărea mereu figura luminoasă şi aura aceea extraordinară, de respect şi de admirație, pe care o lăsase în urma lui profesorul Nicolae Vaschide. De altfel, şi lucrul acesta l-am simțit de multe ori, marele psiholog îmi deschisese într-un fel calea. Îi eram profund recunoscător. Ori de câte ori eram prezentat în cercurile oficiale sau în cercurile ştiințifice, auzeam imediat pomenindu-se numele marelui meu înaintaş. A, român, sunteți român? Ca profesorul Vaschide…Domnule, ce minte fantastică era…Păcat că a murit aşa de tânăr. Ar fi fost astăzi unul dintre cei mai mari psihologi ai lumii.

Îl simțeam prezent lângă mine, ocrotitor şi privindu-mă de undeva de sus, într-un fel ciudat, ironic, şi protector în acelaşi timp, ca pe un copil. Obligat, o dată, de o împrejurare, a trebuit să-i fac unuia dintre miniştrii, celebri pe atunci, ai Franței, o vizită…Am păşit eu în biroul imens al Ministrului…Şi cum mai eram cu încă cineva, ce crezi, că aproape nici nu m-a băgat în seamă. M-am prezentat, i-am spus pentru ce am venit. Cum să-ți povestesc, am fost de-a dreptul mirat să-l văd cum tresare şi cum îşi ia o mină protocolară şi cât se poate de respectuoasă, după care s-a ridicat în picioare şi mi-a întins mâna…

- Sunteți român, domnule Drăghicescu.

- Da, zic…Poftiți, luați loc, m-a invitat Ministrul, pe o canapea de piele, alături. Era mai mult decât amabil şi încurcat marele Ministru francez. Am o deosebită stimă pentru domnul Titulescu, Ministrul de externe al Țării dumneavoastră, pentru marele muzician George Enescu, iar pentru marele sculptor Brâncuşi am o adevărată venerație. Vă mai pot spune că am fost foarte bun amic cu domnul Vaschide, care era un mare spirit. Parcă îl văd şi astăzi, cum ridicase brațele în sus şi cum îşi înălțase chipul spre tavan. Poza marelui om politic francez mi-a

rămas mult timp în minte. În clipa aceea îmi aduc aminte că l-am simțit, mai bine zis am simțit spiritul marelui Vaschide cum plutește în jurul meu în vastul birou ministerial…Profesorul Drăghicescu tuşi de câteva ori ducându-şi mâna la gură.

- Aşa, unde rămăsesem?

- Erați în cabinetul unui Ministru al Franței, domnule profesor...Bătrânul profesor tuşi din nou, de data aceasta ținându-se cu mâinile de brațele fotoliului.

- Aşa, aşa…Mi-am adus aminte. Dar nu de asta te-am chemat, dragul meu. Când te-am lăsat în locul meu la catedră am avut planuri mari cu dumneata. Uite de ce te-am chemat. E o chestiune foarte importantă şi foarte ciudată…Cum să-ți spun eu…Stranie…Pe mine mă interesează foarte mult problema aceasta. La drept vorbind m-a interesat încă din tinerețe. Şi pe Vaschide l-a interesat mult. Ştiu că a făcut studii şi cercetări foarte minuțioase de spiritism, despre percepția şi intuiția spiritului şi despre posibilitățile de comunicare, procese de percepție extrasenzoriale.

Am auzit şi eu, domnule profesor.

Da, chestiunea am auzit că s-a răsuflat…Însă ce m-a interesat pe mine foarte mult a fost să dau de jurnalul lui sau de fişele lui de observație. N-am avut norocul, deşi am făcut tot ce am putut pentru asta…

Profesorul Drăghicescu îşi muşcă buza de jos, lăsându-şi o clipă privirea să se odihnească pe biroul plin de tomuri, de la care tocmai se ridicase când venisem eu. Biblioteca, în care ne găseam noi, avea toți pereți până în tavan înțesați de cărți. Tomuri vechi, tratate, cursuri, cărți de filozofie, de psihologie, de pedagogie, de sociologie. Îmi aduc aminte momentul când intrasem pentru prima dată în biblioteca Profesorului. Să fii fost în anul doi sau trei de facultate. Nu bănuiam că mai târziu aveam să-i devin asistent şi că o să ne lege o prietenie adâncă şi durabilă.

Acum, fii atent, te rog…Dacă vrei poți să iei ceva să-ți notezi…Voi încerca şi eu să nu scap nimic din tot ce am auzit. Deci asta a fost acum doi ani, mai precis pe la începutul lui

august. Mă întorsesem din Franța şi dădusem peste un Bucureşti mai încins decât un cuptor…Simțeai asfaltul cum se topeşte şi cum ți se prinde de tălpile pantofilor. Aş fi avut nişte treburi de rezolvat în Capitală, şi aş mai fi întârziat măcar o săptămână… Profesorul Rădulescu Motru era plecat la Butoieşti, iar Gusti era pe undeva prin Ardeal. Nici de Davidescu n-am dat…Ce mai, fugiseră toți ca potârnichiile de căldură, care pe unde apucaseră…N-am stat mult pe gânduri şi m-am hotărât să plec şi eu acasă, să-mi văd părinții, mai ales că nu-i văzusem de aproape trei ani. M-am suit în tren şi a doua zi dimineața eram în Drăgăşani. De aici am luat o căruță către Zăvoieni, unde-şi aveau părinții mei moşia. Pe drum îmi simțeam sufletul bucuros, dar şi strâns, îngrijorat. Cum se strânge puiul de pitulice sub mama lui. Îmi era teamă să nu se fi întâmplat ceva rău acasă…Or fi sănătoşi ai mei, or fi avut necazuri? Trebuie să spun că nici nu le-a venit să creadă când m-au văzut. Parcă picase din cer însuşi Iisus Hristos. Am fost tare bucuros că i-am găsit bine. Numai mama mi s-a părut îmbătrânită, ca şi cum de la plecarea mea ar fi trecut zece ani, nu trei. Între timp mai murise cineva din neamul nostru, o mătuşă, care atinsese aproape suta de ani…A doua zi plăcerea mea cea mai mare era să merg în zăvoi, pe malul Cernei, şi să citesc întins pe spate, privind când şi când prin frunza de arini cerul spălăcit de vară. Asta a fost una dintre puținele mele plăceri pe care mi le-am permis în viață…Încolo nici n-am ştiut când a trecut timpul.

Asta să fi fost a treia sau a patra zi de când sosisem la Zăvoieni. Tocmai mă întorsesem acasă de la râu, înainte de căderea apusului…O luasem prin grădină în sus. Mama prăşea nişte cuiburi de fasole…Îmi spune că mă aşteaptă un coleg…Măi să fie!…Asta era o veste cât se poate de bună, dar care era prietenul acela care-mi făcuse pustiul de bine să-mi facă o vizită tocmai aici, la Zăvoieni?…Mă grăbesc eu către casă. În odaie mă aştepta un domn, cam de vârsta mea, avea părul puțin încărunțit pe la tâmple şi purta barbă. Nu-l văzusem în viața mea. M-a salutat cât se poate de respectuos, cerându-şi scuze de

deranj, şi bineînțeles, l-am salutat şi eu, căci cum era să ne îmbrățişăm dacă nu-l văzusem în viața mea…

Domnule Profesor, zice, am fost colegi de facultate… Numai că eu eram mai mic cu un an decât dumneavoastră. Prin anul doi v-am împrumutat *Cursul* domnului profesor Maiorescu, lucru de care mă bucur acum, căci *Cursul* a rămas la dumneavoastră, şi poate vă aduceți astfel aminte de mine…Parcă îmi aduceam aminte, este adevărat, de *Cursul* lui Maiorescu, pe care nu-l mai restituisem celui care mi-l împrumutase…Asta pentru că nu mai dădusem de el, căci făcusem tot ce îmi stătuse în putință ca să-l găsesc pe binefăcător…L-am invitat să se aşeze şi să se simtă ca acasă…Am vrut să-l rețin şi în zilele următoare căci m-aş fi bucurat nespus să am cu cine tăifăsui în plictiseala aceea care se aşternea după primele zile de stat la țară. Aşa pățeam mereu când mă duceam şi stăteam mai mult timp la Zăvoieni.

Domnule Profesor, îmi răspunde omul, mai bine notează-ți numele, dragul meu, Alexandru Vizantidis, îl chema, grec după tată. După mamă era român şi se trăgea din familia Brâncovenilor, mi se pare, dacă nu mă înşel, o spiță colaterală care mai reuşise să supraviețuiască la începutul secolului acesta…

Profesorul Drăghicescu făcu o pauză ca şi cum şi-ar trage sufletul.

Vă mulțumesc foarte mult pentru invitație, Domnule Profesor…În noaptea aceasta s-ar putea să fiu oaspetele dumneavoastră, căci nu ştiu dacă mai pot găsi o ocazie care să mă ducă la Drăgăşani sau la Craiova… dar mâine, vă cer scuze dacă vă voi părăsi, căci mă mână din urmă treburi importante…

L-am invitat, cum lesne îți închipui, la masă…Apoi ne-am retras în odaia mea unde am stat până târziu, către dimineață, povestind şi luând faptele pe toate părțile, mai mult vorbind el, căci ceea ce povestea sau ceea ce povestise făcuse să mi se ridice părul măciucă în cap, fiindcă era în acelaşi timp captivant şi nespus de interesant.

Domnule Profesor, am terminat Facultatea cu mult timp în urma dumneavoastră, după răscoala din 1907, care ne-a adus multe nenorociri. Între timp a trebuit să-mi întrerup studiile, din cauza unei boli căreia nici un doctor nu reuşise să-i dea de leac. După ce am terminat Facultatea, Literele şi Filozofie, după cum ştiți că era pe vremuri, am mers profesor într-unul din marile oraşe din estul țării. Am ales Brăila pentru că fiind fiu de angrosist, tatăl meu s-a ocupat mulți ani cu vânzarea grânelor şi înainte de război, până a începe să ne meargă rău, familia noastră era una dintre cele mai bogate familii din România. Schela Brăilei ne oferea prilejul să ne facem negustoria cum se cuvine. Unchiul meu dinspre tată era de asemenea un negustor foarte priceput. Ce mai, familia noastră era cunoscută la Viena ca şi la Istambul…Am predat întâi la Pensionul de Fete al doamnei Claubz, o nemțoaică despre care se dusese vestea în toată peninsula Balcanică. Era o femeie deosebit de cultă, de milităroasă, cunoştea bine vreo şapte limbi şi avea idei pedagogice foarte înaintate pentru vremea aceea. Astfel se face că Şcoala de Fete a doamnei Claubz, cum i-a rămas şi numele, era una dintre cele mai căutate Şcoli de Fete din România şi din Orient. Prinți şi oameni foarte bogați din Rusia şi din Balcani îşi aduceau fetele la Şcoala doamnei Claubz. În zilele libere îl ajutam desigur pe tatăl meu în treburile gospodăriei şi la afaceri, mai ales la ținerea socotelurilor negustoreşti, a intrărilor şi ieşirilor mărfurilor şi banilor. Nu am fost un tânăr deosebit de înzestrat, cum probabil vă aduceți aminte, dar cultura, cât şi un anume fel respectuos şi înțelept al meu de a fi, m-au făcut să fiu agreat de sexul frumos. Eram în al doilea an de când predam la Pensionul de fete, când m-am îndrăgostit de fiica unul bogat armator rus din Odessa, care-şi adusese fata la Pensionul doamnei Claubz. O chema Iulia Alexandrovna Maronova, şi se trăgea dintr-o veche familie de prinți, care sărăcind se apucaseră de negustorie. În neamul Maronovilor erau câțiva prinți scăpătați. De la ea am auzit că din neamul lor s-a născut unul dintre marii pictori ai ruşilor, Nicolai Maximovici Maronov, dacă ați auzit cumva. Mai târziu am fost la Petersburg şi la

Moscova şi am văzut în Muzee tablourile care m-au impresionat. Cum să v-o descriu eu, domnule Profesor, pe Iulia Alexandrovna Maronova? Poate dacă aş avea talent de orator, ori de scriitor aş reuşi întrucâtva să vă creionez portretul ei. Era, domnule Profesor, de o frumusețe tulburătoare şi în acelaşi timp plină de măreție. Când te uitai la ea rămâneai înmărmurit, ca şi cum te-ai fi găsit în fața unei statui de o frumusețe şi perfecțiune cutremurătoare, sculptată de un geniu. În ochii ei erau întinderile nesfârşite, de o albăstrime care te îngheța, ale stepelor ruseşti. Vorba îi era dulce ca elixirul. O dată am văzut-o când s-a înfuriat pe birjar, căci avea birja ei care o aducea la Pension. Am văzut fulgere albastre țâşnind din ochii aceia mai senini decât cerul Balticii… Era, domnule Profesor, de o frumusețe care te făcea să înmărmureşti. Ce mai, eram îndrăgostit cum nu mai fusese un alt om pe lume...Mi-aduc aminte perioada aceea, umblam pe pământ ca şi cum aş fi umblat pe altă lume…Ajunsesem slab ca scândura patului... Numai cum o vedeam, îmi bătea inima să-mi spargă pieptul şi nu ştiam pe unde să intru în pământ…Ce mai, ştiți şi dumneavoastră, ce cumplite sunt chinurile dragostei când eşti tânăr şi te îndrăgosteşti pentru prima dată ! Ai mei observară că ceva nu este în regulă cu mine. Într-o zi tata m-a dus la un doctor evreu, un doctor bun, uns cu toate alifiile meseriei, ştiind tainele cele mai adânci ale trupului şi ale sufletului omenesc. Eram galben ca ceara şi uscat ca un țâr.

Domnule Vizantidis, zice evreul, nu-ți iau nici un ban, căci eu nu am nici o putere şi nici un leac asupra lui. Da mergi dumneata liniştit acasă că băiatul nu are nimic la trup…Boala de care suferă el am suferit cu toții în tinerețe…Băiatul dumitale este îndrăgostit, şi încă rău de tot...Când faceți nunta să mă chemați şi pe mine. Ne-am luat noi rămas bun de la evreu, aşa era, citise bine în sufletul meu. Bucuros, tatăl meu i-a lăsat destui bani ca să fie bogat, dar el nu a vrut să primească un sfanț. Acasă, îl văd pe tata că pune să ne aducă şampanie şi nişte vin de Rodos…ne închidem într-o odaie şi începe tata, aşa ca la un pahar de vin, ca bărbații când se adună, şi când sufletul ți se

pierde în mărturisiri, să mă descoasă ca între prieteni. Şi tot ca între doi buni prieteni, i-am povestit şi eu oful care mă rodea… iar în loc să mă aştept la reproşuri, unde nu-l văd pe tata că mă îmbrăţişează şi mă îmbărbătează şi îmi dă curaj, învăţându-mă cum şi ce să fac, s-o prind şi eu pe cea care mă adusese în prag de moarte în laţul dragostei.

Aproape, dragul meu, că nici nu mă mişcasem cât timp povestise Alexandru Vizantidis necazul dragostei lui. Povestea frumos, mai frumos decât mine, că şi eu am plăcerea povestitorului şi a ascultătorului. Îmi e dor să mai ascult pe cineva povestind cum îi ascultam în copilărie şi în adolescenţă pe ţăranii de pe valea Cernei povestind, dar n-am mai întâlnit lucrul acesta.

Profesorul Drăghicescu tuşi de câteva ori, şi gândindu-mă că lucrul acesta îl văzusem la el de mai mult ori, acum cred că amănuntul acesta trebuie să facă parte din ritualul unui povestitor de talent, cum a fost profesorul Drăghicescu.

- Îmi aduc aminte, parcă îl văd în faţa ochilor, trecuse de miezul nopţii, doar câte un cocoş îşi mai înălţa trâmbiţa la cer, parcă din lumea ailaltă, satul se scufundase în apele nopţii, din când în când mai auzeam sunete ciudate, o cumpănă scârţâind în noapte, lătratul unui câine. Alexandru Vizantidis, se sprijinise cu spatele de lacra mamei, în care îşi ţinea şi acum lucrurile de fată, lumina lămpii vărsa în odaie o penumbră pierdută şi bolnăvicioasă. Parcă văd cum îşi înălţa chipul lui de om îmbătrânit, trecut prin multe.

- De ce vă povestesc lucrurile acestea, domnule Profesor, a continuat Vizantidis, pentru că în povestea aceasta aproape fiecare amănunt îşi are locul lui miraculos. Către miezul nopţii, tot tăifăsuind cu tata, şi povestindu-mi şi el aventurile din tinereţea lui, aproape că nici n-am ştiut când am adormit…Trebuie să-i mulţumesc mult tatălui meu, odihnească-l Dumnezeu în pace, că a fost un om care a făcut mult bine la viaţa lui, pentru că din seara aceea m-am simţit stăpân pe mine. De acum eram fericit, şi chiar a doua zi prinzând un moment mai bun, când am văzut-o singură, retrasă într-un colţ, pe

frumoasa Iulia Alexandrovna, i-am strecurat în mână un bilețel de dragoste, cum trebuie să fi făcut toți adolescenții îndrăgostiți. Până în ziua următoare n-am mai văzut-o, dar noaptea n-am închis un ochi…O vedeam în minte ca şi cum ar fi fost aevea în odaia mea, ca şi cum chipul ei ar fi ars ca o făclie lângă patul meu. Vorbeam în gând cu ea, şi tot trupul îmi era o fierbințeală ciudată... A doua zi ce credeți, domnule Drăghicescu, minunata şi neasemuita Iulia Alexandrovna, îmi răspunde la biletul meu de dragoste. Şi cum îmi răspunde…?

O, Doamne, şi acum începe inima să-mi bată în piept şi trupul să mi se cutremure! În ziua aceea am simțit cum îmi pierd mințile. Parcă mi se înălța o vâlvătaie din creieri şi tot trupul îmi era numai jar. Nu mai ştiam pe unde calc, ce este cu mine, pe ce lume mă aflu. Este puțin zis că mă aflam în al zecelea cer. Tatăl meu, trebuie să fi observat fericirea mea, care parcă-mi luase mințile, că l-am văzut zâmbind pe sub mustață…Ei, bravos, ce mai stai, cere-o în căsătorie, parcă-mi spuneau ochii lui. Şi a doua zi ce credeți că am făcut? Tocmai lucrul acesta. Am ticluit eu o scrisoare, în care o proslăveam pe fermecătoarea Iulia Alexandrovna, şi în care îi juram credință şi dragoste veşnică. Şi într-adevăr aşa era, căci inima mea era sinceră în momentele acelea şi tot ce-i spuneam în scrisoare erau cuvinte rupte din carnea şi din sufletul meu. În scrisoarea aceea o ceream în căsătorie pe Iulia Alexandrovna…Şi iarăşi au urmat o zi de chin şi o noapte albă şi amară, timp în care m-am perpelit fără să pot închide un ochi. Îmi aduc aminte, că în ziua aceea am umblat de nebun bătând toate străzile bătrânei Schele a Brăilei. Domnule, şi ce oraş era pe atunci Brăila…O forfotă pestriță de porturi şi de limbi…Cârciumi, terase şi restaurante cu grădini, îmbrăcate în iederă şi zorele înflorite în toate culorile, cu tarafuri şi cu vinuri din cele mai alese. Străzile erau pline de toaletele cele mai felurite şi frumoase, de la pălăriile pariziene şi vieneze, până la veşmintele orientale şi ruseşti, ale lipovenilor şi ucrainienilor. Ce mai, totul era o sărbătoare. Un vis…Iar eu mai eram şi îndrăgostit…Şi pe deasupra şi fericit, căci iubita mea răspunsese dorințelor mele…Îmi aduc aminte că aveam un bun prieten, de

şcoală primară, Iancu Delamare, negustor şi cărturar în acelaşi timp, avocat preţuit şi căutat, mare meşter al cuvântului şi al barei, şi un mare petrecăreţ. Omul ăsta n-a trăit mult, dar atât cât a fost el pe lumea aceasta a ştiut să-şi trăiască viaţa…A dus-o numai într-un bairam, într-un crailâc şi într-o veselie nebună. O dată nu l-am văzut trist în viaţă…M-am dus la el şi i-am spus: Iancule, sunt fericit! Sunt nebun de fericire! Şi am venit să bem şi să petrecem, căci altfel îmi iau creierii foc…Ce credeţi că a făcut nebunul de Iancu? Parcă-l văd, cu zâmbetul ăla al lui frumos pe faţă, care lumina toată Brăila şi făcea femeile să nu aibă somn şi să-l viseze. Vino să te pup, zice. Aşa te vreau. A tocmit o bandă de lăutari de toate felurile şi neamurile, că aşa muzică n-am mai auzit de atunci, şi am început să colindăm cârciumile cele mai alese. Şi cântau lăutarii nişte cântece, de unde le-or fi ştiut, că-ţi venea şi să râzi şi să plângi. Îţi tăiau, domnule, inima cu cuţitul în două şi ţi-o puneau pe jeratec…Şi pe unde treceam şi pe unde intram, toţi ne primeau cu braţele deschise: să trăieşti, Iancule, la mai mare, Ianculee! Eh, ce lume, domnule Profesor, ce lume! Ce lume nebună şi fericită…Parcă pe vremea aceea nu ar fi fost griji. Curgea vinul şi aurul pe toate cărările…Şi lumea era toată o sărbătoare. Şi oamenii erau buni, ştiau să petreacă şi să fie fericiţi.

A doua zi când mă duc la Şcoala de Fete a doamnei Claubz, ce credeţi, domnule Profesor…Dar mai înainte trebuie să spun că după ce m-am trezit eu din visul meu de fericire şi din beţia pe care o făcusem cu Iancu Delamare, cum m-am sculat de dimineaţă am simţit inima strângându-mi-se ca un purice. Îmi tremurau picioarele de parcă aveam friguri, domnule Profesor… Căci îmi era teamă de ce va fi hotărât minunata de Iulia Alexandrovna, dacă va fi zis nu…? Şi uite aşa, merg eu tremurând şi cu inima mică în piept cât lumina unei lumânări, la Şcoală…Aproape că-mi era şi frică să dau ochii cu ea…

Dar clipa inevitabilă nu s-a lăsat mult aşteptată. O văd pe domnişoara Iulia Alexandrovna Maronova, înaltă, îmbrăcată într-o rochie albă până-n pământ, că abia se zăreau când şi când boturile albe ale botinelor, o văd surâzătoare şi stăpână, cum se

îndreaptă către mine…Cum să v-o descriu, domnule Profesor… O, Doamne, câte îi sunt date sărmanei inimi omeneşti să pătimească! Parcă era însăşi Afrodita…Aşa frumuseţe se mai vede azi numai în pozele de dinainte de război. Şi ca şi cum ne-am fi cunoscut de o viaţă domnişoara Iulia m-a invitat într-una dintre odăile de oaspeţi ale Pensionului.

Mai fusesem o dată în această odaie aranjată cu gust, în cel mai ales stil victorian, cu puţin timp în urmă, când severa doamnă Claubz primise în vizită o prinţesă venită tocmai de la Petersburg. La început am fost numai noi. Şi deşi eu eram Profesor şi un Profesor apreciat în Şcoala de Fete iar ea elevă, i-am admirat stăpânirea de sine, aceea calitate rară a femeii de a fi suverană şi tandră…M-a servit cu dulcеţuri şi cu votcă. Aveam acum prilejul să-i observ şi mai bine frumuseţea, delicateţea liniilor fine ale chipului şi educaţia aleasă. Ce mai, era o capodoperă de femeie. Răspunsul ei a sunat cât se poate de politicos şi de ales…Aceleaşi simţăminte alese, vi le port şi eu, domnule Profesor, mi-a spus…Am admirat la dumneavoastră cultura aleasă şi acea lumină superioară pe care o emană cugetul dumneavoastră. Prelegiunile despre filozofia lui Platon au fost o adevărată sărbătoare pentru sufletul meu…Dragostea pe care mi-o purtaţi m-a făcut fericită şi, parcă, să mă simt altfel pe lume, mai matură, mai plină de responsabilitate…Căci provenind dintr-o familie de seamă a Rusiei, datoria mea este de a duce mai departe prin vremi noblеţea stirpei…Ştiu că şi dumneavoastră faceţi parte dintr-un neam ales, că sunteţi vlăstare ale familiei domnitoare. La dorinţa dumneavoastră răspunsul meu, pe care l-am cugetat mult în noaptea trecută, este da, căci o dată ce v-am dăruit inima, lucrul cel mai firesc este să vă dăruiesc şi mâna…Acesta e răspunsul pe care vi-l dau cu inima şi cu cugetul împăcate şi fericite…

În clipa aceea am simţit că se surpă tavanul şi policandrul uriaş care atârna deasupra capului nostru. Am căzut în genunchi nebun de fericire şi am sărutat mâna delicatei şi preafrumoasei Iulia Alexandrovna de mii şi mii de ori. Când am ridicat fruntea i-am văzut chipul gingaş şi umed, strălucind de fericire, mai

luminos decât floarea de cireş, mai fermecător decât orice lucrul ivit pe pământ. M-a mângâiat pe păr, m-a lăsat să-i ţin câteva clipe mâna în mâna mea, şi pentru mine n-a fost fericire mai mare decât să simt minunea aceea de mână gingaşă, fierbinte şi marmoreană, ca şi cum ar fi fost dăltuită din cea mai luminoasă marmură de însuşi Fidias.

M-am reaşezat pe locul meu la îndemnurile ei, mai ales că am auzit pe covoarele colorate şi groase de Damasc paşii moi ai domnişoarei Claubz, proprietara şi Directoarea Pensionului, cum v-am mai spus. Ne-am salutat respectuos, m-am înclinat şi i-am sărutat mâna. Delicată şi autoritară în acelaşi timp, cum o cunoşteam, domnişoara a ştiut cu măiestrie să intre în discuţie, mi-a deconspirat faptul că minunata Iulia Alexandrovna i-a mărturisit dragostea pe care ne-o purtăm unul altuia, ca şi intenţiunea mea de a-i cere mâna.Amândoi suntem acum oameni maturi, între noi fie vorba eu eram chiar puţin întârziat, deşi nu mă socoteam astfel, cu educaţia încheiată, având amândoi o cultură aleasă, şi aici a stăruit mult în a o lăuda pe fermecătoarea Iulia Alexandrovna Maronova, cât de minunat, cu cât talent ştie să cânte la pian, fiind amândoi vlăstarele unor familii nobile şi vechi, şi având o situaţie materială foarte bună. Domnia sa a sfătuit-o pe Iulia Alexandrovna şi a încredinţat-o că această căsătorie nu poate să fie decât o izbândă şi chiar ne-a dat binecuvântarea, ne-a urat o viaţă fericită, casă de piatră, mult noroc şi prunci sănătoşi. Mai rămânea de acum ca Iulia Alexandrovna să se sfătuiască la rândul ei cu părinţii, acelaşi lucru urmând să-l fac şi eu, pentru a stabili ziua nunţii ce urma să fie făcută în toamnă, când viile şi cramele aveau să-şi reverse minunata lor licoare roşie asupra lumii.

Am plecat acasă mai mult decât fericit, cu inima în piept mare cât o velă de corabie. Dar cum să vă explic eu, era o tristeţe sau mai degrabă o presimţire şi o profunzime dureroasă în această fericire a mea. Era şi firesc să fie aşa, luasem o decizie importantă în viaţa mea de om, de acum pe umărul meu apăsau griji şi responsabilităţi, de acum aveam să lucrez neîncetat la sporirea averii şi a numelui pe care mi-l lăsaseră

moşii şi strămoşii mei. Aşa cum era şi firesc, l-am anunţat pe tata să se pregătească de nuntă…Blestemată clipă, căci ce-a urmat a fost un fel de vânt care a început să bată în casele noastre. Mama a poruncit slugilor să întoarcă totul cu fundul în sus, să spele şi să deretice toate odăile, mobilele şi acareturile. Fuseseră comandate mobile şi toalete tocmai de la Viena, de la Petersburg şi Paris. Ce mai, aproape că nu mai dam pe acasă. Mama nu mai putea de fericire, îşi pierduse capul de tot, dar cel mai fericit l-am văzut pe tatăl meu. M-a trimis să-l vestesc pe Iancu Delamare să-şi anunţe lăutarii şi prietenii că o facem lată.

Iancu atâta aştepta…Ne-am tras la umbra tainică a unei Grădini de vară, parcă văd şi acum Grădina aceea, numai leandri şi arbuşti, chiparoşi şi plante ornamentale, pe care o ţinea un armean, unul Arehan, şi ne-au cântat lăutarii de azi de la prânz până a doua zi dimineaţa. Domnule Profesor, ce vremuri, ce vremuri… Să tot bei şi să tot petreci. Şi viaţa să nu ţi se ducă pe lume la vale…Păcat că lumea s-a schimbat, şi după cum văd lumea s-a schimbat mai mult în rău. Atunci l-am văzut pe tata, chiuind şi ţinându-se pe după gât cu vestitul Iancu Delamare, şi cântând cântece româneşti, greceşti, armeneşti, turceşti. Pe unde umblaseră ei şi ce auziseră şi le rămăsese la inimă în tinereţa lor. Aproape că n-am băut un strop, numai am stat şi i-am ascultat de câte ştiau şi de cât de frumos cântau şi povesteau. Şi lăutarii se omorau mai rău ca nişte nebuni, să cânte şi să dea tot ce ştiau din sufletul lor. Şi tata şi Iancu Delamare, beţi morţi, dar fericiţi, cântând şi plângând de fericire.

Atunci am înţeles eu ce înseamnă fericirea unui părinte când îşi aranjează fiul, mai ales că eu eram unicul fiu al tatii. Atunci îşi ia părintele rămas bun de la tinereţe, căci în curând va veni bătrâneţea. Şi de acum el se simte liber şi fericit, căci şi-a făcut pe lume datoria, a adus şi a ridicat pe lume un om, iar acum poate să-şi ia mâna de pe el, şi să treacă la umbra lui.

Ehe, domnule Profesor, ce lucruri profunde are viaţa în ea şi noi trecem pe lângă ele fără să ştim încotro ne ducem şi ce este cu noi pe lumea asta…Zis şi făcut, a rămas să ne pregătim de nuntă. Dar cum fericirea nu este făcută pe lume ca să dureze

mult, nici acum lucrurile nu s-au întâmplat altfel. Minunat cuvânt, care nici pe departe nu oglindeşte calităţile neasemuitei Iulia Alexandrovna, săraca de ea, şi binecuvântat să-i fie sufletul, pe unde s-o găsi acum în Rai. Buna Iulia Alexandrovna, cum vă spuneam, şi-a anunţat părinţii, cum fac fetele din lumea bună, urmând ca aceştia să-şi dea consimţământul şi să înceapă pregătirile de nuntă. Dar s-a întâmplat o nenorocire la care nimeni nici nu visase. Părinţii Iuliei Alexandrovna s-au opus, mai bine zis, tatăl ei, căci mama a fost de partea fetei, rugându-l în genunchi ca părintele, mai hapsân decât o fiară, să renunţe la gândul lui nebunesc, şi să se gândească mai mult la fericirea fiicei lui, mai ales că cel căruia îi promisese mâna Iuliei era cu mult mai învârstă decât ea şi nici calea pe care o apucase nu era cea bună.

Ce se întâmplase? Încă de când era Iulia Alexandrova copilă, părinţii ei, care pe vremea aceea locuiau la Moscova, ca să întărească şi mai mult legăturile cu una dintre familiile cele mai de seamă ale timpului, i-o făgăduiseră pe Iulia Alexandrovna băiatului cel mare al Harcovilor…Acesta era cu aproape cincisprezece ani mai mare decât Iulia Maronova. În sfârşit, acum venise vremea să se împlinească promisiunea, şi altă cale de ales nu era. Iulia Alexandrovna s-a opus din răsputeri, l-a rugat în genunchi, înecată în lacrimi, pe părintele ei să renunţe la gândul lui nebunesc. Mai ales că cel căruia îi era promisă, între timp căzuse în patima beţiei, tocând şi bruma de avere ce-i mai rămăsese. Dar tatăl Iuliei Maronova s-a opus ca un catâr. Eu ce să vă mai spun, când am auzit, am simţit că se prăbuşeşte cerul pe mine şi se scufundă pământul sub picioare…În afara unei scrisori pe care mi-o trimitea mama Iuliei Maronova, o scrisoare plină de cuvinte frumoase, de scuze şi de tristeţe, nu am mai aflat nimic de la neasemuita Iulia Alexandrovna. Şi de atunci nici n-am mai văzut-o niciodată.

La rezistenţa pe care a opus-o tatălui său, Iulia a fost ameninţată că va fi dusă la mănăstire sau dacă nu, o va ucide cu mâna lui. Ai mei, ce să vă mai spun…Din clipa în care au auzit funesta veste, parcă s-ar fi coborât cea mai groaznică noapte în

casa noastră…Cel puțin mama a fost distrusă…Îmi aduc aminte că în primele zile m-am ținut tare…Apoi am căzut la pat. Nu mai voiam să mai trăiesc. Totul mi se părea cenușiu și fără rost pe lumea aceasta…Câteva zile n-am putut să mănânc nimic. Noroc cu tata, care a trecut prin multe și călit de greutățile vieții s-a ținut tare…L-a adus pe bătrânul doctor la care mai fusesem acasă, acesta m-a consultat, m-a ciocănit prin toate cotloanele și ungherele trupului…N-are nimic, a zis, boală de dragoste, trece…Din asta însă, dacă nu știi să fii tare, băiete, poți să și mori. Așa că fruntea sus, ești bărbat, că fete frumoase mai sunt, nu s-au terminat…Mi-a dat o licoare s-o beau cu lingurița, șapte zile, de trei ori pe zi. Adevărul este că doctorul acesta știa ca nimeni altul să îmbărbăteze omul, bolnavii care veneau la el, și cred că aici stătea puterea lui de vindecare. L-a plătit tata, l-a condus, apoi s-a dus să-l cheme pe Iancu Delamare.

A venit cu el într-o birjă. Parcă-i văd intrând pe ușă. Iancu, vestitul Iancu Delamare, Doamne, ce sfârșit groaznic a avut și el, a ridicat brațele în sus, și când a chiuit o dată, parcă a luat casa foc…Scoală, Alexandre, zice, și îți simțeai trupul cum se ridică singur din boală, că viața este scurtă, și mai avem multe zile de petrecut. Și multe de iubit și de pătimit. Chiar în ziua aceea am luat-o cu Iancu și ne-am pierdut prin câteva Grădini și cârciumi din cele vechi și vestite, prin crame cu răcoare de zăvoi și cu mirosuri de răzăchie. Parcă-l aud pe Iancu…Nu pe asta, cânt-o pe aia, că trebuie să-l sculăm pe prietenul meu din moarte. Și cântau lăutarii de-ți ungeau sufletul cu miere, cu mir dulce și cu untdelemn. Însă sufletul meu tot înnegurat rămânea. Oricât am băut eu, să uit și să mă îmbăt, să nu mă trezesc decât când oi auzi cum aruncă pământ peste mine în groapă.

Era către chindie, soarele coborâse înspre bălțile fluviului, acoperișurile caselor, care veneau tocmai din veacul celălalt, luceau în soarele bolnav ca de pe altă lume…Parcă eram și nu eram eu, și parcă jumătate mergeam prin lumea asta, jumătate, prin lumea ailaltă…Iancule, zic, am așa o presimțire, că am să mor. Îmi simt sufletul greu și parcă ușurat totodată, că și-a luat rămas bun de la viață și de la lume.

Parcă-l văd pe frumosul Iancu Delamare cum se întoarce şi rămâne aşa stană de piatră în faţa mea…Mă, Alexandre, nu-ţi bate joc de mine. Eram galben ca turta de ceară la faţă. Tu mie de moarte să nu-mi vorbeşti, auzi! Scutură-te cum se scutură cocoşul de dimineaţă, când cântă de bezmetic ce este şi se trezeşte la viaţă. Simt eu că n-o să mori…Şi se uita la mine speriat şi împietrit. Hai, zice. O luăm noi înspre schelă. Apusul bătea dinspre bălţile Brăilei, plutea în aer un miros de zări nebune, albinele şi muştele îţi turnau parcă miere în auz. Îl văd că mă ia de mână. Ajungem noi pe terasa de deasupra docurilor…Când ridic ochii şi mă uit parcă mi s-au deschis băierile sufletului, şi abia m-am putut ţine să nu plâng.

În port corăbiile, cu catargele şi cu pânzele în vânt, căci mai rămăseseră încă multe, vapoarele cu zbaturi abia după război încoace au împânzit Dunărea, păreau nişte mirese şi nişte berze uriaşe. Şi era o privelişte aşa de frumoasă, şi mie nu ştiu cum mi se părea, ca şi cum o vedeam pentru ultima dată şi sufletul îmi rămâne în lumina apusului acela, cum nu mai văzusem eu apus în viaţa mea. Iancule, zic, eu nu merg mai departe, rămân aici să-mi îmbăt sufletul cu priveliştea asta. Pe Dunăre în jos se vedeau siluetele înalte şi colorate ale corăbiilor. Parcă erau nişte metereze şi nişte aripi de păsări care coborau din cer…Ei, hei, hei, cine a mai apucat corăbiile cu pânze pe Dunăre, a mai apucat epoca de aur a bătrânului fluviu…Parcă era Dunărea o mireasă gătită, zbârnâiau velele în vânt, şi vedeai corăbiile de departe ca nişte buchete de crini…De când s-a dus epoca velelor, s-a dus frumuseţea Dunării…

Hei, Alexandre, îl aud cum mă trezeşte din visarea de moarte care mă cuprinsese, hai, că avem mult de mers…Mă trage şi mă ia după el mai mult cu forţa. Ieşim noi înspre marginea oraşului, apoi o luăm prin mahalalele prăfoase…Ne lătrau câinii şi ne împiedicam de copiii ţiganilor care alergau desculţi prin praf, cu cămăşile numai zdrenţe pe ei, şi cu burţile goale…Ajungem noi în dreptul unor case, case aşa lungi nu am mai văzut în viaţa mea.

Cum intrăm în curte, se bulucesc copiii mai măricei pe noi, de nu era fel să faci un pas. Ne iese în întâmpinare o țigancă bătrână, numai fuste şi sălbi, că zornăiau galbinii pe ea de parcă era tezaur ambulant. Auăleu, boier Iancule, să ne scuzați de deranj, că ați venit şi cu bucurie să vă fie sufletul la noi… Parcă o aud şi acum pe țigancă…Ne-a băgat într-o odaie, şi de aici am trecut în altă odaie, şi de aici în altă odaie…Într-o odaie ne-am oprit…Ne-am aşezat noi pe nişte canapele, sau mai bine zis pe nişte divanuri de mătase galbenă…Nu după mul timp soseşte şi bulibaşa…Sărumâna, boier Iancule…Ce mai, era Iancu ştiut în țigănie ca un cal breaz. Vreau să stăm de vorbă, zice Iancu. Şi să facem o afacere…Facem, boier Iancule, cum să nu, că doar am făcut noi afaceri mari la viața noastră, zice țiganul…Comandă să se aducă mâncăruri de soi şi vin din cel mai bun, din care aveți, îi zice Iancu, apoi a ieşit cu ei, că între timp mai intrase un țigan cu căciula în mână, deşi se apropiase aşa, de vară, şi afară era cald. Au tărăşit ei cât au tărăşit, apoi s-au întors.

Între timp țigăncile, nişte țigănci ochioase şi tinerele, au umplut o masă joasă şi întinsă cu bucate din cele mai alese şi cu burdufuri de vin, scoase de la gheață….Țiganii şi-au făcut plecăciunea şi-au ieşit…Iancu s-a întins pe divan între perne şi-a chiuit o dată de bucurie, începând să cânte un cântec de jale, că mai rău îmi rupea inima…Acum e acum, Alexandre. Mi-am vândut o moşie ca să-mi scap un prieten…Începe să toarne în pahare…Când am pus stropul de vin în gură, am simțit cum miroase lumea a mirodenii, a dor de ducă şi a tămâioasă….N-a trecut mult şi a venit un țigan bătrân cu o cobză. Au mai venit două țigănci cu bairale, dar Iancu le-a gonit repede ca să rămânem singuri cu bătrânul…Şi-a început bătrânul să îngâne cântece vechi de când lumea, de unde le culesese, că le adunase din prafurile Asiei şi din mierea Orientului. Şi n-a mai trecut mult timp şi iată că intră o țigancă ochioasă şi frumoasă să spargi lumea cu ea…Alexandre, zice Iancu Delamare, uite-te bine la ea…Eu mi-am pierdut mințile odată, când era să mă omor şi m-a scos la viață…ea te scoate din moarte şi te va face să trăieşti…

A mai turnat el şi-a mai băut. A mai zis bătrânul cobzar nişte cântece din ălea care te făceau să te simţi ca pulberea risipită în toate colţurile lumii. Trebuie să se fi înnoptat, Iancu s-a îmbătat şi s-a tras cu bătrânul cobzar într-o odaie, mai depărtată, că auzeam picăturile cobzei cum treceau prin perdele Am rămas noi singuri, parc-o văd, ca o cadră, cu pielea de aur, şi cu ochii negri ca nişte mărgele de întuneric ce te străpungeau. Şi ea cum stătea pe scaunul ăla pe care se aşezase prima dată, cu ochii nici în pământ, nici privindu-te, ci numai aşteptare…

- Boierule, o aud într-un târziu murmurând…Eu eram cu ulcica de pământ înflorată dusă la gură, nu mai bea, zice…Mai bea numai ulcica aia, apoi să te uiţi la mine şi să mă asculţi bine, că ceea ce se întâmplă cu noi pe lume nu este bine.

Aşa am făcut, precum mi-a spus. Şi-a sumes chipul mai frumos ca o icoană şi s-a uitat la mine. Avea ochii aprinşi ca tăciunele, şi simţeam privirea ei cum aprinde în mine ceva ca un foc uriaş. Cum te cheamă, boierule? m-a întrebat, şi a rămas aşa, cu ochii pierduţi în aer. I-am spus cum mă cheamă. Apoi a început să vorbească. Mi-a spus tot, când şi unde m-am născut, cum ploua în ziua aceea când am venit eu pe lume, molcom, din ce părinţi sunt, care este numele lor, ce boli am suferit, când am avut scară de moarte. Cu ce oameni mari m-am întâlnit…Apoi mi-a spus că a fost cumpărată de prietenul meu, cu bani grei, ca să fie soţia mea. Şi de acum ea este soţia mea. Că pe mine mă aşteaptă o boală grea, şi poate chiar moartea, dar că de acum s-a hotărât ca să-mi fie soaţă, numai ca să mă scape. De cum m-a văzut, s-a hotărât să-mi fie soaţă. Lucrul acesta va fi tainic dacă părinţii se vor opune, iar ea rămâne în grija boierului Iancu, ce a plătit pentru ea şi şi-a pus obrazul. Boala mea se trage dintr-o dragoste veche, atavică, ea vede şi o simte. Şi a început să mi-o descrie pe blânda Iulia Alexandrovna.

Din clipa în care mi-a devenit soţie, a simţit cum spiritul Iuliei Alexandrovna a intrat în fiinţa ei şi acum în ea se duce o luptă fără seamăn, din care nu ştie cine va învinge. Am simţit cum mă trec fiorii morţii…Parcă simţeam pe mâini nişte păianjeni şi nişte şerpi cum urcă, şi parcă o boare sufla şi-mi

usca pielea pe dinăuntru…O văd cum se ridică şi vine şi mi se aşează pe genunchi…Nu te speria, Alexandre, soţul meu drag…. Când eram mică am ajuns o dată la Stambul…şi m-am dus la un mare ghicitor… Iulia, zice, tu o să ajungi regină, căci o să te măriţi cu un om bogat, vlăstar de os domnesc, o să curgă aurul pe tine cum curge apa pe Bosfor…Dar că se va întâmpla un mare vârtej, aici vederile mele nu pot să vadă mai departe. Toarnă, Alexandre să bem, o aud înviorându-se şi hai să cântăm. Ciocnim noi şi bem...Şi unde începe Ilia a cânta, nu înţelegeam nimic, căci nu ştiam pe ce limbă cânta. Numai înţelegeam că e un cântec de îmbărbătare la luptă şi de curaj… Apoi începe altul tot la fel, trist şi de îmbărbătare… Îi curgeau lacrimile pe obraji şiroaie şi cânta… În timpul ăsta parcă mă pierdeam într-un fel de ceaţă şi într-un fel de lume, apoi iar mă trezeam...

Şi o vedeam tot aşa, cu privirile pierdute în negură şi cântând de ţi se rupea sufletul… Am încercat s-o zgâlţâi şi s-o aduc la viaţă, dar n-a fost chip. Mai lasă-mă numai puţin, zice, şi o să pot să fiu alt om atunci. Simţeam că pătrund în lumea ailaltă, dar în ce fel de lume şi cum arată, nu puteam să-mi dau seama, doar nu mai simţeam că suntem pe lumea aceasta. Parcă-mi părea rău, dar nu-mi era frică. O dată o văd ca prin ceaţă că îşi şterge lacrimile şi se ridică. Alexandre, zice, iubitul meu... Mă ia şi mă pune între perne, că eu eram mai mult dus. Mă ia şi mă dezbracă până la brâu. Îi simţeam sărutările fierbinţi pe gât şi pe obraji, pe umeri şi pe piept. Apoi o văd cum dă masa la o parte, şi cum începe să se dezbrace şi să-şi unduiască trupul. Când a rămas goală, eu o vedeam ca prin ceaţă, parcă era o statuie de abanos. Avea nişte sâni mai frumoşi decât merele coapte, şi o tăietură a şoldului şi o moliciune a liniei coapsei… Dansa şi se uita la mine ca o şerpoaică. Şi cu cât dansa, cu atât simţeam că-mi revin şi că văd mai clar. Într-un târziu am văzut-o limpede…Ei, hei, hei, ce minune de trup femeiesc! Cu sâni tari ca piatra, tremurând ca apele…Şi cu coapsele mai dulci decât o liră împărătească…Apoi am simţit cum se aprinde sângele în mine…Întâi încet, ca şi cum prundurile cele mai adânci ale fiinţei s-ar fi surpat şi-ar fi făcut loc focului care

începea să se întindă. Alexandre, iubite, uite-te la mine. Parc-ar fi fost lumină…că aşa minune femeiască nici că s-a mai pomenit…Vino, iubitule, vino…Nu vezi cum arde carnea pe mine.

Cânta şi dansa ca o şerpoaică, parcă-şi pierduse minţile. Am dat să mă scol, şi am văzut că pot să mă scol şi să mă ţin pe picioarele mele. Am ajuns lângă ea şi am luat-o în braţe. Eram amândoi o flacără. M-a încolăcit cu braţele şi cu trupul ei ca o şerpoaică. Mă muşca sălbatic cu dinţii, să mă sfâşie ca o căţea…Ne-am iubit până în zori, în neştire…Apoi am adormit…. Când au cântat cocoşii de ziuă, m-am trezit şi am văzut sofaua goală…Am adormit iar şi m-am trezit aproape de seară. Mirosea a iasomie şi a zorele. Eram refăcut. Sufletul îmi era limpede şi neclintit ca un văzduh. Îmi simţeam trupul puternic şi strunit de muşchii şi de nervii calmi şi fericiţi. Şi inima îmi era mai puţin otrăvită şi mai înviorată. M-am îmbrăcat şi am vrut să ies, când a apărut Ilia îmbrăcată cu o rochie lungă, după moda occidentală. Avea coafura făcută la fel. Nici n-ai fi zis că este ţigancă. S-a aşezat lângă mine şi mi-a luat mâna sărutându-mi-o. Cum te simţi, iubitule? m-a întrebat. I-am spus că mă simt bine. Mă simt cu picioarele pe pământ, i-am zâmbit eu, şi am o poftă de viaţă nebună. Mă simt stăpân pe mine. A râs fericită, apoi am văzut-o întristându-se. Mă bucur, Alexandre, că ai scăpat de moarte. După cum ştii, de acum, în faţa lui Dumnezeu şi a lui Alah, eu îţi sunt soţie credincioasă. Vei merge la părinţii tăi şi le vei spune că te-ai căsătorit cu cea mai frumoasă ţigancă din câte s-au ivit pe lumea asta. Dacă nu vor voi, să le spui că mă trag şi eu din viţă de domn, căci sunt urmaşa uneia dintre vestitele căpetenii ale tătarilor. Noi am fost numai împrăştiaţi de vânturi şi de pulberi şi amestecaţi cu tina. De câţiva ani ne-am aciuiat în locul acesta. Iar dacă nu vor voi, atunci îi voi da banii boierului Iancu Delamare, dar eu voi rămâne tot soţia ta, după datină. Mi-ar părea însă tare rău să se împotrivească.

Am plecat din casele lungi ca nişte grajduri, ale ţiganilor, cu inima bucuroasă. Mirosea a flori de salcâm şi a fericire

nebună. N-aş putea să spun că mă îndrăgostisem de Ilia, ţiganca, ce semăna acum parcă bine de tot cu Iulia Alexandrovna. Dar tot atât de adevărat n-ar fi nici să spun că nu însemnase nimic în viaţa mea. Noaptea aceea plină de fantastic, ca de pe altă lume, trezise în trupul meu forţe care muriseră, şi eliberase energii inhibate, readucându-mă astfel la viaţă. Ajuns acasă totul mi s-a părut dintr-o dată straniu, ca o poveste pe care o auzisem undeva şi acum nu-mi venea să cred că este adevărat. M-am scărpinat în cap, mi-am băgat mâna în ţâţâna uşii să văd dacă nu visez. Şi totuşi era adevărat tot ceea ce se întâmplase. Mahalaua ţiganilor şi ulicele prăfoase şi murdare, urât mirositoare, de la stârvurile şi mortăciunile aruncate pe uliţă, ori pe sub garduri, şi curtea caselor lungi în care locuia Ilia, o curte pestriţă, plină de copiii ţiganilor, de cârpe şi de hârtii. Unui om neavizat greu i-ar fi venit să-şi imagineze contrastul dintre curtea sordidă şi interioarele curate şi fastuoase, fabuloase, de basm, ale caselor ţigăneşti. Mi-am luat pălăria şi l-am căutat pe Iancu Delamare.

L-am găsit acasă bând singur, înnegurat şi fumând ca un şarpe, lucru rar, căci nu-l mai văzusem niciodată aşa, şi nici nu mi-l puteam închipui învăluit în tristeţe pe un crai ca el… Iancule, zic, sunt sănătos şi mă simt om întreg şi cu picioarele pe pământ. Şi asta datorită ţie. Dar spune-mi dacă tot ce am trăit aseară este adevărat, ori totul s-a petrecut numai şi numai în închipuirea mea bolnavă. Iancu Delamare a zâmbit trist, părând că se înviorează şi a început să cânte întinzându-se. Se simţea stânjenit în postura aceasta de om amărât. A început să se îmbrace.

Bine c-ai venit, l-am auzit. O s-o luăm din cârciumă în cârciumă, cu lăutarii după noi. Am o ibovnică şi vreau să-i cântăm toată noaptea sub fereastră.

Dar ce te-am întrebat eu, care este adevărul?

Este adevărul gol-goluţ, l-am auzit Şi află că eşti omul cel mai norocos din lume. Eu nu am avut norocul tău şi nici n-o să-l am vreodată.

Şi acum ce mă sfătuieşti să fac? l-am întrebat.

Să-i mulțumeşti lui Dumnezeu, asta să faci, că te-a scăpat de la moarte, şi s-o aduci în casa ta ca mireasă, să-ți aducă prunci pe lume şi să vă iubiți toată viața. Să vă dea Dumnezeu un cârd de copii.

Bine, am zis, şi l-am lăsat…

Nu mă lăsa singur, m-a rugat el. Aşa că am plecat amândoi acasă la mine, unde l-am găsit pe tata aşteptându-mă îngrijorat.

S-a bucurat când i-am spus că am scăpat. Apoi i-am povestit tot ce s-a întâmplat, cum sunt însurat, şi că acum vreau să mă însor cu Ilia, frumoasa țigancă, ce se trage şi ea din neam mare, pentru că numai ea mă poate scăpa…În primul rând mi-a fost tare greu să-l conving pe tata că ce i-am povestit nu a fost un basm din "O mie una de nopți", ci un lucru tragic şi adevărat. În al doilea rând chiar dacă-l făceam noi, adică eu şi cu Iancu, să creadă lucrul acesta, deşi nu ne mai rămăsese altceva de făcut decât să mergem cu el la casele țigăneşti şi să i-o prezentăm pe Ilia, n-am putut să-l convingem să accepte ca fiul lui să se căsătorească, vai, cu o țigancă, fie ea şi nepoata hanului tătar.

Şi totuşi Ilia rămânea singura mea salvare, căci cu cât trecea timpul de când n-o văzusem, chipul divinei Iulia Alexandrovna îmi stăruia în minte şi mai chinuitor…I-am propus să mă căsătoresc cu ea, cu Ilia, şi să trăiesc în alt oraş, ocupându-mă cu neguțătoria…A fost imposibil să-l conving pe tata să accepte căsătoria mea cu frumoasa Ilia, urmaşa unei căpetenii vestite de hani tătari, popor risipit astăzi în lume ca pulberea, şi căruia încetul cu încetul i se pierde sămânța pe pământ. Dacă ar mai fi auzit şi suma imensă pe care o plătise pentru Ilia prietenul meu, Iancu Delamare, care era şi prietenul tatei, acesta ar fi făcut apoplexie. Socotea dorința mea, şi tot ce îi povestisem eu, rătăcire a minții mele bolnave. Aşa că mi-a spus răspicat să-mi iau gândul de la însurătoarea cu frumoasa țigancă, şi să încep să mă gândesc de pe acum la o altă partidă serioasă, căci nu mai sunt copil. Şi pe deasupra mai sunt şi om învățat. Şi într-adevăr, mă apropiam de acum de treizeci de ani, adunasem ceva învățătură din cărțile cetite, eram om în toată firea, cu studii făcute la şcoli înalte, trecut prin viață şi prin

greutăți. Şi iată că tocmai mie îmi fusese dat să trăiesc aproape un roman fantastic, căci sunt sigur că dacă aş fi povestit lucrurile acestea unui om cu picioarele pe pământ, toate i-ar fi părut curată născocire de om cu mințile bolnave.

Înainte de a ne despărți, după lunga discuție ce am avut-o amândoi, tata m-a anunțat că se şi gândise la o partidă serioasă pentru mine, şi însurătoarea mea era ca şi aranjată. Îmi spunea, cu alte cuvinte, să mă pregătesc pentru o nouă căsătorie. Ce să vă mărturisesc, eram aproape năucit. În noaptea aceea, o noapte cu lună nebună, cum numai în orient se pot vedea asemenea nopți, am colindat Brăila cu bunul meu prieten Iancu Delamare, bătând toate cârciumile şi degustând toate soiurile de vin. De când mă întorsesem în fosta raia, obiceiurile prietenului meu îşi puseseră fundamental amprenta asupra mea. Dacă în capitală anii tinereții mi-i pierdusem numai prin Biblioteci şi la cursuri, trecându-mi vremea cu cetitul cărților, o dată cu venirea mea în oraşul de la malul Dunării, înhăitându-mă cu vestitul Iancu Delamare devenisem şi eu un fel de fante şi de crai. Şi ceea ce este mai rău, începusem a mă scufunda în această condiție din ce în ce mai rău, ca într-o mocirlă a pierzaniei. După miezul nopții, când larma se mai stinsese, am luat-o urmați de trei lăutari, pe ulițele pustii ale târgului oriental.

Am ajuns sub ferestrele unei bătrâne case boiereşti, un fel de conac mare, de pe timpuri, care trebuie să fi avut două veacuri de bătrânețe pe lumea aceasta. Aici, băieți, ne vom petrece noaptea aceasta, l-am auzit gemând pe Iancu Delamare. Eram sub ferestrele şi sub balconul fălosului conac. Şi unde nu au început lăutarii a cânta numai pe coarda a subțire, ce parcă-ți tăia inima cu firul de păr, şi unde-l văd pe Iancu al meu, pe frumosul şi vestitul Iancu Delamare că începe să plângă cu lacrimi şiroaie, cânta şi plângea, numai cântece de alea vechi, româneşti, de-ți mergeau la inimă…Mă uitam la el şi nu-mi venea să cred, îi sclipeau pometii uzi şi lacrimile pe obraji în lumina lunii, bat-o vina de lună, că puteai să ceteşti gazeta la lumina ei. Şi după mult timp auzim noi un fel de paşi la catul de sus al conacului, apoi am văzut lumina aprinsă. Şi Iancu de ce

vedea, de aia cânta şi plângea mai tare, cânta îngânat şi cu mare durere. Sufletul îmi era răscolit de dragoste şi de suferinţă, căci numai chipul divinei Iulia Alexandrovna îmi stăruia în minte. Îi vedeam buzele mai frumoase ca fraga şi ochii adânci şi senini ca nişte funduri de mări, că-ţi venea să ţipi şi să te arunci într-o apă mai limpede decât cleştarul…

Cântam şi eu cum puteam, căci n-aveam nici pe departe vocaţia şi nici glasul frumos al marelui Iancu Delamare. Şi cu cât cântam, cu atât simţeam cum mă podideşte plânsul. Să fi cântat şi să fi plâns noi cam timp de o oră. Aleasa inimii lui Iancu stătea în odăile de la catul de sus. Ce o fi fost în inima ei când îl ştia pe ăla jos perpelindu-se de dor şi topindu-se în lacrimi? Mai era până-n zori, luna nebuna poleia oraşul pustiu în liniştea aia de cleştar, şi de cimitir, că toată lumea parcă se scufundase pe fundul unei mări…Părea că timpul fusese dat înapoi cu un veac sau două. Şi cântau şi ţiganii, mai mult din gât, câte o doină de dragoste şi de jale, ori câte un blestem, că ţi se urca părul în cap, măciucă. După al treilea cântat al cocoşilor am auzit uşa de la balconul de sus deschizându-se, şi foială în casă. În balcon a apărut o domniţă într-un veşmânt roşu, că bătea lumina lunii în el, şi se scurgea pe pereţi o culoare ca sângele. Stăpânul este chemat să vină sus, am auzit vocea celei care iscase toată suferinţa asta…

Sunt cu prietenul meu, a grăit Iancu.

Să urce şi el, a mai zis frumoasa, căci numai cât îi zărisem eu chipul îmi dădusem seama că e de o frumuseţe deosebită şi crudă, femeia…

S-au deschis uşile de jos ale conacului, adevărate porţi, groase ca umărul de om. Am pătruns în întunericul albastru, dinăuntru, unde ardeau un fel de lămpi înfundate, şi pluteau parcă miresme de mucegai şi de piper pisat. O ţigancă bătrână ne-a luat-o înainte pe scara de lemn de salcâm, şlefuit, acoperită cu preşuri şi covoare. Am ajuns la primul cat, mai întâi într-o săliţă, pe ai cărei pereţi am văzut agăţate arme şi coarne de cerb, mai rămuroase decât îmi închipuisem eu vreodată. Din săliţa aceasta am pătruns chiar în odaia Afroditei. Odaia era mare şi

luminată puternic de trei lămpi. Domnița era numai zâmbet misterios pe buze, de unde eu mă aşteptam să ne bodogănească, acum ne trezeam primiți omeneşte şi cu bucurie. Cea care-i vrăjise inima vestitului Iancu Delamare, neguțător şi avocat, căci i se dusese vestea de mare crai şi de om cu puteri tainice, era fiica unui pârcălab al Moldovei, care îşi avea casa în Brăila, căci având moşii întinse se ocupa cu neguțătoria cerealelor, a pieilor şi a peştelui.

Domnița era înaltă cam cât Iancu, frumoasă şi bine împlinită. I se vedeau brațele rotunde şi pline, albe ca spuma laptelui, că te băgau în boală cu frumusețea lor. Gândul ți se ducea mai departe şi te minunai la farmecele ce trebuie să fie sub mătăsurile capotului care-i atârna fastuos până-n pământ.

Şi aşa, Iancule, o auzii grăind dulce pe frumoasa moldoveancă, nu laşi lumea să doarmă. Iancu se înveselise dintr-o dată, deşi i se mai vedeau urmele lacrimilor sclipind, îi sticleau ochii în cap de bucurie.

Chiar aşa, Zamfiriță dragă, mierea inimii mele, şi mă pregătesc să n-o las să doarmă până când oi închide ochii, căci aşa mi-e felul.

Bine, Iancule, a mai zis tânăra femeie, luând carafa cu vin de la țiganca a bătrână, care tocmai intrase pe uşă. Şi eu ce ți-am spus când mi-ai juruit dragoste?

Nu ştiu ce mi-ai spus, îl aud pe Iancu, şi ce nu mi-ai spus, da eu din clipa când te-am văzut nu mai sunt om şi nu mai am linişte. Şi dacă domnia ta, Zamfiro, vrei să mă bagi în pământ, eu ți-oi cânta cu lăutarii chiar până-n clipa ceea.

Femeia s-a apropiat de el, l-a privit în față şi i-a mângâiat obrazul. Au rămas o clipă aşa, amândoi cutremurați şi împietriți. Apoi am auzit-o oftând cu durere. Ne-a invitat să luăm loc, arătându-ne nişte scaune sculptate cu meşteşug. Apoi s-a apucat să toarne vin în ulcelele de pământ înflorate, şi eu cum o vedeam ca o femeie trupeşă şi înțeleaptă, de o frumusețe rumenă şi sănătoasă, mi se părea ca ruptă şi coborâtă din tablourile lui Tizian.

Taica se împotriveşte, Iancule, logodnei noastre şi legării noastre pe viaţă. Şi eu nu pot să mă opun şi să zic nu.

Spune dacă ai pe altul în inima ta? îl văd pe Iancu albindu-se ca varul. Am ciocnit apoi ulcelele, şi s-a lăsat un timp de tăcere, că auzeai varul pe pereţi cum se descojeşte şi praful cum se lasă în odaie. Şi Iancu se făcea tot mai alb.

Dumnealui e prietenul tău cel mai bun? o aud pe Zamfira.

Da, îmi e ca un frate, acum că l-am scăpat de la moarte. Şi iar s-a lăsat tăcerea că se auzeau carii în grinzi, şi luna cum bate pe acoperişuri. E profesor, a făcut Facultatea în litere şi filozofie, şi e fiul domnului Vizantidis. Zamfira începu să se plimbe cu mâinile încrucişate la piept, gânditoare. Şi, zău, cu cât o priveam cu atât mi se părea şi mai răpitoare.

Mă bucur că ai un prieten învăţat şi de familie bună, a murmurat ea. Şi-mi închipui că e şi mai potolit şi mai înţelept decât tine.

Aşa e precum spui, a grăit Iancu, da nu mi-ai răspuns la întrebare, Zamfiro, şi simt sângele cum mi se scurge prin vine. Zamfira a oftat lung, şi s-a apropiat iar de el. Eu rămăsesem mut, cu inima mai neagră ca un mormânt, căci în faţa ochilor o vedeam tot pe Iulia Alexandrovna, îi vedeam chipul agăţat de perete ca o icoană…

Ce alb eşti, Iancule, o aud pe Zamfira murmurând şi o văd că-i mângâie obrazul. Alb şi frumos, ca un demon. S-a ridicat apoi şi a băut cu sete vinul din ulcică, şi iar a început a se preumbla prin odaie, cu mâinile încrucişate la piept.

Nu mi-ai răspuns la întrebare, îl aud iar pe Iancu.

Ţi-oi răspunde, Iancule, de ce aşa grabă? Când te-am zărit atunci la nuntă, cel care a fost în inima mea şi era un băiat cu scaun la cap şi cu moşii, pe dată s-a făcut nevăzut, şi numai tu ai ocupat loc în sufletul şi în fiinţa mea. Te visam noaptea şi vorbeam cu tine în gând, şi mă sculam dimineaţa arzând şi mai neodihnită decât mă culcasem. Dar când am auzit, Iancule, ce crai îmi eşti, că jumătate din cucoanele Brăilei oftează şi tânjesc după tine, că ţi s-a dus vestea până la Viana şi până la Stambul, de ce crai mare eşti, şi că o ţii toată ziua numai în crailâcuri şi în

zaiafeturi, că un sfert din ce e fetie în oraşul ăsta a trecut prin patul tău, Iancule…Iancule, iubitul meu, şi blestemul meu ! I se înmuiase glasul, a aburi de plâns, şi-n colţul ochiului stâng, şi ce ochi frumoşi şi migdalaţi avea, i se oprise o lacrimă de mărgăritar, în care se frângeau luminile lămpilor.

Iancule, Iancule, cum a fost inima mea, Iancule, când am aflat toate acestea ! Cum mi-a venit să urlu şi s-o iau de nebună prin târgurile şi prin satele Moldovei. Se lăsă tăcerea, o tăcere grea şi grăunţoasă. Îi priveam lacrimile cum îi curgeau, rar, pe obrajii limpezi şi pe umeri. Iancu tăcea cu fruntea lăsată în pământ…

Gura lumii e slobodă, Zamfiriţo, nu ştii, nu trebuie să te iei după ea…Ci din toate ce ai auzit, numai zaiafeturile şi crailâcurile, şi că umblu cu lăutarii după mine sunt adevărate. Aici Iancu a tresărit şi a părut a asculta. Nu se auzea nimic, decât pustiul…Iancu a ascultat o clipă, apoi s-a sculat în picioare roşu de mânie. A ieşit în balcon şi le-a poruncit ţiganilor să cânte. Au început lăutarii să-i zică iar, şi cântecul se auzea trist, oprit de ziduri şi de perdele…Nu e adevărat nimic, Zamfiro, din tot ce a născocit gura lumii, sunt al tău şi numai al tău după lege. Cu cununie, aş fi al tău şi numai al tău. Şi de-aş fi al tău după lege şi cu cununie, apoi nimeni nu ne-o mai despărţi până când o da cu pământ peste noi. Numai de crailâcuri nu m-aş lăsa. Iar s-a lăsat o tăcere de simţeai praful vremii cum ţi se aşează pe suflet, în timp ce gândul meu era numai şi numai la fiinţa Iuliei Alexandrovna. Am golit cu sete şi cu durere o ulcică de vin. Acelaşi lucru l-a făcut şi Iancu, aflat acum la mare necaz. Îmi părea rău că nu pot să-l ajut cu nimic, deşi îi eram dator vândut prietenului meu.

Îl cunosc demult pe prietenul meu, domniţă Zamfiră, am vorbit, şi glasul mi-a sunat ruginit, ca şi cum ar fi venit din altă parte. Am fost colegi la primară, la şcoala lui Veniamin, vestită pe vremuri. Sunt ani de atunci. E neîntrecut ca avocat şi i s-a dus faima că poate câştiga orice proces, şi pe oricine poate să-l scoată din încurcătură. Iar ca negustor e priceput şi are relaţii şi prieteni până la Stambul. Într-un cuvânt este om de vază, cu un

suflet de aur şi bărbat de ispravă. De-l veţi pierde, gândul vă va rămâne pe veci la el, iar om ca dânsul nu veţi găsi cât veţi căuta. S-a lăsat o tăcere amară pe care am simţit-o înăbuşindu-mă. Domniţa Zamfira m-a ascultat cu atenţie.

Ştiu, domnule Vizantidis, că aşa e precum spui dumneata…Inima mea este sfâşiată, şi întunecată, cum nu-ţi închipui, căci taica numai pe mine mă are, şi de n-o fi cu noroc temelia acestei căsătorii, cum îmi va fi mie viaţa ? O pustie şi o tristeţă, aşa-mi va fi. Iancu stătea cu capul în pământ ca la judecata de apoi. L-am văzut că se ridică alb la faţă, în picioare.

Rămâi cu bine, Zamfiro, dragă, a gemut. Afară lăutarii cântau a jale, că înmuiau cu tristeţea cântecelor lor şi zidurile bătrânei case. Eu am rămas nemişcat ca bătut în cuie. Am văzut-o pe Zamfira cum se frânge şi se face şi ea ca peretele de albă. Tăcerea bântuia prin conacul uriaş şi pustiu ca un vânt.

Iancule, nu te duce, am auzit-o gemând. Mai stai o clipă şi om vedea ce este de făcut.

Iancu s-a întors tăcut, ca de pe altă lume, şi s-a aşezat pe scaun în aceeaşi poziţie, cu capul plecat ca la judecată. Şi-a turnat singur vin până a umplut ulcica şi a golit-o apoi până la fund. Zamfira a ieşit din odaie şi am rămas pentru un moment singuri. Tăcerea şiroia împrejurul nostru ca o apă rece.

Zii, ceva, Alexandre, l-am auzit pierdut şi i-am simţit privirea umedă în ochii mei. Acum vezi că eu mă aflu la grea ananghie. Mi-a căzut cu tronc fata asta a pârcălabului şi nu voi s-o pierd. Dar nici la picioare, cum ar voi ea, n-o să-i cad, şi nici de pierit n-o să pier. L-am văzut atunci cum se înseninează deodată şi se ridică în picioare voios, apoi cum începe a se plimba prin odaie gânditor, cu mâinile la spate. Ei, ce-o fi, o fi, Alexandre, cum ne-o fi soarta şi cum o da Dumnezeu. În clipa aceea m-am ridicat ca un arc. Am ieşit pe uşă şi m-am pomenit în sala de arme. Pe scară domniţa Zamfira urca încet, având grijă să nu se împiedice în mătăsurile capotului. Era tristă şi visătoare. În mâna dreaptă avea o lumânare înaltă, un fel de sfeşnic, din cele vechi, care se vedeau în odăile boierilor mari, înainte de 1900, iar în mâna stângă avea, ţinându-le sub braţ, o Evanghelie

şi o icoană. Am oprit-o în capul scării, aproape căzându-i în genunchi.

Domniță Zamfiră, zic, din adâncul inimii mele vă rog, nu vă nenorociți viața pierzându-l pe prietenul meu, şi nici viața lui nu i-o frângeți. Simt că o mare nenorocire se poate întâmpla, şi se va abate asupra acestei case. Am văzut teama în ochii ei cum se zbate şi cum se prăbuşeşte ca o pasăre rănită.

Nu vreau să-l pierd, domnule Vizantidis, am auzit-o bărbătoasă. Şi voi face tot ce pot ca să nu-l pierd. Afară se auzea prin ziduri cântecul de jale al țiganilor, în noaptea care murea. Am intrat amândoi în odaie. N-a trecut mult şi a venit după noi şi țiganca a bătrână care ne întâmpinase şi care, după cum se vede, era un duh păzitor al frumoasei domnițe.

Iancule, iubitul meu nebun şi neprețuit, vreau să te adun de pe drumuri, şi să te fac boier mare şi stăpân la casa ta. Tăicuța a zis că de mă mărit cu tine şi nu-mi va fi bine în viață, o mână de ajutor nu voi vedea de la el. Şi deşi te stimează, nu te-ar voi ca ginere sub nici un chip. Numai că eu îl voi ruga în genunchi să-şi lepede gândul ce-l are, de mă vei ajuta tu şi de vei fi alături de mine. Aici am icoana maicii Domnului, iar aici am o Evanghelie dăruită de maica Evdochia de la Putna. De vei jura pe aceste două lucruri sfinte că te vei lăsa de femei şi de crailâcuri, Iancule, dragule, te voi primi de soț, şi mă voi dărui ție cu credință, şi toate moşiile tatei vor fi ale noastre, şi vom fi bogați, şi vom avea acareturi câte nu s-au văzut… De nu vei jura, de-aş şti că mă usuc pe picioare de dorul tău, şi eu în ochi nu voi mai voi să te văd câtă viață voi avea. L-am văzut pe Iancu oprindu-se în loc şi cutremurându-se, cum se zbate un armăsar în buiestru.

Să jur, Zamfiro ? Mă pui să jur ? l-am auzit. Îi simțeam sufletul cum se clatină în el ca o vâltoare. Domnița Zamfira s-a oprit în fața lui, şi-a încolăcit oftând brațele pe după umerii bărbatului, privindu-l cu mare durere în ochi.

Da, iubitule, a şoptit. Îl ținea strâns, cât era de robustă, şi se uita în ochii lui să-l mănânce de nebună. Preț de un timp s-a lăsat tăcerea rece şi străină în casa pe care o simțeam uriaşă şi pustie ca o corabie. I-a cuprins şi el umerii şi a sărutat-o. Şi ea i

se uita în ochi ca o nebună, sărutându-l din când în când, semn că se mai drăgostiseră ei mai înainte în întâlniri tainice, şi se mai strânseseră în braţe.

Zamfiro, a grăit Iancu Delamare, cât era el de mândru şi de vestit, acum era cu grumazul în jug şi îngenuncheat de dragostea frumoasei moldovence. Zamfiro, Zamfiro, a chemat-o iar, cu glasul îndurerat. Eu ţi-oi jura ţie că n-o să mai cunosc altă femeie, şi n-o să mai sărut buze de fecioară în viaţa mea. Şi nici cu lăutarii în crailâcuri n-o să mă mai ţin. Şi că ţi-oi fi credincios cum este codrul muntelui, câinele stăpânului şi ţărâna pustiului, da să nu mai pun strop de vin în gură, şi să nu mai aud vioară de ţigan, asta să nu mă pui să jur, că mă omori. Îi voi chema acasă, şi cu mâna petrecută pe după gâtul tău, şi cu ulcica de vin în mâna stângă, vom cânta şi vom petrece nopţile noastre de iarnă şi de taină, cât ne-o mai fi tinereţea, că apoi bătrâneţea şi moartea nu vor avea milă de noi. Zamfirei i-au strălucit ochii în cap de bucurie şi-am auzit-o chiuind o dată cum nici nu puteam să bănuiesc.

Mă învoiesc, a strigat ea fericită. Mă învoiesc, dragule ! L-a sărutat pe gură şi s-a strâns toată la pieptul lui. Doică, a chemat ea, când s-a desprins, adă icoana şi Cartea Sfântă să jure ! Şi Iancu a jurat cu ochii deschişi şi cu dinţii scrâşnind şi încleştaţi. Apoi ţiganca a ieşit şi a mai adus încă o carafă din vinurile de Cotnari, ori de unde or fi fost, că ţi se scurgea la vale, pe gât, ca mierea. Iancu a pus carafa la gură, şi-a băut cu sete, cât să fi fost, că era preţ de jumătate de vadră, gemea ca un bivol şi bea, şi până când n-a ajuns la fund nu s-a lăsat. Când a pus carafa jos pe masă era roşu ca racu la faţă, îi pierise albeaţa aceea de mort, ori de demon, era bucuros şi fericit. A luat-o pe domniţa Zamfira în braţe şi a strâns-o cu dragoste de i-au pârâit oasele, a sărutat-o pe ochi şi pe gură, şi-a început să cânte.

Acum te las, nevestică iubită, îmi iau lăutarii şi mă duc acasă, să trag un somn să nu mă mai scol trei zile, apoi m-oi întoarce să-ţi cer mâna boierului Baldovin, şi vom începe pregătirile de nuntă. Zamfira era roşie ca focul şi nu-şi mai găsea locul de fericită ce era. Se învârtea sprintenă prin odaie,

căutând ceva, şi negăsind. La despărţire aproape că nu se mai dezlipea de gâtul iubitului. I-am sărutat mâna şi le-am urat casă de piatră şi multă fericire în viaţă. M-a privit o clipă în ochi, avea două bobiţe de cleştar sub gene, şi mi-a mulţumit, cu un zâmbet şăgalnic.

Să ai grijă de Iancu, auzi, dacă zici că eşti prietenul lui, m-a rugat ea. A intrat în casă şi uşile s-au închis în urma noastră. Am aşteptat-o să iasă în balcon. În lumina de pulbere argintie a lunii, ce începuse să pălească acum înspre zori, părea o regină vizigotă în ceardacul ei rustic. Ne-a transmis bezelele ei şi ne-a făcut semne largi cu mâna, apoi a intrat în casă. Am luat-o cu lăutarii după noi pe străzile şi pe ulițele bătrânului oraş. Aerul era limpede, prin văzduh treceau miresme de baltă, şi de stepă şi rar de tot bâtlani greoi şi mari ca nişte corăbii. Aerul de dimineaţă, cine are simţuri fine, parcă are ceva de început de lume în el şi de sfinţenie. Iancu umbla drept, şi încruntat, gândindu-se în altă parte. Avea chipul împietrit, nici vesel dar nici trist, ci doar încordat, şi parcă nu mai era el, Iancu cel de alaltăieri, şi dintotdeauna, cum îl ştiam eu, vestitul Iancu Delamare.

Ci, iată-ne, Alexandre, însuraţi, îl aud, eu cu o boieroaică aprigă, de neam vechi, ce o să-mi mănânce sufletul, tu cu regina ţiganilor, şi cu grămezile ei de aur, pentru că ţiganii au mult bănet, omule, să ştii, şi totul o să fie al tău. Ştiam că aşa o să se întâmple, îl aud grăind, după o tăcere îndelungată. Mi-a ghicit Ilia, şi mi-a spus că ea, fata pârcălabului Baldovin, îmi este sortită, că voi trece prin multe întâmplări, iar la urmă tot ea îmi va pune capul. Zamfira, fata cu zâmbetul ca mierea, care mi-a pustiit inima, a murmurat el ca şi cum ar jeli. Am tăcut amândoi în timp ce jeletele scârţâite ale ţiganilor se ţineau după noi ca nişte câini care îşi înfipseseră colţii în inimile noastre.

Şi acum unde mergem, Iancule ? îl întreb, cu inima pustiită de durere.

Unde mergem? îl aud, mergem la Ilia să petrecem până n-om mai şti de noi, nu este doar nevasta ta? O luarăm în jos spre mahalale, pe nişte ulițe colbuite, umezite de roua dimineţii. Mă gândeam într-un fel cu invidie la Iancu. El şi-o găsise pe cea

sortită, pe aleasa inimii lui, de acum putea să fie liniştit. Pe când pe mine, cine ştie ce avea să mă mai aştepte! Însurătoarea cu Ilia mă va urmări toată viața ca o povară, ca un lucru nedemn, şi ca un blestem. Căci presimțeam că n-o să fac niciodată casă bună cu Ilia, ai mei n-or să accepte în ruptul capului ca fiul lor, urmaş de neam domnesc, să se însoare cu o țigancă, fie ea şi vlăstar târziu şi rebegit al unei uitate căpetenii a tătarilor. În acelaşi timp chipul neasemuitei Iulia Alexandrovna îmi stăruia din ce în ce mai viu în minte, chinuindu-mă şi arzându-mi creierii parcă. Îmi era inima, aşa cum spuneam, zdrobită şi pustie.

Iancule, îi zic, hai să ne întoarcem, pe Ilia n-o iubesc, eu tot pe Iulia Alendravona o iubesc şi tot cu ea o să mor în inimă şi în minte. Scoate-mă din beleaua asta în care m-ai băgat până nu este prea târziu. Îl văd că se opreşte palid în fața mea, cum se clatină şi mă apucă de guler.

Dacă îți bați joc de Ilia să ştii că te omor, Alexandre, aproape că a urlat Iancu Delamare! Eu pentru ea aş fi dat şi pământul ăsta şi tu vrei să fugi…Am luat-o aşadar agale, trişti amândoi, pe ulițele țigăneşti…Am ajuns curând în curtea cu case lungi, parcă ar fi fost grajduri ori chilii de mănăstire care nu se mai terminau. Țiganii, cu diblele agățate de bărbie, dacă se mai țineau pe picioare. Mai mult se clătinau, iar din gâtlejuri le ieşeau cuvintele pline de durere, mustind de sânge….Ne-a întâmpinat chiar Ilia. Ne-a ieşit înainte, surâzătoare, mai frumoasă ca o cadră, că ai fi zis că e un înger de femeie. I se zbăteau vesele fustele de mătase, înflorate şi încărcate de colori vii şi bogate…Ne-a băgat prin odăile ca nişte labirinturi, mirosind a iasomie, a pierzanie şi a flori de tei…Zorii începuseră să mijească pe cer şi cocoşii îşi înălțară strigătele lor din lumea ailaltă. Iancu se opri în prag, abia acum păru că se clatină cu adevărat, atins de băutură. Îi era chipul trist, alungit în sus şi încordat. Sărutând mâna Iliei, îşi luă rămas bun clătinându-se. L-am văzut luând-o prin curtea țiganilor, scufundată în ceață, cu lăutarii după el. După ce am rămas singuri, s-a lăsat o tăcere nefirească, venind parcă din cer, ca un

praf de argint. Ilia s-a strâns la pieptul meu tremurând. Ardea toată prin mătasea subțire şi înflorată, gingaşă ca apa…

Ce faci, iubitul meu ? am auzit-o murmurând. Ce răspuns îmi aduci ? Iar s-a lăsat tăcerea aceea care îngheța aerul în jurul nostru. Iată, era în brațele mele, era una dintre cele mai frumoase femei pe care le văzusem în viața mea, îmi înnebunise şi îmi făcuse trupul să ardă cum numai femeile din neamul lor blestemat, al țiganilor, ştiu să ardă trupul bărbătesc. Am strâns-o în brațe şi am mângâiat-o, şi ea mi-a sărutat recunoscătoare mâna.

Părinții mei nu sunt de acord, Ilia, cu căsătoria noastră. Am simțit-o cum i se face trupul moale şi rece, lăsându-se în jos.

Dar tu te-ai hotărât, iubitule, tu te-ai hotărât ce vei face cu viețile noastre ? am auzit-o murmurând cu glasul stins. Mi-am adus aminte şi m-am gândit la ce-mi spusese nefericitul de Iancu Delamare, că el ar fi dat toată lumea şi tot pământul ca s-o aibă pe Ilia. Într-un fel îmi era dragă, şi-i respectam şi-i prețuiam ființa gingaşă, plină de mister a acestei țigănci fără egal în lume. Dar mai ales m-am speriat la gândul că aş putea-o pierde. O presimțire surdă îmi încolțise în inimă, că dacă aş pierde-o, s-ar fi întâmplat ceva ireparabil.

I-am mărturisit că-mi este dragă, şi dacă soarta ne-a legat, aş voi să rămânem legați pe veci. A oftat uşor, împăcată, s-a desprins alunecându-mi din brațe şi-a început să danseze un dans ciudat. Uitase de mine şi poate uitase şi de ea. De locul unde ne aflam, şi de lume, de tot. Căzusem într-un fel de prostație, inhibat şi adormit de dansul hipnotic şi de cuvintele fără înțeles, pline de mister, ca nişte descântece, care te adormeau. Să fi trecut mult timp de când o priveam atent, căzut într-o stare de hipnoză şi reverie…Când şi-a revenit, răsufla greu, ardea ca lutul încins, băgat în cuptor, şi ca para. A venit şi mi-a cuprins gâtul cu brațele, potopindu-mă cu sărutările ei fierbinți, amețitoare.

Iubeşte-mă, iubitule, iubeşte-mă, bărbatule curat şi neasemuit, iubeşte-mă să mor…Am văzut un întuneric roşu înaintea ochilor, şi m-am simțit sorbit de trupul gol al femeii ca

de un sorb. Seara ne-am trezit obosiți și ușori ca niște frunze…Am stabilit să nu ne mai despărțim niciodată, și să am grijă de ea și de șatra ei. Să nu ducă lipsă de nimic, să nu fie umiliți, nici izgoniți. De voi avea după legea noastră o altă soție, ea o va accepta și o va respecta…Mă va aștepta credincioasă toată viața. Ar fi dorit să o duc la Viena o dată, să facem o călătorie la Stambul și în Egipet, cum zicea ea…Mai voia s-o inițiez în tainele filozofiei…

A doua zi am plecat acasă. Tata mă aștepta îngrijorat…Am mâncat și m-am bărbierit, apoi mama mi-a adus costumul de cangăr, făcut anul trecut. Afară ne aștepta un vizitiu. Ne-am urcat în birjă, și caii au început să tropăie sacadat și enervant.

Unde mergem, tată ? L-am întrebat. Lasă că ai să vezi, mi-a răspuns. Să ai grijă cum te porți și cum vorbești. Bănuiți ușor unde mergeam. Ce se întâmplase ? Când a văzut tata prin ce trecusem, că era cât pe ce să-mi pierd mințile, și mai ales că de acum eram întru câtva întârziat în ale însurătorii, vorbise ca între prieteni cu Solomon Decatide, cel mai bogat armator în regiunea aceasta a Gurilor Dunării și a Mării Negre. Se cunoșteau de mici, căci amândoi făcuseră afaceri și se îmbogățiseră împreună. Domnul Decatide avea două fete, și trăgea demult nădejdea să se unească și pe această cale cu tata, mai ales că mă cunoștea, și avea o bună impresie despre judecata și puterile mele. Se ivise acum prilejul cel mai bun al înrudirii noastre.

Fiule, de acum poți să te socotești om la casa ta, mi-a spus tata înainte de a ajunge. Soție îți va fi Caliope Decatide, o cunoști bine, e o fată frumoasă și are purtări alese. Se pricepe la ținut socotelile, și registrele negustorești, și la afaceri, și o să te ajute mult în munca ta, căci voi să lași școala și să-mi urmezi în breasla negustorească. Așa am socotit cu maică-ta, și cu bunul meu prieten, domnul Decatide. A tăcut și a părut că se gândește la ceva. Nu vreau ca fiul meu să-mi iasă din cuvânt, și să mă facă de rușine față de cel mai bun prieten al meu. O dată ajuns la casa ta, cu copiii tăi, o să vezi că viața este mult mai simplă.

Am ajuns și la porțile casei domnului Decatide… Casele aveau ușile deschise și odăile erau împodobite ca de sărbătoare.

În capul scării domnul Solomon şi doamna Decatide, care s-au îmbrăţişat cu mama şi cu tata, ne aşteptau fericiţi. La urmă de tot a venit şi rândul meu să fiu îmbrăţişat de marele armator şi să sărut mâna şi obrazul mamei Caliopei Decatide…Am intrat în sala mare de oaspeţi… Caliope nu coborâse din odăile ei. Când a venit, după un timp, era roşie ca mărul în obraji. I-am săturat mâna.

Ei, hai acum, sărutaţi-vă, ne-a încurajat domnul Decatide.

Ce mai, a zis şi tata. Mai e puţin. În ziua aceea s-a făcut logodna, urmând ca peste şase săptămâni, după Stămărie, să facem şi nunta…Înspre seară, împins de ceilalţi, m-am retras cu Caliope în odaia ei. Era timidă şi sfioasă, dar altfel avea un suflet tare bun şi foarte frumos. Nu era ceea ce s-ar fi chemat o femeie frumoasă, dar nici urâtă. M-am gândit că alegerea tatei nu era o alegere rea. Dar ce va zice dacă va auzi de Ilia ? Apoi mi-a venit în minte ideea că mulţi oameni bogaţi întreţineau metrese de care nu se ştia niciodată. Mi-a arătat sculele şi podoabele de preţ, încercându-le în faţa mea. După felul cum se purta, mi-am dat seama că viitoarea mea soţie este încă o copilă. Nici nu se împlinise bine, coapsele-i erau încă înguste şi fragile iar piciorul nerotunjit bine. S-a oprit în faţa mea stângace. Ar fi vrut să mi se aşeze pe genunchi, sau să-mi mângâie părul, şi mâinile i se opriseră la jumătate. Şi eu n-am îndrăznit, şi rău am făcut, s-o ajut să-şi împlinească în ceasul acela gândul.

Nu-i aşa, Alexandre, m-am gândit, a şoptit ea, că am avut amândoi noroc. Am auzit-o vorbind pierdută de emoţie. În clipa aceea mi-a venit în minte ca un fier roşu, cu care m-ar arde pe dinăuntru cineva, chipul Iuliei Alexandrovna. Era frumoasă şi surâzătoare. Parcă mă privea cu surâsul ei, şi în acelaşi timp mă chema.

Aşa e, Caliope, amândoi am avut noroc, am zis, trist, mai mult împins de semnificaţia pe care ar fi putut-o căpăta tăcerea mea…Am rămas apoi amândoi stingheriţi. Eu aş fi vrut să ieşim, când am văzut-o trecând înaintea mea şi lipindu-se de mine.

Alexandre, s-a ghemuit ea la pieptul meu, să fii bun cu mine, să fii un soţ bun şi să mă ocroteşti…Îi ardea trupul ca

focul, şi se ruga mereu să fiu bun cu ea. Atunci am luat-o în braţe, că de acum eram logodiţi, şi trebuia să-i arăt cât de cât că-mi este dragă. Am luat-o în braţe şi am sărutat-o pe păr, apoi am sărutat-o pe gură, şi ea de copilă ce era nu ştia nici cum să ţină buzele, şi parcă din clipa aceea mi-a fost şi mai dragă. Însă ce s-a întâmplat în momentul următor a fost de a dreptul cumplit, căci chipul divinei Iuliei Alexandrovna mi-a strălucit în minte mai puternic şi mai dureros. Aproape că am gemut de durere şi i-am dat drumul gingaşei Caliope. Am văzut-o cum se sperie şi cum se face albă ca varul.

Ce ai, Alexandre? am auzit-o pe Caliope… Nu mai ştiu ce am zis, dar ştiu că toată seara am fost tare chinuit şi tulburat de chipul care mi se aprinsese în minte. În seara aceea am căzut bolnav câteva zile… Când m-am ridicat din pat şi am putut să umblu pe picioarele mele, m-am oprit în odăile Iliei, frumoasa ţigancă m-a primit cu căldură şi cu zâmbetul pe buze. Cu trupul ei mai frumos ca al nubienelor şi al egiptencelor, dogorind pe dinăuntru de căldura ţinuturilor din care venea neamul ei. Când ni s-au potolit focurile din sânge am privit-o printre gene. Dormea leneşă ca o felină, cu obrazul curat ca piersica şi ca migdalele. Dar se trăsese la faţă într-un mod ciudat, care îi da o anume notă de spiritualitate şi de transparenţă. Ilia mi-a ţinut puterile trupului până-n ziua nunţii, când s-a închis într-o odaie şi s-a rugat trei zile şi trei nopţi…. În zilele nunţii, un mire, cum bine ştie oricine trece prin asta, nici nu ştie pe ce lume se află şi ce se întâmplă cu el. La fel am păţit şi eu. Dar ceea ce ştiu este că în zilele acelea chipul sfânt al Iuliei Alexandrovna mi-a apărut şi mai viu şi mai chinuitor în minte. Într-una din nopţi am visat-o, venea asemenea unei statui de apă limpede pe lume. S-a oprit în faţa mea, o, cum aş putea să descriu frumuseţea aceea mai presus decât orice strălucire pe pământ, căci avea ceva nepământean şi măreţ, ceva dulce şi tânguios, asemenea unei muzici de pe alt tărâm, şi totodată înfricoşător. Mă privea cu ochii ei ca nişte lumini şi parcă o auzeam, o, Alexandre, Alexandre, unde te-ai dus, iubitul meu. Au nu ştii tu că nu există moartea, ci numai o descătuşare de veşmintele cărnii şi ale

neputinței lumești, că spiritele sunt veșnice și însetate…O, de ce n-ai murit din dragoste ca mine, iubitul meu, mai scump decât toate comorile lumii. Însetat îmi este sufletul de tine și până nu te găsesc, odihnă nu voi avea. Apele ei îmi treceau prin păr ca o boare și ca o mireasmă nemaitrăită de nimeni și pierea apoi prin mine în adâncul lumii…Pentru că eram bolnav, am amânat luna de miere pe care Caliope ar fi vrut s-o petrecem la Viena, și am amânat-o pentru iarnă, să ajungem să ne petrecem sărbătorile la Stambul, ori în Egipt, căci doream amândoi să vedem piramidele. Tata s-a luat de mirare cu boala mea și l-a chemat iar pe evreul care mă mai scăpase din moarte o dată. Acesta m-a întors și m-a ciocănit pe toate părțile fără să găsească nici o betegeală trupului.

Nu este nimic, zice, să nu vă mai îngrijorați degeaba, este tot cauza aceea de care a suferit. Apoi a chemat-o pe Caliope între patru ochi și a vorbit cu ea. Am bănuit eu pe urmă ce i-a spus, și bine a făcut că i-a spus. După ce a plecat bătrânul doctor, Caliope a venit și m-a îmbrățișat, îi ardea trupul ca focul viu, dar eu nu puteam s-o ajut cu nimic. Mi-a spus, jurându-mi credință, să nu-mi fac nici o grijă, ea mă înțelege că sunt bolnav, și mă va aștepta și până la sfârșitul zilelor să mă fac bine, să ajung în puteri, când îi voi face copii sănătoși și frumoși. Atâta noblețe și înțelegere câtă am văzut la delicata Caliope m-au impresionat până la lacrimi. I-am sărutat mâinile și genele prelungi și i-am mulțumit din suflet. N-am văzut o femeie mai fericită decât buna mea soție în clipele acelea. Zăceam și aproape că îmi venea să urlu, îmi venea să blestem chipul acela diafan și mai frumos decât însăși frumusețea cea mai răpitoare. Într-un fel începeam să mă simt și vinovat, și poate că aș fi ajuns să-mi pun și capăt zilelor dacă nu aș fi dat cea mai mare parte din vină pe soarta care-și bătea joc de mine într-un fel care l-ar fi distrus și pe cel mai tare bărbat. Am trimis după Iancu Delamare, căci aveam nevoie de veselia lui, dar omul pe care l-am trimis nu a fost chip să-l găsească. Știam că singură mea salvare este tot Ilia. M-am îmbrăcat într-o zi și am ieșit în oraș, spunând că mă duc la un ghicitor în țigănie despre care auzisem

că ar şti lucruri tainice şi ar avea puteri miraculoase ce mi-ar face bine.

*

Adevărul este că îmi era dor de Ilia şi voiam s-o văd. Am ieşit şi am făcut cumpărături din stofe fine şi alte scule femeieşti, pe care voiam să i le duc în dar. Soarele mai avea câteva degete stând pe dunga zării, mai mult ca în vis. Toamna începuse să se înstăpânească în partea aceasta de lume, aducând miresme şi sunete ciudate din aerul Levantului… Tocmai mergeam pe ulița Lipscanilor, uliță îngustă, cu case vechi, din celălalt veac, pe unde erau magazinele şi prăvăliile grecilor, armenilor şi evreilor, şi căutam cu ochii o birjă prin mulțimea de oameni, cumpărători şi negustori de toate felurile, când am văzute pe ea…Mai degrabă cred că nu eu am fi văzut-o, ci că privirile mi-au fost trase, ori că ființa mea ar fi fost îndreptată către ea după o linie necunoscută a destinului. Mergea prin lumea pestriță ca şi cum ar fi mers cu mult pe deasupra lor. Avea şi ea ca şi mine, nişte cumpărături sub braț. Purta o rochie neagră, dar care nu semăna a doliu. Era de o frumusețe din acelea care te împietresc în drum şi simți inima cum ți se opreşte în loc. O frumusețe din acelea care te fac să-ți simți ființa plină de nimicnicie pe lume, te fac să te simți un vierme sau un fir de praf, şi mai bine nu ai exista pe lume, mai bine nu te-ai fi născut, ori s-ar crăpa pământul sub picioarele tale. Cum să descriu frumusețea acestei tinere doamne, care plutea peste lume venind din epoci fără seamăn şi din grămada de bijuterii a Levantului. Să-ți spun că frumusețea aceea lumina lumea, poate că este prea puțin, dar fruntea aceea care răspândea o muzică mai dulce decât lumina apusului, făcându-ți inima să-ți sângereze, nu-şi avea egal între frumusețile femeieşti văzute de mine vreodată. M-am apropiat de ea atras hipnotic ca de o forță cumplită care-mi răscolea toate genunile mele de ființă omenească. În primul moment nu mi-am dat seama dar îmi pierdusem capul, uitasem parcă de toate, chiar şi pe ce lume mă găsesc. Gesturile îmi erau febrile şi inima îmi zvâcnea în piept

să-mi pleznească. M-am mai trezit, adică mi-am mai venit în fire când am ajuns în apropierea ei, după ce mă strecurasem prin mulțime lovind cu coatele în stânga şi în dreapta. Ajuns în apropierea ei am putut să-i observ obrazul diafan. Avea un ten migdalat de o puritate şi de o frăgezime de piersică, emanând o lumină plăcută, muzicală, aş spune, ca şi cum ar fi fost un ciudat vitraliu al focului din interior…Linia superbă a nasului se pierdea într-o unduire fină către buzele frumos desenate. M-am apropiat atât de mult de ea, încât puteam s-o ating, căci i-am zărit genele fine ca nişte firişoare de lumină. Ca nişte raze de lună. Cred că folosind acest cuvânt prind întrucâtva acea notă de realitate a frumuseții ei. Era atât de frumoasă încât aveai imediat şi violent senzația că ființa aceasta nu poate fi reală. O altă impresie vagă, aparținând mai mult inconştientului, spun lucrul acesta căci mult mai târziu mi-a venit ideea aceasta în minte şi am putut s-o privesc în toată măreția ei înspăimântătoare, în lumina conştiinței : şi anume, vaga bănuială că ființa aceasta trebuie să fi venit din altă lume în locul acesta, găsindu-se mai mult în trecere. Am rămas puțin în urmă, mai mult ca să nu-i atrag atenția, de asemenea pentru a nu atrage privirile curioase ale oamenilor asupra noastră.

Încetul cu încetul devenisem foarte lucid, simțurile îmi stăteau încordate la pândă, iar mintea îmi era transparentă ca şi cum ar fi fost de geam. Nu mă puteam expune nici ridicolului urbei. Cum familia noastră era destul de cunoscută, lesne s-ar fi găsit guri care să clevetească asupra imoralității mele. Soarele intrase într-un nor vinețiu, căci tot oraşul se scufundase în apa roşie a apusului. Un roşu sângeriu, ducându-te cu gândul la lucruri tragice, creându-ți un simțământ înfricoşător. Mergeam în urma enigmaticei şi preafrumoasei făpturi pe care avusesem norocul a o întâlni în cale ca şi cum aş fi mers pe fundul unei mări antice.

Cât timp am mers pe Bulevardul Mihai Bravu ? căci aşa s-a numit un timp strada mare a Brăilei, asta înaintea primului război mondial. Am mers destul timp, hipnotizat, în urma ei la câțiva paşi. Îi priveam rochia neagră, din cea mai aleasă mătase,

răsfrângând şi mai întunecate reflexele sângerii. La un moment dat, îmi aduc aminte, am avut o senzaţie ciudată. Ca şi cum oraşul s-ar fi găsit pe fundul unei mări, sunetele se auzeau estompate, totul mi se părea fantastic şi ciudat. Am făcut efortul să-mi aduc aminte în ce an mă găsesc, parcă m-aş fi aflat într-un timp foarte târziu, şi eu uitasem, pierdusem noţiunea timpului. Mi-am adus aminte cu greu…Oraşul se scufunda şi mai mult în cosmosul sângeriu. Aproape că abia se mai zăreau oamenii între ei. Aşa ceva nu mai văzusem în viaţa mea. O clipă am crezut că am pierdut-o din ochi. Inima a început să-mi bată cu putere, îngrozită la gândul acesta. Am descoperit-o după un timp în mulţime, foarte departe, căci bulevardul era neobişnuit de aglomerat, ca şi cum cineva ar fi scos toţi oamenii din casele lor şi i-ar fi îngrămădit pe bulevardul Mihai Bravu. Am făcut efortul să mă apropii din nou de ea, şi am reuşit după multe ghionturi şi izbituri date în stânga şi în dreapta. I-am putut privi iar mersul acela graţios şi mândru, de gazelă, specific unei femei neobişnuit de frumoase. Era un mers delicat, şi în acelaşi timp mândru şi arogant. Care te fascina şi te umilea parcă. Şi totuşi exprima atât de multă simplitate şi gingăşie. De pe bulevardul Mihai Bravu, tânăra femeie ce mă vrăjise, a apucat-o pe strada Rozelor. Aerul straniu devenise şi mai întunecat şi mai sângeriu. Aproape că nu-i mai distingeam chipul şi nici silueta, căci trecusem pe celălalt trotuar, dar îmi rămăsese viu în minte ovalul dulce, de gutuie, al chipului ei, cu linii atât de moi şi de rotunde, parcă ar fi fost mii de ani şlefuit de un maestru, care, acum, văzându-şi opera desăvârşită, îi dăruise libertatea.

Trecătorii erau mai rari acum şi puteam să-mi concentrez atenţia şi mai mult asupra mersului ei de o eleganţă şi de o măreţie desăvârşite. Nimeni nu mai putea avea graţia aceasta. Am cotit pe strada Levantului, astăzi dispărută, căci după război s-au dărâmat casele vechi ale negustorilor armeni, şi s-au înălţat alte construcţii. Parcă văd şi acum casele acelea cu un cat sau cu două, având acoperişurile de olane curate, îngropate de iederă, ca şi pereţii ce abia se distingeau de luxurianta plantă. Arhitectura orientală a acestor minunate vile, ca şi ferestrele în

stil florentin, le dădeau o frumusețe aparte. Cea care o întrecea în frumusețe pe însăşi Afrodita s-a oprit în fața unei case, care părea că se deosebeşte de celelalte. Avea ferestrele în arc, o înfățişare elegantă şi monumentală, şi fațada de marmură. La caturile de sus se vedeau patru balcoane rotunde. Imaginea văzută de afară îți sugera mai mult unul din acele palate care mai rămăseseră în oraşul de la Dunăre, încă de la începutul veacului trecut, moştenire a faimoşilor neguțători genovezi, neguțători vestiți ai orientului din veacurile trecute. A părut că-i deschide un valet stilat, îmbrăcat în veşminte roşii, cu fireturi de aur, orientale. Ceea ce observasem până acum mă ducea cu gândul la ideea că doamna care-mi răpise inima trebuie să fi fost foarte bogată. Am aşteptat cam o oră, între timp seara coborâse caldă şi blândă, învăluind în măruntaiele ei acoperişurile, apele, cu mirosurile lor de stuf, de grădini, străzile şi oamenii. Aş mai fi vrut măcar o clipă să-i zăresc silueta. Dar n-am avut norocul acesta. Când am plecat din fața micului şi elegantului palat genovez, inima îmi era pustie, dar în acelaşi timp trăiam un fel de bucurie şi de speranță asemenea unui plai luminat care mi-ar tăia ființa. Aproape de casă m-am trezit fluierând. Eram vesel şi fericit. Cum bine îşi închipuie oricine, tot aşteptând în fața palatului ducesei mele, îmi întipărisem în minte şi cel mai mic detaliu al somptuosului edificiu. A doua zi eram hotărât să vin şi să supun observației intrarea pe care dispăruse magnifica femeie pe care o visam acum necontenit în minte.

Când m-au văzut aşa de vesel, ai mei s-au bucurat bineînțeles nespus. Caliope m-a întrebat despre ce-mi spusese vraciul, care trebuie să fi fost cauza stării mele de optimism şi de sănătate. Bineînțeles că i-am îndrugat verzi şi uscate tatei. Am încercat să adorm dar nu-mi ieşeau din minte chipul şi silueta frumoasei orientale care-mi apăruse în cale. În noaptea aceea cred că am visat-o până în zori. A doua zi m-am postat bineînțeles în fața casei care adăpostea capodopera dragostei mele, trezită deodată atât de năvalnic. Oare, trebuie să spun, şi de lucrul acesta mi-am dat repede seama, că le uitasem cu desăvârşire pe buna şi frumoasa Ilia Alexadrovna sau pe focoasa

şi misterioasa Ilia, regina ţiganilor, şi eram acum îndrăgostit până peste cap de divina apariţie a prinţesei pe care tocmai o întâlnisem. Toată fiinţa îmi era o vâlvătaie de iubire.

Am aşteptat însă zadarnic, căci uşa acelei case impunătoare şi totodată exotice, a rămas toată ziua închisă. Abia seara, când hotărâsem să mă întorc acasă, am întâlnit-o. De data aceasta am trecut unul pe lângă altul. Vă mărturisesc cu mâna pe inimă că atunci când am trecut pe lângă ea, n-am avut curajul şi nici puterea de a ridica ochii şi de a o privi în faţă. Împietrisem tot, ceva mă fulgerase şi îmi topise carnea pe mine. Dacă s-ar fi deschis pământul sub picioarele mele, bucuros aş fi lăsat să mă scufund în adâncul lui, decât să privesc ochii aceia. Dar cine nu-şi aminteşte emoţiile atât de puternice şi devastatoare ale dragostei, şi totuşi atât de dulci, care ne fac atât de fericiţi, încât atunci când suntem bătrâni am da oricât măcar numai să mai trăim o parte din ele. Am rămas în urma ei, apoi m-am întors.

Am mai apucat fericit să-i mai zăresc divina siluetă dispărând pe uşa sculptată a bătrânului palat genovez. A treia şi a patra zi lucrurile s-au petrecut la fel. În cea de a cincia şi în cea de a şasea zi am avut norocul, către seară, să pot s-o privesc mai mult. Parcă eram un văzduh risipit şi înfiorat. Îmi era sufletul ca un cireş înflorit, risipit în tot văzduhul. O, aş fi fost fericit numai s-o văd aşa mii de ani, şi să nu mai fi cerut nimic de la viaţă. Căci ce mai putea viaţa să-mi dăruiască! Iar de aş fi avut norocul să stau cu ea de vorbă, să-i pot privi ochii de aproape, buzele, linia obrazului, şi să pot schimba câteva cuvinte cu ea, aş fi fost cea mai fericită fiinţă din lume. Lucrul acesta mi s-ar fi părut un dar dumnezeiesc pe care l-aş fi divinizat. Aş fi căzut în genunchi şi i-aş fi mulţumit lui Dumnezeu, sărutând toate icoanele bisericilor şi dăruindu-le cu averi şi cu aur. Uitasem în acele zile de treburi, de prieteni, îl uitasem cu desăvârşire pe bunul meu prieten, vestitul Iancu Delamare, pe femeile pe care le iubisem, şi acum nici nu-mi mai aduceam aminte să se fi petrecut lucrul acesta cu adevărat. Şi iată că, ce nici prin gând nu mi-ar fi trecut, şi nici în speranţele cele mai nebuneşti nu aş fi îndrăznit să sper, s-a întâmplat.Dar vorba unui vechi proverb armean: “Dumnezeu

când te dăruieşte, te trăzneşte", cam aşa s-au întâmplat lucrurile şi cu mine. În cea de a şaptea zi, către seară, am zărit-o apropiindu-se. Şi de unde nu am avut niciodată curajul să omor o gâză, am ridicat ochii şi am privit-o în faţă. Părea visătoare şi că se trezeşte deodată zâmbitoare la viaţă. I-am vorbit cu cele mai alese cuvinte, pe care le compusesem în minte, uitându-le şi răsucindu-le de mii de ori. I-am vorbit atât de frumos cum cred că nu m-a întrecut nici un îndrăgostit de când este lumea. I-am vorbit atât de delicat, de respectuos şi de gingaş, încât am văzut că lucrul acesta o impresionează plăcut, şi că mă ascultă cât se poate de atentă şi de respectuoasă.

O, tinere domn, am auzit-o vorbind într-un târziu, şi vocea aceea a ei, caldă şi aburoasă ca un apus pe mări, m-a trezit parcă la viaţă, m-a înfiorat, îmi pare atât de rău că am iscat durerosul şi adâncul dor în fiinţa dumitale, căci eu sunt numai în trecere prin oraşul acesta. Ceea ce-mi spui domnia ta mă cinsteşte şi mă elogiază, aşa cum numai poeţii în veacurile trecute ştiau să cânte şi să-şi slăvească aleasa inimii. Eu voi pleca însă din oraşul acesta peste câteva zile, căci mă aşteaptă treburi importante, tocmai la Lipsca, în ţara nemţească.

Am început iarăşi a-i vorbi cu patos şi a-i înălţa şi proslăvi frumuseţea. I-am spus că numai un semn de voi avea de la dânsa, mă voi socoti omul cel mai fericit de pe lume. A părut a fi îngrijorată de starea mea, căci asemenea sentimente puternice lasă de obicei răni în urma lor, ce nu se cicatrizează uşor. Mi-a mulţumit sincer pentru cuvintele alese pe care i le-am spus, promiţându-mi că le va duce cu ea în tainiţele inimii ei pe drumurile pe care avea să le mai bată de aici înainte. Aproape eram să-i cad în genunchi rugând-o numai un semn, o amintire să am de la ea şi mă voi socoti fericit toată viaţa. Şi ceea ce spuneam că nici în visele mele cele mai nebuneşti nu mi-am închipuit vreodată că mi-a fost dăruit de Dumnezeu, s-a întâmplat. Rugându-mă să nu dau un înţeles eronat gestului ei, şi nici speranţe deşarte să nu-mi fac, m-a invitat să petrec seara alături de domnia sa, căci ceva îi spunea că nu sunt un om de rând oarecare. Şi iată-mă pătrunzând în cea mai nesperată şi

nevisată Împărăție. Am urcat treptele de marmură care sunau ciudat, ca şi cum ar fi fost nişte instrumente muzicale.

Ne-a deschis un valet înalt îmbrăcat numai în fireturi. Am pătruns într-un hol în care te afundai în covoarele de Damasc până la glezne. Te oglindeai apoi în apa limpede că te treceau fiori, a oglinzilor veneziene. Totul îți evoca luxul şi fastul, şi bogățiile fără seamăn ale unor locuri şi ale unor vremuri apuse. Am fost invitat într-un alt salon, culoarea care domina, hipnotică şi pustie, era aceea a apelor de nuanța grea a albastrului marin. După ce m-a invitat să mă aşez pe o canapea, cum nu mai văzusem în viața mea, evocând oarecum stilurile Renaşterii, a bătut de două ori din palme. A apărut o bonă tânără, purta haine nemțeşti şi avea părul blond. Au vorbit în nemțeşte, înțelegând toate cuvintele schimbate. I-a poruncit bonei să ne servească o băutură al cărui nume exotic nu l-am reținut. Apoi, să fie pregătită masa într-una din odăile de sus. După aceasta s-a întors surâzătoare către mine, rămânând în picioare. Mi-a spus că o cheamă Eulenia, şi că este fiica unui negustor armean şi nepoata unui bogat maharajah indian.

Acum este în trecere către Lipsca, unde trebuie să primească o mare sumă de bani şi o mare moştenire. Puțin zdruncinată de drum, a hotărât să se odihnească un timp în acest oraş şi în această casă, care aparține bunicului ei dinspre tată, cumpărată de mult de la un aventurier genovez care a murit mai târziu în America. Ştiu că sunteți licențiat în litere şi filozofie, lucrul acesta ne bucură nespus, căci are astfel prilejul să-şi etaleze cunoştințele despre artă şi filozofie. Discuția s-a înfiripat uşor, după ce am ciocnit şi am băut din licoarea aurie, parcă un zeu mi-a turnat otravă dulce în oase, gurile noastre au părut a fi şi mai slobode.

O, domnule, cum să vă spun, era de o cultură vastă şi aleasă, observațiile fine se împleteau cu gânduri foarte adânci, şi avea cunoştințe pe care le posedau doar inițiații, nu era de formație europeană, gândirea ei se trăgea mai degrabă din filozofiile orientale. Îşi avea rădăcinile în filozofia antică a Indiei şi Egipetului. M-a lăsat cu gura căscată, şi mult timp am ascultat-o

cu sufletul uimit. Mărturisesc că am avut o revelație, şi am prins lucruri atât de subtile şi de adânci cât n-am aflat de la toți profesorii mei în ale filozofiei. Bona a venit şi ne-a anunțat că masa este gata, poftindu-ne în odăile de sus, treptele ne aşteptau leneşe, etalând acelaşi gust şi aceeaşi strălucitoare ştiință a fastului. Odaia în care am intrat era mai mică, însă la fel de măiestrit mobilată, sculele erau vechi şi de valoare, din veacul celălalt, şi se vedea imediat, chiar de un ochi neobişnuit cu stilurile, că poartă amprenta unor mari artişti din veacurile celelalte. Am mâncat serviți de aceeaşi bonă, cu purtări deosebit de alese. Şampania din care băusem îmi lumina uşor mintea, ca nişte puncte fosforescente. Mă simțeam uşor, plutind ca într-un vis. I-am mărturisit că o iubesc nespus, cum nu cred să mai fii fost iubire de la începutul lumii, dar lucrul acesta să n-o înspăimânte, ci numai s-o facă fericită, atât cât fericeşte inima unei regine dragostea curată a cavalerului ei…

M-a privit o clipă în ochi, zâmbetul i-a luminat chipul fericită, şi toată casa a părut că se prăbuşeşte peste mine. Mi-a mărturisit la rândul ei că-i face o deosebită plăcere convorbirea cu mine. După ce ne-am odihnit puțin, am coborât în sala de jos luminată puternic de zecile de lumânări care se reflectau în apele celebrelor oglinzi de Veneția. S-a aşezat la pianul care dormita parcă în colțul vastei şi elegantei săli. Sunetele dulci, mai pline de poezie decât undele aurii ale unui izvor, au început să se reverse feerice în universul de lumini. Am părut la un moment dat că furat de visare o să cad într-un dulce somn, mai târziu când am făcut efortul de a mă trezi încordându-mi spiritul şi clătinându-mi uşor capul mi-am dat seama că nu oboseala e de vină, ci mai de crezut este că realitatea în care mă aflam este mai degrabă un vis. Am avut, cum să spun, această intuiție, că acele lumini, acele scule de mare preț nu sunt aievea, dar că în acelaşi timp ele există, dar într-o altă lume.

Îmi pătrundea ființa un fel de melancolie şi de tristețe fără seamăn, dureroasă şi dulce ca o otravă, după ceva, fără să ştiu după ce. Strălucitoarea şi dulcea Eulenia m-a observat, căci s-a oprit din aria pe care o cânta, şi m-a privit puțin îngrijorată,

întrebându-mă dacă mă simt bine. I-am răspuns încercând să fiu cât mai surâzător că nu e nimic grav… Să fii trecut poate de miezul nopții când m-am simțit într-adevăr foarte obosit. Era în bietul meu trup, în norul zdrențuit şi luminos al sufletului meu, o dorință adâncă de a se odihni, de a se întinde jos să se odihnească, oriunde s-ar afla. Şi-a cerut scuze că a abuzat prea mult de atenția mea şi m-a condus într-una din odăile de la al doilea cat. Lumânările ardeau molcom, răspândind pace şi sacralitate. Bona mi-a arătat patul lat, înveşmântat în broderii scumpe. Ne-am urat noapte bună şi ne-am despărțit. Am căzut imediat într-un somn adânc şi odihnitor.

Să fii dormit până înspre după amiază, când m-am trezit, oraşul dormita în liniştea şi tihna de dinaintea apusului, iar în casă plutea un fel de mireasmă de flori. Timpul parcă se oprise, sau poate că lucrurile şi zidurile vechi ale bătrânului palat genovez răspândeau un fel de linişte şi de împăcare sufletească. Trupul îmi era curat ca o biserică, iar sufletul se lăsa pătruns de această pace mai dulce decât mierea. Era pentru prima dată când după atâția ani, iată, bietul meu suflet îşi găsise liniştea, o împăcare adâncă, plină de o bucurie calmă şi profundă. M-am îmbrăcat cu greu căci nu m-am putut rupe de starea sufletească în care căzusem. Când am coborât în sala de oaspeți, am întâlnit-o pe bonă. Mi-a spus că stăpâna este plecată, are o întâlnire cu avocatul ei, dacă doresc pot să o aştept căci se va întoarce înainte de apusul soarelui. Lucrul acesta la femeile orientale de stirpe bună este o lege. M-am uitat la ceas, până la apusul soarelui mai erau aproape două ore bune, şi cum ai mei nu ştiau nimic de mine, poate în cel mai bun caz că am încăput iarăşi cu veselul Iancu Delamare într-un loc cu vin şi cu lăutari, m-am hotărât să trec pe acasă.

M-am scuzat că voi ieşi puțin şi am asigurat-o pe bonă că o să mă întorc repede. Cea mai adâncă dorință a mea ar fi fost aceea de a mai petrece încă o noapte în compania bogatei şi frumoasei femei care mă uimise cu vasta ei cultură, şi acum, iată, cu îndemânarea ei în afaceri. Când am ajuns acasă, i-am găsit pe ai mei dându-se de ceasul morții. Au răsuflat uşurați

când le-am povestit de ştiinţa bătrânului ţigan în arta vindecării sufletului şi în afara tatii, care s-a tot uitat chiorâşi la mine, mama şi Caliope m-au crezut fără pic de îndoială. Le-am spus că e posibil ca în noaptea aceea să întârzii sau poate chiar să rămân o săptămână la el. După ce mi-am luat rămas bun de la Caliope, căci numai ei i-am spus că ar fi posibil să întârzii chiar şi o săptămână, m-am grăbit să mă întorc pe strada Levantului. Când mă apropiam de cochetul palat genovez, am simţit inima bătându-mi îngrijorată. Dacă s-a schimbat ceva, dacă nu mă va mai primi ? În cazul acesta îi spuneam că am venit numai ca să-mi iau rămas bun, să-i doresc călătorie frumoasă, şi să-i dăruiesc inelul cu piatră al bunicii, pe care-l luasem din caseta cu bijuterii şi care o dată şi o dată trebuia să fie al Caliopei.

Se înserase bine, dinspre mare bătea un vânticel sărat şi răcoritor. Mi-a deschis aceiaşi bonă, afişând acelaşi zâmbet cald, drăguţ, de subretă învăţată cu purtările alese. M-a condus în sala de primire. Aceiaşi strălucire, aceiaşi linişte îmbibată de o pace veche şi dulce, de lux. Socotind numai după ceea ce vedeam, îmi dădeam seama că bogăţiile pe care puteau să le posede părinţii Euleniei trebuie să fi fost fabuloase în comparaţie cu bruma noastră de avere, chiar şi acum, după căsătoria cu Caliope. N-am aşteptat mult, când am văzut-o pe frumoasa amfitrioană coborând treptele şi ieşindu-mi în întâmpinare. Trebuie să fi fost palid de emoţie, căci surâsul ei, mai frumos decât lampadarele, s-a frânt uşor într-o expresie de îngrijorare. M-a numit bunul meu prieten, a, bine că te văd, bunul meu prieten, şi m-a întrebat dacă am ceva. Dacă într-adevăr mă simt rău, poate să trimită trăsura să fie chemat medicul ei. Bineînţeles că mi-am revenit repede văzând atâta atenţie şi îngrijorare, atâta căldură din partea ei, ceea ce însemna că nu-i sunt întru totul străin, dar mai ales că între noi se legase o relaţie de amiciţie, plină de respect şi de afecţiune.

Ce seară minunată a fost aceea! Muzică, discuţii plăcute şi profunde, zâmbete, cultură aleasă, cochetărie, o şampanie cum nu mai băusem în viaţa mea, dar mai ales acel sentiment de comunicare adâncă, plină de mister şi de sacralitate. O iubeam,

ce mai, eram nesfârşit de îndrăgostit de ea, ca să folosesc acest cuvânt ce redă cel mai bine starea mea din momentul acela. O iubeam atât de adânc şi de frumos, încât timpul pentru mine devenise o beție tulburător de dulce…Simțeam efluviile, o stare ciudată, de fantastic şi de beatitudine, ca şi cum spiritul s-ar întinde în afara ta mai uşor decât o boare luminoasă, simțeam, spuneam, efluviile unei noi vieți. Ca şi cum pentru mine ar fi început fericirea veşnică. I-am luat mâna, mai frumoasă decât o bijuterie, în mâna mea, ochii ni s-au întâlnit pierzându-se unii în alții. Am simțit că amețesc, un fel de cădere în gol care nu se mai termina, aşa cum numai în copilărie îmi aduc aminte să mai fi visat. M-a mângâiat pe obraz şi pe păr…Îmi reveneam ca dintr-o neasemuită beție. Acum, după atâția ani, sunt chiar mirat cum de am putut să rezist, cum nu mi s-a oprit inima în loc, sau cum de nu am înnebunit de atâta fericire.

Mă iubeşti, nu-i aşa? i-am auzit şoapta ca o adiere de vânt. Am căzut în genunchi, izbucnind deodată în plâns, mărturisindu-i, de fapt ceea ce trebuia să-i fi spus, trebuie să fi fost un elogiu al frumuseții ei şi o descriere a dragostei fără margini pe care o purtam ființei aceleia ireal de frumoase. După mult timp, când am ridicat ochii, capul încă îmi mai vâjâia. I-am văzut două bobițe de cristal în gene. Mi-a mărturisit că în lumea ei se simte foarte singură, că sufletul ei avea nevoie de un om cu o educație şi o cultură aleasă, pe care să-l prețuiască. Dacă se va putea şi bunul Dumnezeu ne va ajuta după un timp, dacă eu voi vrea, şi voi lupta pentru lucrul aceasta, s-ar putea să fie posibilă cununia noastră. Am căzut în genunchi. I-am sărutat mâinile şi picioarele de mii de ori pentru marea fericire pe care mi-o promitea. Am rămas mână în mână, şoptind şi vorbind despre te miri ce, lucruri care în momentul acela ni se păreau nespus de frumoase şi de importante. M-a uimit şi mi-aduc aminte bine, că lucrul acesta căpătase o rezonanță stranie, şi o anume aureolă de mister şi de teamă, o anume cultură de castă, sau de cercuri selecte, posedând cunoştințe secrete, un fel de mistere orfice.

Am mai remarcat de asemenea un alt fapt straniu, bogăția ei de cunoştințe, cultura ei vastă şi profundă, limbile antice pe

care le vorbea, ştiinţa ei privind viaţa regilor, a marilor reformatori ai lumii, pe care o avea, ca şi cum ar fi trăit realmente la curţile sultanilor orientali şi în acele epoci. Aproape că nu-mi aduc aminte când ne-am culcat şi când ne-am despărţit, dar deduc că lucrul acesta s-a petrecut în zori, şi trebuie să fi fost amândoi frânţi de oboseală şi beţi de fericire. M-am trezit tocmai a doua zi, mai bine zis a doua zi noaptea.

Când am coborât, am găsit-o cântând la pian. Avea un aer hieratic, de uşoară şi îndepărtată tristeţe, o alungirea diafană a feţei, care accentua şi mai mult acea impresie de straniu, de baroc, de irealitate, ca şi cum ar fi fost mai mult mesagerul altei lumi, ca şi cum ar fi fost mai mult spirit şi mai puţin materie, venind dintr-o lume care ar fi undeva deasupra noastră. Lucrul acesta da frumuseţii ei o limpezime şi o viaţă de o transluciditate care mă fermecase, frumuseţe şi nuanţă pe care cu greu aş putea-o descrie. Mi-a spus că tocmai a împachetat, şi este pregătită pentru drum. Când se desparte de un loc, o anume tristeţe îi învăluie chipul, şi că cel mai bun remediu împotriva ei este muzica. De aceea întotdeauna când se găseşte în aceste momente singurul lucru pe care poate să-l facă este să se aşeze la pian şi să cânte. A urmat o masă luată în pripă.

Apoi am coborât din nou în salonul de oaspeţi. Un lacheu a venit şi ne-a anunţat că totul este gata. Puteam merge. Mi-a spus că ar dori şi s-ar bucura mult dacă aş însoţi-o în călătoria aceasta, măcar numai o parte din drum. Vă daţi seama că dorinţa mea cea mai mare era tocmai aceasta. Când am ieşit, afară, în stradă, ne aştepta o caleaşcă imensă, aurită. Unde mai văzusem eu un asemenea atelaj superb şi impunător, amintindu-ţi de curtea vieneză, ori poate de viaţa la curtea lui Ludovic al XIV-lea? Mi-am adus aminte unde mai văzusem asemenea imagine. Într-un tablou. Da, îmi aduceam aminte bine, într-un tablou. Dar nu acesta era lucrul cel mai important care mă frapa, ci altul. Şi anume senzaţia, foarte limpede, că de acum trecusem în altă etapă a vieţii mele, ca şi cum aş fi urcat o nouă treaptă, într-o nouă vârstă. Nu era o vârstă cronologică, ci una spirituală, privind cunoaşterea lumii, aş spune. O stare de maturitate şi

superioritate ciudată. Aveam impresia că nu mai eram eu. De fapt acest transfer de personalitate începuse insesizabil, ce e drept, mai înainte. Cred că din clipa în care o văzusem pentru prima dată pe această neobişnuit de frumoasă orientală. Mă simţeam un fel de emir sau mai degrabă un prinţ bogat, stăpânitor al multor bogăţii, sigur pe sine, având conştiinţa puterii şi a superiorităţii lui în lume. O altă impresie, la fel de stranie şi de plăcută, pe care de acum o luam ca un fapt obişnuit, a fost aceea că mă găseam parcă în cu totul alt loc, sau mai bine zis că de acum eram în altă lume.

Am luat loc alături de misterioasa şi fascinanta femeie în caleaşca aurită şi lungă, încărcată de bagaje. Bona care o însoţea s-a aşezat în faţa noastră, iar cei doi lachei în livrele impecabile, anunţând fastul unei curţi regale, s-au suit pe capră. Caleaşca a început să zuruie pe străzile unui oraş fabulos. Stăruia pe cer, inundând lumea într-o văpaie argintie, o lună uriaşă, cum numai în basme se poate vedea. Străzile mi se păreau ale unui oraş antic, care poleite de vraja demonică a astrului nopţii, te făceau să te simţi pe ulițele unei capitale din vechea Indie. Vraja care învăluia lumea îmi pătrunsese sufletul şi fiinţa.

Să vă spun că eram fericit, domnule, cuvântul nu ar fi pe măsura divinei stări care pusese stăpânire pe întreaga mea fiinţă. Totul era un vis, o feerie. Nici în cea mai bogată imaginaţie, nici în cel mai superb basm oriental nu se trăieşte o fericire mai mare decât aceea pe care o aveam eu în clipele acelea. Şi fericirea aceea nepământeană parcă se întindea peste întreaga mea viaţă, şi dincolo de aceasta, ca şi cum pentru mine n-ar mai fi existat moartea. După mult timp mi s-a părut că am ieşit din oraşul ca un labirint oriental, cu pagode şi cu tei, cu acoperişuri pierdute printre coroanele caişilor şi duzilor. Am simţit mâna catifelată şi dulce a misterioasei prinţese în mâna mea. Mireasma de tei bătea sub clarul de lună ca un vânt care avea să pustiască lumea…Vedeam câmpii de livezi şi de eucalipţi. Şi caleaşca parcă urca mereu un plai ce cobora, venind dimpotrivă, din zonele înalte ale unui orizont beat de lumina lunii. Am auzit parcă la un moment dat o batere de vânt mai dulce ca foşnetul

unui codru de mătase. Şi cu cât ne îndepărtam, cu atât creştea în mine un dor amarnic şi ucigător de dulce…

O, neasemuită ființă, i-am spus, cum să-ți mulțumesc pentru fericirea fără seamăn pe care mi-ai dăruit-o şi pentru călătoria aceasta ce-mi pare ca un vis…

Un vis este lumea, iubite, am auzit-o murmurând, şi viața şi moartea tot un vis sunt. Cât timp să fi trecut, parcă mii de ani trecuseră şi noi înaintam prin lumina ca un vis, ca o otravă vişinie şi luminoasă a acelei nopți de beție. Am auzit iar foşnirea melodioasă a unei mări, şi iar mi-am simțit sufletul înecat şi beat de mireasma de tei materială. Mi-am întors fața către a ei. O, uitasem în clipele acelea de tot şi de toate! Parcă îi văd linia frunții şi a nasului, mai fină decât firul de păr întins sub lumina lunii, şi linia bărbiei, divină şi avântată parcă în neant. Părea că adormise sau mai degrabă că se gândea la ceva. Frumusețea ireală pălea în lumina demonică a lunii izbucnind şi mai năvalnic ca dor şi sete de dragoste în sufletul meu. Am strigat-o încet şi a părut că a tresărit…Şi-a întors uşor chipul către mine şi tâmplele ni s-au atins cutremurate. Se înfiora iarba de baterea vântului, sub cupola nesfârşită a universului.

O, iubitule, am auzit-o oftând, ca o stingere de vânt, din ce adâncuri de lume vin eu ? Şi câte pustiuri şi mări am trecut ? Şi, iată, acum te duc pe plaiurile lunare, şi poate ne va ajuta Dumnezeu să rămânem legați pe veci…Şi dorul care-mi bântuia sufletul, începea să sângereze în mine mai dureros şi mai dulce.

Să fi fost înspre dimineață, de undeva auzeam venind un fel de cântări sau suspine, ca şi cum ar fi trecut filtrate prin nişte codri de tei. Într-un târziu am poposit în fața unor porți înalte de fier. Un fel de porți împărăteşti, cum mi le imaginasem în copilărie. Parcă ațipisem când am simțit cum mă trezesc şi o dată cu mine am simțit arzându-mi în carne acel dor dureros de dulce după lumea din care plecasem. Valeții au sărit de pe capră şi porțile s-au deschis troznind şi scârțâind lugubru, din drugii de fier şi din încheieturi. Am pătruns în parcul impunătorului palat. Un parc uriaş, cu piscuri şi ronduri de flori îmbătându-ne cu miresmele lor ca de pe altă lume, cu alei şi cu arbori seculari. În

dreapta am văzut piscurile de gheață ale unor munți strălucind în lumina de lună sălbatice. În stânga, ca şi cum ar fi coborât înspre dealuri şi înspre câmpii, am simțit boarea unor codri viguroşi. Îmi luase brațul, şi acum înaintam amândoi pe aleea care parcă nu se mai termina. Când am ajuns la treptele uriaşe ale palatului, am zărit lumina aprinsă în sălile de sus. Ne-au ieşit în întâmpinare bone îmbrăcate în alb şi lachei în livrele țepene, colorate în negru şi roşu…Totul dovedea o ordine şi o educație deosebită. Nici un gest nelalocul lui sau care să bată cât de cât la ochi din partea lor. Se mişcau încolo şi încoace descărcând lucrurile şi transportându-le în odăile de la catul al treilea şi al patrulea, ca şi cum ar fi alunecat plutind pe deasupra pământului. Am fost întâmpinați de cea care părea a fi un fel de administrator şef. I s-a dat un fel de raport scurt, spus într-o limbă plină de umbre, de consoane argintii şi cât se poate de muzicală. Prințesa a părut a fi mulțumită, şi ne-am continuat drumul urcând treptele largi şi feeric luminate de zeci de făclii şi lampioane. Luxul şi fastul, ca şi acea iluminație care întrecea lumina zilei orbindu-te, te făceau să te crezi într-o lume feerică, într-o țară a minunilor.

Am trecut printr-o sală vastă, candelabrele atârnau imense, ca nişte sălcii plângătoare, din tavanul înalt, faldurile perdelelor vişinii coborând până la duşumelele cu covoare grele. Toate îți vorbeau despre bogățiile fabuloase, şi despre puterea celui care trebuie să fi fost părintele acestei femei demonic de frumoase. Am pătruns într-o sală mai mică… Aici am văzut masa aşteptându-ne. O bonă la fel de bine crescută şi care nu a scos tot timpul nici măcar un cuvânt, s-a ocupat de servirea noastră. Dintr-o sală alăturată se auzeau sunetele pure ale unui pian picurând prin perdelele fastuoase şi prin zidurile acoperite de scene picturale…Când am rămas singuri şi bona s-a retras înclinându-se grațioasă, neasemuit de frumoasa orientală mi-a luat mâna în mâna ei şi m-a privit în ochi până când am simțit că mă scufund amețit de adâncul ce mă sorbea…

I-am auzit şoaptele de dragoste cum mă învăluiau ca nişte miresme şi ca nişte mângâieri, în timp ce un dor după ceva aflat

deasupra noastră se năştea în mine cutremurându-mă. Şi parcă nu vorbeau acele buze, şi fiorul cuvintelor venea din altă lume, prin gura aceea ucigător de dulce. Un fel de muzică şi de cuvinte greu inteligibile pe care le înțelegeam numai în adâncul meu îmi vorbeau despre suferințele ei. Despre ruperea ei dintr-o lume celestă, despre trecerea printr-un spațiu al deşertului, ca să ajungă şi să mă găsească pe mine. Despre un dor chinuitor şi despre un drum asemeni unei raze după care s-a călăuzit: că acum m-a găsit, şi drumul nostru fără întoarcere a început, că vom avea depărtări fără saţiu de străbătut pe plaiurile suburanice până a ajunge în lumea esenţelor. Şi cu cât vorbea mai mult, cu atât înțelegeam ce n-aş fi putut înțelege viaţa toată şi mintea mea niciodată nu ar fi străbătut. Cădeam într-un fel de somn ca o străvedere, căci deşi eram nemişcat şi simțurile îmi erau adormite, vedeam şi înțelegeam totul.

Într-un târziu ne-am ridicat, mi-a dat mâna şi asemenea unor miri, în faţa altarului, am pătruns în altă încăpere, iluminată altfel, într-o dulce penumbră luminoasă, ca şi cum lumina ar fi luminat înspre înlăuntrul ei, al sinelui, pereții luminau asemenea unor delicate şi muzicale vitralii, iar covoarele te cuprindeau asemenea unor ape mari…Acolo am văzut-o mai subțire, ca şi cum ar fi fost o muzică ce m-ar pierde. I-am văzut chipul alungit, muzical şi ireal ca şi cum s-ar înălța. Am luat-o în braţe, căci mâinile ridicate în aer, şi acea suferință noptoasă, care o scufunda în altă lume, mă făceau să mă agăț de ea şi s-o cuprind mai mult din dorința de a nu o pierde, de a nu ne dezagrega într-un straniu coşmar. I-am simțit buzele asemenea unor ape, asemenea unor sunete, luându-mă şi topindu-mă în spațiul în care simțeam că mă topesc şi mă pierd, aşa cum se pierde sunetul unui nai în lumina sublunară a unei nopți de vrajă…Am simțit trupurile topindu-ni-se unul în altul şi căldura moale şi dureroasă a unui strat întunecat de aer.

*

Risipire şi iluminare…Trupul îmi devenise din ce în ce mai uşor în timp ce marginile sale se volatilizau asemeni unor

suprafețe lichide. Simțeam cum substanța, sau mai degrabă un fel de materie-energie încorporată în bietul meu trup, începe să se împrăştie în cosmosul dimprejur, aşa cum se propagă cercurile pe suprafața unei ape. Îmi pierdeam cunoştința treptat. Mă înălțam şi privirea îmi cuprindea spații din ce în ce mai vaste. Apoi brusc, ca şi cum aş fi trecut într-un alt nivel sau ca şi cum aş fi trecut de cer, am văzut limpede.

E un fel de a spune am văzut limpede, căci nu era o vedere a simțurilor, ci mai degrabă a spiritului. Un fel de străvedere a lumii şi a materiei şi un fel de regăsire a conştiinței eului. Pierdusem conştiința ființei concrete care fusesem, din determinațiile ce le purtasem odată, aceea de a fi om, de a fi purtat un nume într-unul din oraşele lumii, de a fi suferit, de a fi avut o anume funcție în lumea aceea, de a fi avut dorințe şi un sens, toate acestea le uitasem, aveam numai conştiința eului lumină-energie, care eram într-o continuă plutire şi înălțare prin sferele pe care le străbăteam. Mi-aduc aminte că la un moment dat am avut conştiința eului energie care era cu mine însoțindu-mă în drumul meu de regăsire, acele lumini pe care parcă le ştiam de când lumea ca existând acolo sus, la capătul veşnicului meu pelerinaj. De când dura această plutire şi această dulce şi feerică orbire a eului meu, căci a străvedea lumea şi materia nu este altceva decât a te bucura de un fel de orbire luminoasă în care le vezi pe toate în formele lor şi în esența lor…

Urcare continuă şi iluminare. După ce am trecut de un anumit nivel, am perceput, să folosesc un termen impropriu, o mulțime de euri luminoase. Treceam pe lângă ele şi prin ele. Apoi, ca şi cum plutirea în care eram s-ar fi terminat, am împietrit, fixat într-un anume punct, în mulțimea nesfârşită a eurilor energetice. Eram spirit pur. Beatitudine şi iluminare. Nesfârşire şi seninătate luminoasă… Conțineam universul devenit substanță energie luminoasă a lui, conținând astfel toate eurile energie luminoase ale lumii esențelor. Nu există timp, nici spațiu. Ci pură întindere şi veşnicie a spiritului, care conține cunoaşterea esențială a totului.

*

Am deschis ochii şi am simţit o durere ascuţită în occipital. Când am dat să întorc capul şi să mă mişc, parcă aveam oasele înţepenite. Am făcut efortul să mă sprijin într-un cot şi încet, încet, am reuşit să mă ridic în picioare. Am privit şi mai insistent în jurul meu. Nu recunoşteam nimic. Dar absolut nimic. Apoi, ca şi cum mi s-ar fi spart un clopot de sticlă în cap, au explodat în mine mecanismele de securitate ale bietului meu organism. Dintr-o dată totul mi s-a părut fantastic… Nu ştiam ce este cu mine, cine sunt, unde mă găsesc… încercam să-mi aduc aminte, făceam eforturi să văd mai bine. În zadar. O spaimă rece îmi urca pe şira spinării, simţeam transpiraţia ca pe o cămaşă de sticlă cum curge de pe mine fâşii, fâşii. Aş fi vrut să urlu, să mă mişc, să întreb ce este cu mine, dar când am făcut efortul de a mă ridica, am simţit tot trupul cum îmi înţepeneşte, apoi am urlat cât am putut de tare. Resorturile de gheaţă care mă ţineau în chingi se rupseseră… Îmi simţeam trupul ca o rană, ca o băltoacă fierbinte de sânge. Când am reuşit să deschid ochii, mi-am simţit retina arsă de suprafaţa acelei realităţi. Nu ştiu ce s-a întâmplat după aceea, cel mai sigur lucru este că am căzut în nesimţire.

M-am trezit după mult timp, deşi n-aş putea să spun precis de unde ştiu lucrul acesta. Inima a început să-mi bată cu putere. Încet, încet începeam să-mi aduc aminte. Ştiam că eram fiul lui cutare, îmi aduceam aminte chipul mamei şi al tatii, de care mă despărţisem cu câteva zile în urmă. O vedeam pe femeia de o frumuseţe nepământeană de care mă îndrăgostisem nebuneşte. Vedeam interioarele cochetului şi straniului ei palat de pe strada Levantului. O vedeam surâzând, învăluind lumina galbenă a interioarelor într-o aură fantastică. Apoi vedeam plecarea noastră, ca-n basmele orientale, pe sub clarul de lună de pe altă lume. Apoi îmi adusei aminte de acea stare de risipire a sufletului şi a trupului, de pierderea veşmântului trecător al cărnii pământeşti, ca de o dulce eliberare, de starea de plutire şi de urcare a eului în lumea esenţelor. Era ca-n lumea esenţelor lui

Platon. Acum vedeam limpede asemănarea dintre cele două lumi. Lumea în care urcase spiritul meu, o lume veşnică în care eurile erau nebănuit de multe, aflate într-o dulce convieţuire, într-o subtilă introvertire şi dăruire, comunicând unele cu altele. Şi acum sufletul meu păstra fiorul divin al acelei lumi. Lumea lui Platon, sau cel puţin aceasta era imaginea pe care mi-o formasem în timpul studiilor, din descrierile marelui filozof, despre lumea superioară care conţine modelele perene ale existenţei noastre, umbre ale căror matriţe informaţionale suntem.

Vedeţi, domnule Profesor, acum această idee nu mi se mai părea utopie. Pentru mine era clar că o asemenea lume există, întrucât o simţisem, o văzusem, făcusem parte din ea. O altă idee care-mi venea în minte, era aceea pe care o auzisem o dată de la un bătrân anticar evreu. M-am dăruit total cărţilor sfinte şi misterelor, ca Platon, şi el ar fi aflat informaţia aceasta de la un învăţat a cărui ştiinţă nu putea fi pusă la îndoială. Căci Platon, se zice, ar fi deţinut această teorie, a existenţei unei lumi a esenţelor, de la un izvor rămas secret. Izvor care venea direct din cultura acelei civilizaţii, care coborând din străfundurile universului ne-ar fi vizitat pământul. Civilizaţia aceasta, despre care, de altfel, aminteşte şi Biblia, ar fi aceea care prin împerechere (sau cum spun oamenii de ştiinţă, printr-o operaţie genetică, sau printr-un altoi genetic) cu triburile Huuabihem şi Haabit, ar fi dat naştere hiperboreenilor, legendarei ţări a Hiperboreenilor ce şi-ar fi avut vatra mitică în spaţiul dintre munţii Carpaţi şi Deltă, între Curbura Bozaiosului (Buzăului) şi apa veşnic neliniştită a Mării Negre, a Pontului Euxin.

Spaţiul acesta plin de mister şi de legendă, după unii ar fi chiar spaţiul mirific al Deltei. Ce era mai important era faptul ciudat că eu parcă vedeam aceste idei şi realităţi, pe care memoria mea le conţinea şi care acum ieşeau, iată, în lumina clară a conştiinţei, şi-mi păreau mai reale decât însăşi existenţa mea. Vedeam ca prin sită. Eram într-o odaie necunoscută, total necunoscută, căci nu-mi aduceam aminte să mai fi văzut odaia aceasta, care părea mai degrabă a unui hotel sărăcăcios, decât

apartamentul obişnuit al unei familii. Am încercat să mă dau jos din pat. Picioarele îmi tremurau ca şi cum le-aş fi avut de ceară, iar în locul sufletului simțeam un gol galben. Am rămas însă surprins de uşurința cu care mă mişcam pentru că îmi era teamă ca picioarele să nu-mi fie anchilozate. De aceea nu-mi venea să cred şi eram surprins de uşurința cu care muşchii m-au catapultat pur şi simplu din pat. Îmi simțeam trupul vioi şi uşor, plin de energie şi tânăr. Eram eu însumi uimit, dacă n-aş mărturisi că un om care a trecut ca mine prin atâtea întâmplări uluitoare, devine la un moment dat un om care nu se mai miră de nimic. Iată, mergeam pe duşumeaua sărăcăcioasei odăi în care mă aflam, şi mă simțeam tânăr şi uşor ca un adolescent. Am văzut o oglindă în colțul dinspre fereastră al odăii. M-am grăbit să mă apropii şi să mă uit în ea. O clipă am avut senzația că se învârte lumea cu mine. Am rămas mult timp uitându-mă în apele murdare, - la punctele făcute de picioarele şi excrementele muştelor - ale oglinzii, care trebuie să fi fost de zeci de ani în casa aceea. Privind cu atenție am început să disting unele trăsături care-mi aparținuseră odată…

Încet, încet, începeam să mă obişnuiesc cu noul meu chip…Aşa trebuie să fi arătat desigur pe la cincisprezece sau şaisprezece ani…Îmi aduceam din ce în ce mai bine aminte, dar ce era şi mai uluitor, şi mai important, în timpul de câteva minute cât mă privisem în oglindă, ca şi cum aş fi făcut o călătorie în timp, începusem să mă simt şi sufleteşte tânăr….Senzația de fantastic, pe care trebuie să o cunoască orice om cult, e o stare psihică deosebită, distinctă. Vreau să spun că această stare pusese stăpânire pe mine, şi că de fapt lucrul acesta se întâmplase mai demult, din clipa în care mă trezisem. Într-o asemenea stare psihică, un fel de stare logico-subiectivă a lumii, viziunea clară despre lume şi despre tine începe să se clatine şi să se prăbuşească...Marginile lumii şi scheletul, legile ei parcă nu mai aveau consistență şi tremurau, în timp ce în suflet îți stăruia o anume angoasă emoțională, iar resorturile trainice ale ființei stau amețite la pândă. Urechea mi-a tresărit dintr-o dată, iar inima parcă a sfârâit, aşa cum sfârâie o bucată de carne

crudă, roşie, pusă în ulei încins. Afară, pe culoar, nu ştiu de ce mi-am imaginat eu că trebuie să fie un culoar întunecos, am auzit paşi şi şoapte. Stinse de pereţii groşi, zvonurile s-au transformat curând într-o tăcere de gheaţă. Doamne, unde mă găsesc, şi ce este cu mine? Dacă mă găsesc cumva în mâinile unor răufăcători? Şi totuşi, am stat şi m-am gândit, numai acum câteva zile eram cu femeia aceea din stirpea de prinţi orientali, neobişnuit de frumoasă. Ce se întâmplase cu mine? Ne înălţaserăm la cer? dar dacă fusese un vis, dacă fusese doar vis, şi acum zăceam aruncat într-o casă pustie, prizonier al unor tâlhari? O greaţă fără seamăn pusese stăpânire pe fiinţa mea.

Îmi simţeam sloiurile de gheaţă curgându-mi pe şira spinării. Inima îmi înţepenise în pieptul mai rece ca un cosciug. Ascultam cu toate simţurile la pândă. Nu se auzea nimic. Aerul părea îngheţat în jurul meu. Auzeam carii cum se mişcă în bârnele bătrânei case în care mă aflam. Şi liniştea cum stă între pereţii zidurilor şi mă pândeşte…Am făcut, mai mult fără să-mi dau seama, câţiva paşi spre uşă. Cred că gesturile acestea le făceam mai mult mecanic decât din propria-mi voinţă. Mai mult inconştientul era cel care acţiona decât conştiinţa. Am deschis uşa violent Apoi am ieşit tiptil în culoarul întunecos, care era chiar aşa cum mi-l închipuisem eu…Dar totul era pustiu, până şi aerul prin care mă mişcam, şi zidurile erau pustii…Am înaintat sprijinit de peretele din dreapta. Nu se auzea nici cea mai mică şoaptă, sau urmă de viaţă. Am ajuns la scara de lemn. Aici parcă venea de undeva o dâră de lumină. Am observat lucrul acesta mai târziu, abia după ce mi-am dat seama, căzând în gol, că puteam să mă rostogolesc. Trebuia să fiu deci foarte atent. Mi-am încordat voinţa şi toate simţurile…

De undeva de jos, de la fereastră, cred, sau de la o lampă uitată aprinsă, urca o dâră de lumină slabă şi spălăcită. Am coborât scara în spirală, mai mult ţinându-mă cu mâinile de balustradă ca orbul. Trebuie să fi coborât vreo trei sau patru caturi când m-am pomenit într-un hol, mai mult scund şi îngust decât vast, cum mi-l închipuiam. Pustiu, totul era pustiu…M-am uitat în toate părţile, am văzut numai straturile de paianjeni

depuse prin colțuri ca nişte zdrențe tremurătoare. De undeva am simțit un curent rece, semn că era o uşă deschisă. Lampa veche şi uriaşă a părut că pâlpâie uşor… Mi-am întors capul şi chiar în clipa aceea am văzut un bătrân, un bătrân atemporal, am simțit bine lucrul acesta, şi impunător. Avea o față de om din Orient, ceva plin de necunoscut în el, care te făcea să te gândeşti la o conspirație, sau la ceva diavolesc şi sumbru, lucruri care sunt proprii orientului. La început a părut a nu mă vedea. M-am întors mai bine către el, şi l-am privit un timp cum se aşează pe un scaun, în spatele unui fel de masă lungă, înnăditã…Am tuşit de câteva ori. Şi-a ridicat ochii spre mine şi m-a privit ca şi cum nu i-ar veni să-şi creadă ochilor sau ca şi cum ar vedea o arătare.

A, bună seara, la domnia ta, l-am auzit…A dat Domnul să vă treziți…L-am lăsat să văd unde vrea să ajungă, dar a tăcut şi m-a privit ca şi cum ar fi aşteptat lămuriri de la mine…Am dat bună seara. Spaima în mine începea să se risipească asemenea unor aburi. I-am spus că nu ştiu unde mă aflu, şi nici ce este cu mine…Că mă găsesc într-o situație delicată…Aş vrea să ştiu unde mă aflu, în ce localitate, şi în ce an, în ce lună, în ce zi suntem? Omul a rămas un timp cu ochii holbați la mine, apoi a mormăit ceva şi a părut că se uită pe un calendar, care se găsea în spatele lui bătut pe un perete.

Aşa e, mi s-a părut mie că desluşesc mormăiala omului. Uitasem…Cei care v-au adus aici mi-au spus că vă veți trezi când cumpăna aştrilor vă va fi favorabilă şi acum trebuie să fi venit vremea. Omul s-a uitat mult timp la calendarul care trebuie să fi fost vechi de câțiva ani, şi până la urmă a părut a nu găsi data sau vremea pe care o căuta.

*

M-am apropiat şi–am cerut voie să mă aşez pe singurul scaun care se afla în fața tejghelei sau ce-o fi fost aceea…I-am spus că mă simt tare slăbit, că am ameței, lucru care era foarte adevărat. L-am întrebat dacă mă găsesc în Brăila şi în care casă din oraş mă aflu? Omul m-a privit şi mai înspăimântat ca

înainte. Ochii mari şi sprâncenele albe şi stufoase i se duseseră parcă în vârful capului. Vorbea prost româneşte, stâlcit, şi după felul cum şoptea cuvintele mi-am dat seama că trebuie să fi avut o boală de gât, şi că este bulgar sau turc…

Nu, domnule, Doamne fereşte, vă găsiţi la Balcic, nu la Brăila…Mai este puţin şi vine sezonul, când or să poposească aici mulţi pictori şi multă lume bună.

Cum la Balcic? mi-am auzit glasul răguşit şi înspăimântat, uimindu-mă că mai am putere să mai întreb, simţind cum se dărâmă cerul şi toată casa aceea bătrânească pe mine…Starea de fantastic a explodat pur şi simplu în fiinţa mea…Omul a venit lângă mine foarte îngrijorat. M-a întrebat dacă mi-e rău şi dacă doresc ceva…După un timp am simţit cum îmi revin din năuceala în care căzusem…L-am întrebat atunci cine m-a adus aici şi când am fost adus? Omul a părut iar încurcat, mormăind ceva…Am fost adus, am înţeles eu din tot ceea ce încerca el să-mi explice, din bolboroseala aceea monotonă, acum doi ani, dacă nu mai mult, sau poate că mai încoace…Pe vremea aceea Hotelul, cel mai vechi Hotel care exista în Balcic, era construit înainte de zavera lui Tudor, de un turc care venise din Ţara Românească…Fratele lui a primit mulţi bani când am fost adus, de doi necunoscuţi, bine îmbrăcaţi şi foarte bogaţi. Aceştia i-au spus că sunt membri unui Templu şi să aibă grijă de mine să nu mi se întâmple nimic…Când fratele lui a murit anul trecut, i-a lăsat cu gură de moarte vestea aceasta. De atunci n-a mai spus-o la nimeni. Am tăcut, cu sufletul greu ca un pietroi de plumb.

I-am mulţumit sincer. Starea de oboseală şi de ameţeală mă cuprindea din ce în ce mai mult. Simţeam o durere în moalele capului şi o sfârşeală leşioasă în piept şi în stomac. Ce căutam eu în Bulgaria, şi cine mă adusese? Fusesem adus acum câţiva ani, dar eu abia alaltăieri eram împreună cu frumoasa prinţesă orientală care-mi sucise minţile. L-am rugat să-mi spună ce anotimp este. Îmi adusesem bine aminte că de frumoasa femeie mă despărţisem, sau mai bine zis plecasem cu ea în călătoria aceea stranie cu câteva zile în urmă când mai era încă toamnă. Însă ceea ce mi-a spus apoi bătrânul m-a făcut pur şi simplu să-

mi pierd cunoştinţa. Parcă-l aud, cu vocea lui obosită şi mormăită, tristă, păi în ce an să fim, domnule, suntem la sfârşitul lui fevruarie, anul I921. În clipa aceea n-am mai realizat nimic, am simţit cum se prăbuşeşte cerul de piatră peste mine şi mi-am pierdut cunoştinţa.

Când m-am trezit era dimineaţă, şi mă aflam într-o odaie de la parter a vechiului Hotel turcesc din Balcic. Am ieşit şi l-am găsit pe bătrân făcând curat prin curte…Eram uimit de lumina pe care o vedeam…Ciudat, eram în aceleaşi haine, cu care o întâlnisem, şi cu care eram când plecasem cu strania femeie în călătoria care ne dusese pe sub lampadarele nopţii şi ale cerului. Omul a părut bucuros când a văzut că mi-am revenit. M-a întrebat dacă vreau să plec. Am dat din cap. Albastrul spălăcit şi curat al cerului, pe care pluteau adormiţi câţiva norişori albi, mi s-a părut un lucru atât de apropiat şi de frumos, încât mi-au dat lacrimile….Omul a intrat înăuntru şi s-a întors cu un teanc de bani…M-a întrebat pe ce rută vreau să plec…Astăzi, pe la prânz, pleacă spre Constanţa un vas cu marfă, sau aştept până mâine dimineaţă când pleacă un poştalion către Constanţa. L-am întrebat la rândul meu care ajunge mai repede, şi bătrânul mi-a răspuns că pe apă se ajunge mai degrabă, mâine dimineaţă când o să mă trezesc o să fiu la Constanţa.

Am ales să merg pe mare, şi el a alergat să vorbească degrabă cu stăpânul vasului. Cât l-am aşteptat, am privit casele din jur, cerul, copacii…Încet, încet parcă timpul se dilatase şi vedeam că încep să mă obişnuiesc cu ideea trecerii atâtor ani. Ceea ce mă făcea să mă simt stingherit, gândurile şi reacţiile mele se băteau cap în cap, era altceva…

Sufletul meu, sau mai bine zis, memoria mea păstra în ea ideea, şi comportamentul de om bătrân, căci acum, în mod normal, aş fi avut vreo patruzeci şi doi de ani, dacă nu patruzeci şi cinci de ani, pe când trupul, chipul şi sufletul îmi erau tinere, ca la şaisprezece ani…Mi-am impus să nu mă mai gândesc la lucrul acesta, pe care tot trebuia până la urmă să-l lămuresc. Să las timpul, care este cel mai bun judecător şi dezlegător de taine şi de mistere, să le lămurească el pe toate…Ceea ce trăiam în

clipele acelea era o mare sete a simțurilor mele de realitate, de ceea ce este concret, de pipăit, de perceput. Cum aş putea să descriu bucuria aceasta, care este setea de real, fără seamăn? Ochii nu se mai săturau să privească cerul, ca şi cum ar fi devenit nişte pâlnii imense în care se varsă oceanul de albastru, urechea se bucura ca un lup hămesit de foame, de sunetele pe care le auzea…Atunci mi-am dat pentru prima dată seama că există pentru ființa mea o asemenea boală foarte frumoasă, boala numită foamea de senzații, de senzorial, a simțirilor, a trupului întreg…Bătrânul s-a întors curând cu vestea că aranjase plecarea mea pentru astăzi. N-am mai intrat în hotel, de fapt o bătrână casă cu trei caturi, bătută de vânturi şi de zloată, curgea tencuiala de pe ea, într-un amestec ciudat de stiluri, acoperită cu olane. De altfel, de aici de unde mă găseam, priveliştea Balcicului îmi făcea o impresie anume de concret şi imponderabil. E o impresie greu de descris, determinată poate mai mult de culoarea luminii şi a cerului, toate reflectate de apa limpede a mării şi de pământul uscat şi cenuşiu…Poate că şi de asta locul acesta era atât de căutat de pictori. Dacă nu m-a mirat faptul că aud pe uliță vorbă românească, am rămas însă buimăcit când bătrânul mi-a vorbit de primul război mondial…De luptele care s-au dat în Dobrogea, la Turtucaia, apoi în toată Dobrogea, cum țara era să fie învinsă şi terminată, dar acum s-a realizat Întregirea Țării, a neamului.

Şi eu acum mă aflu în România? mi-am auzit glasul strigând, speriat mai mult, dar şi bucuros. Bătrânul s-a uitat la mine un timp, privindu-mă cu milă, cu tristețe, dar și cu o anume curiozitate vicleană…Eram pur şi simplu năucit…Eu dormisem toți anii aceştia, iar în tot acest timp istoria se rostogolise peste lume, ca un fluviu care acoperă toată zarea, ca un taifun spulberând imperii şi născând națiuni care nici nu visaseră să se nască pe lume, sau mai bine zis, să se obişnuiască de milenii pe fața pământului cu visul libertății şi al independenței lor. Când mi-am dat seama însă că bătrânul este curios să afle ce este cu mine pe lume, am trecut la alt subiect…

Balcicul în ultimul an sau după terminarea războiului, începuse să atragă, vara, lumea bună, mai ales artişti, pictori, scriitori, protipendada, care venea să se bucure de soare şi de apă…

O să am clienți în vara asta, l-am văzut pe bătrân frecându-şi mâinile. Nu peste mult timp a venit şi vremea plecării. Vasul era încărcat cu pânzeturi şi cu brânză…Stăpânul vasului, şi cei câțiva marinari pe care îi avea în slujbă, erau oameni tăcuți, aşa că am avut tot timpul până în seară să mă bucur de limpezimea mării, de culoarea şi de setea şi dorul din simțuri, pe care ți le trezeşte orizontul catifelat şi plin de ceață. Îmi bucuram ochii cu tonul galben şi râpos al Mării Negre...Dar mai ales seara domoală şi sacră, ce s-a lăsat peste mare şi peste pământ, intrându-mi în suflet m-a umplut de o melancolie fără seamăn. Îmi era dor şi totodată eram îngrijorat de ai mei… Trecuseră doisprezece ani de când nu mai ştiam de ei…

Ce or fi făcând tata, mama, sau Caliope? Mama era bolnavă când plecasem…Ce or fi crezând când au văzut că nu mai apar? Poate că mă şi îngropaseră între timp, cum era un obicei pe vremea aceea, obicei care se mai păstrează şi azi… Îngrijorarea sporea în mine cu cât mă apropiam de Constanța. Aş fi dat oricât să ajung acasă chiar în seara aceea... Când m-am trezit, era în zori…Se lăsase un frig subțire şi tăios…Stăpânul vasului mi-a dat o şubă. Un fel de palton gros, tare călduros.

M-am grăbit, o dată ajuns în portul Constanța, să cumpăr doi cai buni, plătiți cu bani grei…Până în seară bătând drumurile, când pietroase, când noroioase ale Dobrogei, eram la bac, în fața Brăilei…Inima îmi bătea cu putere, căci imaginea aceasta îmi era sfântă ochilor. De câte ori nu privisem Brăila, de dincolo de Dunăre când eram copil, apoi adolescent…În timp ce bacul tăia încet valurile Dunării, inima îmi bătea în piept cuminte şi temătoare, iar eu mă rugam în gând să-i găsesc pe ai mei sănătoşi şi la locul lor…Am privit malul, cheiul cu corăbiile şi bărcile trase la mal, bărcile din port şi oamenii. Doamne, parcă nu se schimbase nimic, parcă ar fi fost ieri când plecasem cu femeia aceea care trebuie să fii fost trimisă de diavol să-şi

bată joc de mine. Dar nu-mi părea rău. Ceea ce trăisem eu fusese mai frumos şi mai măreț decât toată măreția istoriei… acum nu mă mai îndoiam că există o lume veşnică, a esențelor deasupra noastră. Ştia el ce ştia bătrânul Platon…

Am apucat-o pe străzile Brăilei… Totul îmi părea cunoscut. Pe unele străzi se mai dărâmaseră case vechi şi se construiseră altele mai frumoase. Îmi era gândul la Caliope. Ce o fi crezut ea despre mine? O mai fi rămas la părinții mei? Dar socrii mei ce or fi crezut? N-or fi venit să-şi ia fata şi nu s-or fi purtat procese pe zestre? În minte îmi veni chipul frumoasei Ilia, regina lumii, atât de ciudată, a poporului risipit ca nisipul şi ca pulberea în lume. O mai fi trăind? Dinspre ținuturile Dobrogei se lăsa friguroasă seara… Primăvara era timpurie. Se simțea în văzduh mirosul reavăn al pământului încălzit şi al ierbii care musteşte să dea. Cum îmi bătea inima în piept când am ajuns în fața casei, şi cât de mult m-am bucurat când am văzut lămpile aprinse. Nici nu-mi venea să cred că este adevărat. Şi totuşi ceva îmi spunea că ai mei sunt la fel, că dacă aş intra acum în casă, i-aş găsi aşa cum i-am lăsat….Am dat să deschid, scârțâitul porții m-a făcut să-mi sară inima din piept. În curând am auzit o voce de bărbat care hrănea câinele. Omul a deschis poarta, rămânând tăcut în noapte. L-am recunoscut imediat pe servitorul nostru. El în schimb m-a privit un timp fără să se dea la o parte. M-am convins că este el după ce i-am auzit vocea.

Ce doreşte, domnul? m-a întrebat servitorul cu vocea potolită. Mi-a venit să-l îmbrățişez şi chiar l-am luat în brațe. Omul a rămas de lemn şi abia după mult timp, când eu am început să-i explic cine sunt, a părut a se dezmetici…Nu m-a crezut, şi s-a uitat iar la mine, măsurându-mă din cap până în picioare. Nu păreți a fi fiul stăpânului meu, l-am auzit după ce m-a măsurat din cap până în picioare…Mă duc să-l vestesc pe domnul Vizantidis, vă rog să aşteptați, s-a întors el obosit şi dezamăgit…A apucat-o pe cărare către scara cea mare a casei bătrâneşti. L-am strigat pe nume şi i-am spus că-l cunosc de când eram mic. A părut în întunericul care se lăsa că se opreşte un timp să se gândească. L-am rugat să-mi spună dacă ne găsim

în anul 1921, dar după cât îmbătrânise îmi dădeam seama că într-adevăr, de când plecasem, trecuseră ani buni. Omul s-a apropiat iar de mine şi m-a privit insistent.

Domnule, l-am auzit, în casa domnului Vizantidis, acum vreo zece ani, dacă nu mai mulți, s-a întâmplat o mare nenorocire. Unicul lui băiat care tocmai se căsătorise, a dispărut. De atunci nu se mai ştie nimic despre el. Vă spun că a fost mare jale în casa aceasta. Domnul Vizantidis şi cuscrii lui, dimpreună cu prietenii lor, l-au căutat mulți ani. N-a fost găsit nici viu şi nici mort, deşi domnul Vizantidis şi-a luat gândul că fiul său mai este viu pe lume… Aşa că vă rog să nu glumiți… Eu vă spun, nu păreți deloc a fi băiatul domnului Vizantidis, care ar trebui să fie acum un om trecut de prima tinerețe, ori dumneata eşti încă un tânăr în floarea vieții, abia dacă ai împlinit optsprezece ani, ceea ce mă îndoiesc, căci arăți ca un copilandru. S-a aşezat dintr-o dată o linişte ciudată, spartă de lătratul câinelui, care a început să se gudure şi să scormonească pământul, schelălăind într-un fel straniu şi înfricoşător…

Ai dreptate, i-am răspuns. Bine că nu te-ai grăbit să-l anunți pe tata, moş Alexe…Vezi, eu sunt cu adevărat, şi i-am spus cum a murit soția lui când eram eu mic, şi unde eram eu şi ce am făcut atunci. Şi cum plângea el şi ce a zis el la groapa ei… Şi cum a doua zi am ieşit afară din oraş şi el mi-a înălțat zmeul în slăvile cerului…Apoi când să ne întoarcem acasă, l-a podidit iar plânsul. Şi multe aş mai putea să-ți povestesc, moş Alexe, căci eu sunt cu adevărat Alexandru Vizantidis de pe vremuri, însă, vezi, cu mine s-au întâmplat nişte lucruri ciudate, ca şi cum cineva ar fi făcut o vrajă, de aceea zic, e bine să mergi dumneata înainte, şi să-l pregăteşti întâi pe tata, de venirea mea, şi abia după aceea să îi spui că am venit…Însă până să te duci în casă, spune-mi ce face Caliope şi mama? A mai rămas Caliope la noi? Bătrânul a rămas împietrit cu mâinile uşor ridicate pe lângă corp. Am simțit spaima care-l cuprinsese după cum îi tremura bărbia…Spune-mi repede, zic, ce fac, mama şi Caliope? A răspuns după câteva momente, timp în care şi-a mai revenit.

Fac bine, zice trist, sunt sănătoase…Apoi şi-a făcut cruce speriat, de trei ori, mormăind ceva neinteligibil. Doamne Dumnezeule, fereşte-ne şi apără-ne!…Dacă este aşa, să dea atunci Domnul să fie bine…A luat-o pe cărare, speriat şi tremurând, şi a urcat scara cea mare, intrând în antreul luminat uşor…L-am auzit ciocănind în uşa părinților mei, apoi am văzut un bărbat ieşind din casă. A procedat cu tact, căci abia după mult timp l-am văzut pe tata coborând treptele. Avea un felinar, din cele care erau pe timpuri, în mână. Se vedea după cum coboară treptele, cu grijă şi într-un fel greoi, uşor adus de spate, mers specific bătrânilor, că tata îmbătrânise mult. S-au apropiat de mine şi tata a ridicat încet felinarul să mă privească în lumină, dar numai ce m-am pomenit că m-a luat repede în brațe. Mă strângea în brațe spasmodic şi mă săruta…

Îmi spunea sufletul, băiatul meu, că eşti viu şi că n-ai murit…Bine că te-ai întors, bine ai venit acasă, dragul meu, băiatul meu! Lasă că ne povesteşti tu prin ce ai trecut…După ce l-am îmbrățişat şi l-am sărutat şi eu, a ridicat iar felinarul, privindu-mă atent şi fără să se grăbească, de data aceasta…Pari mult mai tânăr, dragul meu, a rostit după un timp. Lasă, nu este nimic, bine că te-ai întors…Am urcat treptele, moş Alexe s-a dus în casa cea mică, unde avea odaia lui. Când am rămas singur cu tata, înainte de a intra în casă, l-am auzit spunându-mi să nu pomenesc nimic lui Caliope şi mamei. Mâine le spui. O să îmi povesteşti mie la noapte…M-a rugat să rămân puțin afară, ca să meargă el în casă, să le pregătească pe femei. S-a întors repede şi m-a luat…Când am intrat în sufragerie, aproape că am rămas împietrit…Mama îmbătrânise cum nu-mi puteam închipui, iar Caliope nici pe departe nu mai semăna cu fetița subțire şi sfioasă pe care o lăsasem. Plângeau amândouă cu jelete şi cu țipete, un plâns de bucurie, cum ar fi plâns toate femeile de la începutul lumii, când li s-au întors din război bărbații. Le mângâiam pe amândouă la pieptul meu…Apoi am văzut-o pe Caliope dându-se înapoi. Mă privea îngrozită, în timpul acesta dându-se înapoi.

Eu sunt, Caliope, m-am pomenit strigând, nu te speria că arăt mai tânăr ! Mama plângea de bucurie şi nu se mai dezlipea

de la pieptul meu. În clipa următoare s-a întâmplat ceva însă care a fost peste puterile mele şi peste închipuirea mea. În spatele Caliopei, strecurându-se pe uşă, a pătruns Iulia Alexandrovna Maronova.

Am simţit cum mi se înmoaie picioarele şi cum mă cuprind ameţelile. Am apucat să-mi întind braţul înainte şi să întreb cine e…Caliope şi-a pus mâinile la ochi şi a ieşit din odaie ţipând. Mama a luat-o pe fetiţă de după gât şi a strâns-o la piept, apropiind-o de mine. E fetiţa ta, Alexandre. E fetiţa ta, Alexandre, n-ai mai apucat s-o vezi venind pe lume. O privam prostit ca un buimac….Era chipul leit al aceleia care fusese Iulia Alexandrovna. Aceeaşi ochi, aceeaşi linie a gurii, aceeaşi frunte şi privire… Dacă n-aş fi fost între ai mei în casă şi aş fi întâlnit-o aievea pe stradă, aş fi înnebunit, mi-aş fi pierdut minţile. Tata a văzut că-mi pierd cunoştinţa. M-a luat de braţ şi m-a aşezat într-un fotoliu. Îşi pierduseră toţi capul…Când mi-am mai revenit, l-am văzut pe tatăl meu lângă mine…Mă mângâia pe păr şi mă săruta.

Eşti exact cum erai la şaisprezece ani, băiatul meu. Să nu-mi povesteşti, îmi spui totul mai târziu. Eu ştiu ce ţi s-a întâmplat… am păţit şi eu…Încetul cu încetul îmi reveneam… Peste puţin timp servitorii au pus masa şi au adus vin. M-am aşezat la masă…Caliope n-a putut să vină, se simţea rău… Plângea într-una şi nu putea să-şi revină…Am mâncat şi am băut vin cu sete…Aceeaşi foame senzorială. Aş fi mâncat şi aş fi băut vin până mi-aş fi pierdut minţile…După ce am mâncat, mama mi-a pregătit patul. Am văzut că aprinsese toate candelele. M-a sărutat pe frunte şi s-a rugat pentru mine chiar în odaia mea. Tata a plecat ultimul.

Dormi bine şi te înzdrăveneşte…Acum eşti scăpat, să nu-ţi fie frică de nimic… Să fii dormit primul somn, nu ştiu cât timp să fii trecut. Am simţit trupul cald al Caliopei lângă mine. Plângea şi se ruga la căpătâiul meu…Când a văzut că m-am trezit, m-a zgâlţâit cât a putut…ca şi cum i-ar fi fost frică să nu fi murit…

Alexandru! Scoală, Alexandre! Vreau să vorbim. Vreau să vorbesc cu tine...Gâfâia şi mă zgâlțâia. M-am trezit de-a binelea. Am vrut să aprind lumânarea, dar m-a oprit.

Ce e? zic…Inima-i bătea cu putere şi gâfâia. Am luat-o în brațe şi am urcat-o în pat lângă mine…Ce e? zic. Gâfâia şi tremura şi nu ştia ce să spună. Abia într-un târziu am făcut-o să-mi spună ce avea pe suflet şi nu-i da pace…Îmi cerea să le spun părinților mei că fata este făcută cu mine. Se jura pe toți sfinții că nu cunoscuse alt bărbat, şi nici de atunci n-a cunoscut alt bărbat…Fata venise pe lume la opt luni după plecarea mea, deşi ea era fată mare…Mi-a povestit cum a vrut să-şi pună capăt zilelor. I-a fost frică de Dumnezeu şi a socotit că venirea unui prunc pe lume fără să cunoşti bărbatul, aşa cum s-a născut Domnul nostru Iisus Hristos, este lucru sfânt şi n-are voie să păcătuiască luându-şi viața. Apoi iar a început să se jure pe toți sfinții că-mi spune adevărul şi că nu minte cu nimic…Am luat-o lână mine şi-am mângâiat-o. Atunci am făcut legătura între Iulia Alexandrovna, dragostea mea din tinerețe şi asemănarea cu copilul care să născuse în lipsa mea. Ciudate şi tulburătoare lucruri. Dacă nu aş fi fost mai tare, un om dotat cu o cumințenie şi o împăcare deosebită a spiritului pe lumea aceasta, poate că mi-aş fi pierdut mințile cu mult înainte.

Am luat-o pe Caliope în noaptea aceea cu mine. Eram convins de nevinovăția ei, dar nu puteam să-i mărturisesc nimic din blestemul care căzuse pe capul meu. Era mai bine să nu ştie că de fapt fetița noastră era ființa neasemuitei Iulia Alexandrovna, care se întrupase în casa noastră şi în ființa noastră…Dimineața m-am trezit târziu. Mă simțeam refăcut, tânăr şi puternic. Am rămas însă foarte deprimat când am văzut-o pe Caliope la lumina zilei. Se îngrăşase şi îmbătrânise cum nu puteam să-mi închipui. Se mişca greu şi părea într-un fel slută. Colțurile gurii i se strânseseră într-un mod dizgrațios, iar părul îi albise aproape de tot…Mi-a fost îngrozitor de milă de ea…În schimb fetița pe care o botezaseră Maria Iulia creştea cum nu se poate mai bine, era inteligentă, vioaie, curioasă şi necomplexată. Total necomplexată. Avea doisprezece ani şi devenea o

adolescentă de o frumusețe fără asemănare. Mă chinuia mai ales gândul că peste câțiva ani, pe când Caliope va arăta bătrână, eu voi părea de aceeaşi vârstă aproape cu fiica mea.

Tata m-a sfătuit să nu ies în oraş, din pricina zvonului care s-ar răspândi. Era cât se poate de adevărat, mai ales în oraşul de la Dunăre, unde şi lucrurile şi evenimentele căpătau în urma circulației lor din gură în gură prăpăstii mitologice şi aberante. Mă bucuram văzând că încetul cu încetul se instaurează în casa noastră voioşia şi liniştea. Mama şi Caliope se mişcau încolo şi încoace cât se poate de vorbărețe şi de fericite. Maria Iulia lua lecții de pian cu o distinsă profesoară, înainte de război o mare speranță a scenei româneşti, retrasă acum în oraşul de provincie de la Dunăre.

Eram tare curios şi abia aşteptam să ies, să mă plimb pe străzile Brăilei de după Marele război pentru întregirea patriei. Auzisem că pe unele străzi se ridicaseră şi erau în curs de construcție edificii care urmau să schimbe fața oraşului. De altfel atât manufacturile cât şi comerțul intraseră după primul război mondial într-o perioadă deosebit de înfloritoare. După masă m-am retras cu tata la o stacană cu vin, într-una dintre odăi, tăifăsuind până seara. I-am povestit tot ce mi se întâmplase, din fir-a păr…M-a ascultat cu atenție, dar mai ales ce mă uimea la el, era faptul că trăia tot ce povestisem eu cu lux de amănunte. La sfârşit mi-a povestit, ceea ce n-aş fi putut bănui în vecii vecilor...Ceea ce mi s-a întâmplat mie, i s-a întâmplat şi lui în tinerețe…

Mai précis, în primăvara anului 1877…Era adolescent şi făcea negoț cu mărfuri între Brăila şi Stambul. Era dornic să cunoască lumea….Cunoscuse în Stambul, mai bine zis îi ieşise în cale o tânără femeie, deosebit de frumoasă. Se ținuse după ea şi după mult timp reuşise s-o cucerească… Până la urmă s-au iubit…Când s-a trezit, tot le fel, într-un palat de ziceai că nici în vis nu pot exista asemenea minunății, s-a trezit singur. Însă nu s-a mai trezit la Istambul, ci tocmai la Alexandria…S-a întors acasă mai mult mort decât viu…Când i-a povestit bunicului ce a pățit, acesta şi-ar fi muşcat limba, şi ar fi tras o înjurătură…Tu-i

soarele mă-sii, cică ar fi zis bunicul, ea trebuie să fie…Şi a povestit atunci bunicul ce a păţit…Voia să se înroleze în război. Şi când să plece, cum am spus, în război, i-a ieşit, la fel, în cale o femeie cum nu mai văzuse în viaţa lui de frumoasă. Nici în ruptul capului n-a vrut s-o piardă. Iar atunci când s-a trezit la realitate, trecuseră opt ani încheiaţi…Şi el era mai tânăr şi mai chipeş decât fusese vreodată…Tata m-a sfătuit să nu mai povestesc nimănui ce mi se întâmplase, căci după cum vezi, zice, ăsta este un fel de blestem al neamului nostru, şi m-a învăţat chiar el ce să povestesc. Cum că aş fi fost atacat de nişte tâlhari, care m-au dus pe o corabie. Că am reuşit să scap abia la Alexandria, sau unde cred eu de cuviinţă…Că aici am stat zece anii în slujba unui doctor vestit, care m-ar fi învăţat să prepar anumite licori ce mi-au redat tinereţea. Şi dacă îmi cer asemenea licori, să le spun că acel doctor vestit nu mi-ar fi lăsat şi secretul preparării lor. Ceea ce mă învăţa tata să spun mi se părea deosebit de important, căci mă scăpa de o mulţime de lucruri neplăcute. Aceeaşi versiune urma să le-o povestesc şi mamei şi lui Caliope, ceea ce am şi făcut mai târziu…

Bine, tată, zic, dar de unde vine blestemul ăsta, şi ce vrea să însemne el?

Fiule, zice tata, nu trebuie să ne speriem, şi nici să ne întristăm, ci să ne bucurăm mai degrabă, căci acest blestem, pe lângă faptul că i-a făcut fericiţi pe toţi bărbaţii din neamul nostru, le-a mai făcut un alt bine. I-a scăpat de război, de suferinţele războiului şi de moartea în război. Numai bărbaţii neamului nostru au cunoscut asemenea femei frumoase şi s-au bucurat de o dragoste fără seamăn trăită în viaţa asta pământească, atât de scurtă şi atât de grea. Ori lucrul acesta, îmi spune mie, fiul meu, că neamul nostru este un neam ales… Poate nu de Dumnezeu, şi nici de zei, căci eu n-am văzut asemenea făpturi în lumea de deasupra noastră, ci de altceva care este în ceruri şi ne vede, şi ne supraveghează, şi sunt cu mult mai evoluaţi decât noi. E o putere şi o lume pe care nu o putem nici cunoaşte, nici numi, ci abia dacă o putem să o descriem cu puţinele cuvinte ale limbii omeneşti…După-amiaza

aceea a fost o după-amiază plăcută de taifas şi de dezlegare a multor lucruri care îmi păreau de nepătruns. Blestemul neamului nostru s-ar fi tras după tata, de la străbunicul nostru, dar nu era prea sigur dacă şi tatăl acestuia, şi bunicul şi străbunicul lui, care fuseseră negustori bogaţi şi oameni puternici în Orientul ăsta blestemat şi în peninsula Balcanică trăiseră asemenea întâmplări. Cică străbunicul ar fi făcut parte din Eterie, de fapt din altceva mai tainic şi mai greu de pătruns, cu alte cuvinte dintr-un Ordin secret. Nu al ioaniţilor, şi nici al decabeilor, ai căror membri făceau parte pe vremea aceea din mai toate guvernele europene, cum s-ar spune astăzi, adică erau oameni de vază la curtea ţarului, dar şi la curtea franceză. Acest ordin îşi avea rădăcinile cu multe veacuri în urmă, de fapt începuturile lui trebuie să fie pierdute pentru totdeauna, şi nu se ştie, numai dacă nu cumva aceste ordine secrete, care vin din negurile timpului nu-şi transmit din generaţie în generaţie tainele lor, şi nu se ştie, zic, din ce parte a lumii au izvorât, cu câte milenii în urmă a fost asta şi unde? În Orient, ori în Apus, sau în Nord.

Nu se ştie de asemenea ce ştiinţe secrete duc cu ele aceste ordine şi unde vor răzbate. Străbunicul nostru, spunea tata, cică ar fi întâlnit la curtea Ţarului Muscălesc o femeie deosebit de frumoasă. Această femeie ar fi învârtit multe lucruri în destinul popoarelor din această parte a lumii. Străbunicul nostru ar fi fost amantul ei, cum s-ar spune, dar pentru un anume lucru nu s-au înţeles, iar bunicul ar fi omorât-o. După fapta aceasta, cu mai mulţi ani în urmă, ar fi dispărut şi nimeni nu i-ar fi dat de urmă nici până-n ziua de azi. Dar acestea, îţi spun, sunt lucruri atât de tainice şi de ascunse, încât îţi las cu gură de moarte să nu mai ajungă la urechile nici ale unei pietre măcar…

Ceea ce-mi povestise tatăl meu îmi deschisese întrucâtva ochii, dar mă şi speriase într-un fel. Adică ceea ce trăisem nu era un fapt întâmplător şi nici unul banal sau de excepţie, pe care-l trăise numai fiinţa mea, era un fapt cu totul şi cu totul tulburător. Avea cauze pe care mintea omenească nici măcar nu putea să le întrezărească, dar să le şi explice. Ceea ce mă făcea să fiu liniştit, însă, era ideea tatei, că blestemul acesta nu era unul

rău...Era într-un fel mai mult o binecuvântare decât un blestem, chiar dacă îi făcea pe unii să sufere, să stea ani de zile cu sufletul strâns şi chinuit, şi să colinde lumea pe unde nici nu este de gândit.

După dispariţia mea, mama voia să-mi facă parastas, cum se obişnuia la noi după tradiţie, în spaţiul acesta oriental, al ortodoxiei. Adică, dacă cineva moare departe de casă, în război, sau într-o călătorie, şi sufletul şi trupul lui nu s-au bucurat de o îngropăciune omenească şi creştinească, acolo unde a murit omul, cum merită orice creştin pe lumea aceasta, o îngropăciune şi o slujbă creştinească, după un anumit timp mortul este îngropat în lipsă, ca şi cum ar fi de adevăratele. I se citeşte de către preot, şi i se fac toate slujbele şi parastasele cele ştiute. Căci altfel se spune că sufletul lui sălăşuieşte pe deasupra pământului şi se chinuie pe la casele oamenilor, ori pe coclauri, prin păduri, prin ploi şi prin zloată, zbuciumându-se şi negăsindu-şi odihna şi locul. Mama ar fi vrut să-mi facă parastas, la fel şi Caliope şi părinţii ei, care ar fi vrut s-o mărite după aceea, dacă nu s-ar fi opus tata, cerându-le să nu se grăbească, să nu facă un lucru nechibzuit, pe care să nu putem să-l mai îndreptăm după aceea, spunându-le că ar avea el o presimţire precum că m-aş întoarce. Ca să-i convingă a plătit un ghicitor dinainte, la care apoi au mers socrii mei şi Caliope şi mama iar acesta le-a spus că sunt viu, că el mă vede în oglindă. dar sunt tare departe şi abia după mulţi ani mă voi întoarce acasă. Ce este de reţinut ca fiind un fapt important este că tata, când mersese la vrăjitor ca să afle despre soarta mea, dacă mai sunt sau nu în viaţă, la început nu-i spusese vrăjitorului nimic…Era şi el interesat şi voia să ştie dacă sunt viu sau mort. Vrăjitorul îl întrebase doar care este numele meu de botez, din ce neam mă trag, cine sunt părinţii mei, în ce lună şi în ce zi venisem pe lume, în ce zodie sunt născut. După ce a dat el în cărţi, după ce a moşmondit acolo şi s-a uitat în oglinzi a spus liniştit, să nu aibă tata nici o grijă că sunt viu, numai că sunt departe şi mă voi întoarce într-un târziu acasă. I-a mai spus de asemenea că acolo unde sunt, acolo departe, sunt bolnav, dar că

o să mă fac sănătos, pentru că altfel el nu m-ar putea vedea în oglindă. Bine, i-a spus tata, îți mulțumesc mult, omule, şi l-a plătit cu bănet mult, cum se cuvine, şi cum îi era lui inima, căci aflase acum că nu sunt mort. Or să vină la dumneata nişte cucoane cu un boier şi or să te întrebe tot de băiatul acesta, să le spui ce mi-ai spus şi mie, că trăieşte, că este departe şi se va întoarce casă. Adică să le spună ce i-a zis şi lui. Ce este curios este faptul că a doua oară vrăjitorul m-a văzut iar în oglindă şi lucrul acesta n-a fost o minciună. Pentru că tata trecea des pe la el să-l întrebe şi să-l plătească. Plătit bine fiind, omul îl lăsa pe tata să se uite în oglinzile lui vechi şi murdare. Erau zile când mă puteau vedea şi zile când nu mă puteau vedea. Un alt lucru foarte important şi interesant asupra căruia mi-a atras atenția tata, a fost faptul că toate dispariţiile bărbaţilor din neamul nostru au fost legate de apariția şi producerea unor evenimente istorice de mari dimensiuni, importante. Evenimente istorice, adică primul Război mondial şi întregirea țării, s-au terminat cu bine, poate că şi de aceea a fost posibilă reîntoarcerea noastră. Lucru asupra căruia se întreba el era dacă acea putere ezoterică, ocultă era legată de un anume spațiu geografic sau de un anume popor. Căci şi Războiul din 77, când dispăruse tata, şi războiul din 1916, se terminaseră cu folos pentru țara românească, acum întregită, nemaifiind trup ciopârțit, întinzându-se atât cât îi erau marginile pe pământ.

Dar acestea erau întrebări asupra cărora mintea mea avea să se aplece şi să stăruie mult timp. Ceea ce îmi era clar era asemănarea dintre lumea eurilor luminoase la care participase sufletul meu şi lumea ideilor lui Platon, căci aceasta are o existență eternă, odată ce de lucrul acesta era convins şi marele filozof. Iar informația pe care o primise elevul lui Socrate provenea de la un înaintaş, care trăise cu mult înaintea lui. O altă constatare care se impunea logic era faptul că atât informația despre lumea ideilor, cât şi despre atomi, le parveniseră acestora, adică lui Platon, fizicianului şi filozofului Democrit, pe căi secrete, pe nişte canale ale societăților secrete din vremea lor, şi din surse care se aflau cu multe mii de ani înaintea

acestora. Problema era aceea a provenienței informațiilor şi a localizării surselor. Şi mai ales, dacă sursele care transmiteau informațiile realizaseră o transmitere corectă, completă…

Căci este clar că amândouă cunoştințele, că lumea era formată din atomi, lucru pe care, normal, nici o minte omenească nu-l poate detecta, iar oamenii obişnuiți nici nu-l pot crede şi că există în timp şi deasupra noastră o altă civilizație umană care are o altă natură, o altă funcționalitate, amândouă informațiile, zic, proveneau din aceiaşi sursă, care, normal, trebuie să fi fost Civilizația rațională de deasupra noastră. Dar de ce aceste două informații circulaseră pe trasee diferite, şi nu ca imagine globală? Dar, în sfârşit, acestea erau probleme pe care abia de acum încolo mintea mea se aşternea la un drum greu de meditație şi căutare să le dezlege, cât este omeneşte posibil să fie cunoscută lumea aceasta şi tainele ei de o biată ființă omenească.

În ziua aceea mi-am propus să mă gândesc mai bine la lucrurile pământeşti, să mă bucur că sunt cu ai mei, să mă bucur de un pahar de vin…Trebuia încet, încet, să-mi revin, să mă regăsesc pe mine, să intru din nou în problemele negoțului, mai ales că, între timp, şi asta datorită războiului, averea noastră nu prea sporise, dacă nu cumva mai scăzuse. Acum, după marele Război de întregire a nației se ivise un bun prilej de sporire a negoțului, şi al numărului vaselor pe care le aveam. Era nevoie de mine, mai ales acum, când tata şi socrul meu îmbătrâniseră şi puterile li se cam sleiseră.

*

Până la urmă, cum desigur vă închipuiți, tot s-a aflat în târgul Brăilei de strania mea întoarcere, după ce doisprezece ani fusesem aproape uitat, dacă nu cumva uitat cu desăvârşire. Căci trebuie să spun că dispariția mea, adică moartea mea, altfel spus, stârnise în primul rând o oarecare curiozitate în urbea noastră, compătimire şi vâlvă. Apoi încet, încet fusesem dat uitării. Cine îşi mai aducea aminte de mine, poate numai cei

care fuseseră în relații foarte strânse cu familia noastră. Altfel, pentru unii, de mulți ani nici nu mai existam.

În prima săptămână, după ce s-a aflat, au tot curs vizitele rudelor, mai apropiate şi mai îndepărtate…Aproape mi-au dat lacrimile când am văzut bucuria şi evlavia socrilor mei când au auzit vestea cea bună a întoarcerii mele. Şi mai ales când m-au văzut în carne şi oase şi m-au pipăit cu mâinile lor…

Luna martie adusese cu ea o primăvară timpurie. Îmi era dor de câmpul verde şi nesfârşit, de orizontul matern care-mi picura în suflet un dor fără margini după ceva neştiut. Ieşeam împreună cu Maria Iulia la plimbare, numai noi doi. După câteva zile începusem într-adevăr să ne împrietenim şi să ne simțim bine împreună, să ne obişnuim unul cu altul…Era o fată cât se poate de drăguță şi de bine crescută…Deşi nu ştiam dacă este şi a mea, sau este numai a Iuliei Alexandrovna, cu care semăna leit, şi a Caliopei, o dată ce ea o născuse, adică o ființă adusă pe lume de două femei, aveam din ce în ce mai mult impresia că mă regăsesc în ea, că îmi este foarte aproape sufletește…

Vestea că mă întorsesem viu, după atâta timp, se răspândise în toată Muntenia, dacă nu cumva în toată lumea aceasta balcanică, până la Istambul. Versiunea povestită de mine fusese deformată, răstălmăcită, reconstruită şi argumentată în fel şi chip…În cel mult o lună de zile devenisem un om legendar, faima mi se dusese parcă răspândită de vânt. Lucrul acesta trebuie să spun că-mi prinsese bine, pentru că lucrând alături de tata, în Birourile lui, faima Companiei Vizantidis devenise de acum celebră şi respectată. Țin foarte bine minte că oamenii cu care discutam şi intram în afaceri mă priveau cu mult respect, cu un aer de venerație şi cu dragoste. O scenă m-a impresionat în mod deosebit. S-a prezentat la Birourile noastre o femeie trecută de prima tinerețe. Nu era de condiție proastă şi mă îndoiesc chiar să nu fi ştiut ceva carte. M-a rugat s-o las să mă atingă, şi să stea câteva minute în preajma mea, căci n-a dăruit-o Dumnezeu cu harul femeiesc al naşterii pruncilor, şi ea speră că atingându-mă să se întâmple cu ea un miracol, adică Dumnezeu

s-o ajute să-i rodească pântecele. Mărturisesc că m-am simțit tare prost, dar oricât m-am străduit s-o conving că s-ar putea să rămână foarte dezamăgită, că trupul meu nu are însuşirea miraculoasă de a vindeca, n-a fost chip să mă înțeleg cu ea…Mă feream cât puteam să par un om neobişnuit. Făceam tot ce puteam ca să par un om normal, cât mai firesc, şi să nu atrag atenția asupra mea prin nimic…

Afacerile începuseră să meargă cum nu se poate mai bine, şi asta mai ales după ce mă întorsesem acasă. Firma noastră prospera acum văzând cu ochii. Părinții mei, mă refer şi la socri, erau foarte mulțumiți de situația noastră…Ceea ce-şi doreau ei era să mai avem cel puțin un copil, şi acesta să fie băiat, lucru care se întâmplă nu peste mult timp. Un alt fapt însă începu să mă neliniştească peste măsură, şi oricât am încercat să-l evit sau să-l uit, mi-a fost cu neputință…Imaginea frumoasei Iulia Alexandrovna Maronova, aşa cum era ea în clipa când mersesem să-i cer mâna, sau aşa cum o văzusem, într-un anume moment surâzând, dar şi o anume imagine sublimată, abstractă şi aureolată de o lumină stranie. Toate aceste imagini nu-mi mai ieşeau din minte…Poate că era şi faptul că o vedeam mereu pe Maria Iulia care, cum v-am mai spus, îi semăna leit…Dar trebuie să fii fost şi altceva, poate un simplu fapt psihic, căci o simțeam mereu în preajma mea. Ca şi cum sufletul ei ar fi fost în văzduhul din preajma mea, undeva sub tavan, când mă găseam la Birou sau acasă. Ca să uit de ea, ieşeam şi mă plimbam prin oraş, dar se întâmpla acelaşi lucru, parcă era un duh care mergea deasupra umărului meu, odată cu mine, privindu-mă cu o blândețe nespusă.

Pe la sfârşitul lui martie, când primăvara se instalase deja în lunca Dunării şi în balta Brăilei, căci simțeai profund mirosul bălții şi al ierbii cum îți gâdilă nările, mi-a venit ideea să merg s-o caut pe Ilia, frumoasa țigancă cu care mă însurase Iancu Delamare, cea care-mi vrăjise ochii şi inima odată…Cum o mai fi arătând, ce-o fi crezut când a văzut şi când a auzit că am dispărut? Am luat-o pe ulițele cunoscute din copilărie…Paşii mei ştiau şi acum foarte bine drumul. Am rămas însă foarte

surprins şi mâhnit, când am apucat-o pe strada care fusese odată uliţa ţiganilor.

Un drum murdar, plin de mărăcini, de hârtii, de zdrenţe şi de băltoace, de mulţi câini morţi. Strada pe care intrasem acum nu mai semăna nici pe departe cu ceea ce fusese odinioară vestita lume a bulibaşelor. M-am pomenit într-o lume cu totul şi cu totul nouă. Strada fusese lărgită şi se tăiaseră trotuare înalte, frumos pavate. De o parte şi de alta a străzii se înălţau două rânduri de plopi, care trebuie să fi fost plantaţi cu vreo zece ani în urmă, pentru că acum se arătau mândri ca două fuioare alungite ce se pierd în văzduh. Am stat în loc şi i-am privit răsucindu-mi capul. Crescuseră frumoşi, plutind cu vârfurile semeţe şi liniştite deasupra acoperişurilor de ţiglă şi de tablă ale caselor ridicate pe locul vechilor case ţigăneşti, lungi ca nişte grajduri. Am privit în jur şi de-a lungul străzii. În locul căsuţelor de chirpici, joase, şi al şatrelor se ridicau vile şi prăvălii, vopsite ţipător, deoparte şi de alta a străzii…Undeva în faţă se auzea gaterul unui atelier de tâmplărie, sau ce-o fi fost…

Inima îmi bătea cu putere, de ce n-aş mărturisi, eram emoţionat într-un fel dureros, plin de melancolie…M-am întors încă o dată să mă conving că nu greşisem strada…Am luat aminte la casele pe care le cunoşteam şi la străzile care se mai păstrau ca odinioară…Încet, încet, realizam un lucru mult mai profund, pe care nu putusem să-l intuiesc de la început… În ultimul timp citisem multe lucrări şi articole despre Războiul balcanic din anul 1913, despre Marele război de Întregire al neamului, cum i se spunea în cărţi, aşa că începusem să-mi formez o perspectivă aproape de cea obiectivă în privinţa scurgerii timpului şi a transformărilor sociale care se produseseră…Dar ceea ce sesizam eu acum era un lucru dincolo de aspectele acestea istorice, un lucru mai profund şi mai dureros. Lumea de după război nu mai era aceeaşi ca cea pe care o cunoscusem în tinereţe. Se schimbase ceva foarte profund şi eu nu puteam să-mi dau seama ce. Lumina, sunetele care pluteau prin văzduh, acea expresie omenească pe care o au feţele oamenilor, ale lucrurilor, greu sesizabilă, intuită poate

numai de suflet, sau acel fel intim al oamenilor de a umbla… Toate acestea îmi spuneau mie că se întâmplase ceva foarte profund şi dureros.

Lumea pe care o ştiam eu era o lume plină de fericire, asta era, sesizai, vedeai fericirea în lucruri, în lumina soarelui, în felul oamenilor de a se mişca, ori de a-şi ţine capul, de a vorbi şi de a gândi…Fericirea. Era o lume fără griji, dedată plăcerilor. Existând în timp senină, fără nici o grijă. Era o lume liberă.

Lumea în care începeam eu să mă trezesc acum, era o lume sobră, rece, mânată mereu din spate de ceva…De ce? Poate că de suflul războiului, poate că de munţii de morţi, ale căror suflete bântuiau deasupra pământului fără să-şi găsească liniştea…Am întrebat pe cineva dacă ştie unde au plecat şi unde s-au stabilit ţiganii. Omul s-a uitat la mine ca şi cum aş fi fost un marţian venit de pe altă planetă. M-am întors acasă cu sufletul stins şi înnegurat de tristeţe. Încercam să mi-o aduc aminte pe frumoasa şi nebunatica Ilia. Dar cu cât îmi doream lucrul acesta mai mult, să-i prind şi să-i văd conturul obrazului, şi ochii ei focoşi de ţigancă făcută pentru dragoste, cu atât chipul celeilalte, ale neasemuitei Iulia Alexandrovna îmi stăruia şi se aprindea în minte-mi mai arzător…Încet, încet deveneam îndrăgostit de o moartă, cu un chip care exista numai în mintea mea. Noaptea o visam frumoasă şi vie, surâzătoare. Cum se apropie pe o alee, îi vedeam surâsul, buzele vii şi concrete, roşii ca cireşele…Pe deoparte mă gândeam că lucrul acesta este firesc, căci ca bărbat eu mă găseam în floarea vârstei. Trupul meu era tânăr şi viguros ca al unui adolescent de optsprezece ani. Era firesc să mă îndrăgostesc, în mine abia de acum încolo începeau să mustească sevele adânci ale trupului.

Mi se făcea dor de ea. De cea care fusese marea durere a tinereţii mele, frumoasa Iulia Alexandrovna, care acum era moartă de doisprezece ani…Acest lucru nu-mi plăcea…Şi tot luat de treburi întârziasem să mă duc să-i fac o vizită vechiului meu prieten, vestitul Iancu Delamare, de care nu mai auzisem nimic…Odată, când l-am întrebat pe tata de el, a părut a ocoli întrebarea şi mi-a răspuns, dar mai mult m-a încurcat decât m-a

lămurit…Mai multe lucruri mi-a spus mama, dar nici ea nu ştia cine ştie ce despre el. L-am căutat la tribunal, unde ştiam că slujise odinioară ca avocat, dar nu l-am găsit…Funcționarul cu care am vorbit mi-a spus că s-a mutat din oraş, şi s-a retras la o moşie a lui, unde are un conac. Dacă am răbdare, poate să caute într-un registru unde pot să-l găsesc, căci se mai păstrează de pe vremuri hârtia cu numele moşiei…Am aşteptat bineînțeles şi în timpul acesta în mintea mea se făceau fel de fel de asociații.

L-am rugat să-mi spună ce se întâmplase cu el, însă mi-am dat repede seama că omul nu e bucuros să-mi vorbească. Chiar a doua zi am luat un cal şi-am apucat drumul moşiei Nisipi. Pe dealurile Tutovei, tot înspre miazănoapte. Pe unde am trecut, am întâlnit oameni la arat, plugari care păreau mai degrabă statui pe dealuri. Bântuia în aer un miros adormitor sau năucitor mai degrabă, de primăvară, de iarbă mustind şi de pământ cald şi reavăn, bâzâiau muştele şi albinele şi era o lumină dulce ca şi cum din tării s-ar fi scurs miere, că-ți venea să te duci călare de nebun, să te duci şi să nu te mai opreşti.

Mai simțisem odată lucrul acesta în tinerețe, adică acum vreo douăzeci de ani. Primăvara când dă lumina şi încep muştele şi albinele să bâzâie, şi mustesc sucurile amare în rădăcini şi în ierburi, la fel gândesc că şi în mădularele şi-n labirinturile cărnii, ale ființei, cred că se pornesc sevele hormonale şi efluviile să dea în clocot, şi lucrul acesta este perceput la nivelul psihicului şi al conştiinței ca un fel de dor de moarte. Să te pierzi şi să te tot risipeşti în aer, un fel de dor de cețuri, şi de fund de lume, amarnic. Bine mi-a prins călătoria aceasta peste coline şi prin văi, pe margini de pădure, şi de-a lungul apelor. M-am mai răcorit, mi-a adus aminte că rădăcina omenească este tot aici, la baza lumii, care e pământul țăranului. Către seară, cam pe la chindie, am ajuns, întrebând plugarii încotro s-o iau spre moşia la care se retrăsese acum Iancu Delamare. Vestitul Iancu Delamare, pentru că, în mintea mea tot nemaipomenit şi vestit rămăsese, şi tot frumos şi fericit îl vedeam în sufletul meu.

Mi-a deschis porțile un bătrân, care trebuie să fi fost sluga lui cea mai credincioasă. Drumul era plin de noroi, că se afundau picioarele calului în tină până la genunchi… Am străbătut curtea conacului, care ți se înfățișa de la prima vedere bătrân şi ponosit. Curtea întinsă şi pustie, în care se zăreau câteva atelaje vechi şi fărâmate, aruncate fără nici o noimă, îți vorbea de asemenea de ruina moşiei pe care o administra acum Iancu. Am urcat scara de lemn putrezită şi desprinsă din cuie. Am ajuns în ceardacul mare, din care vedeai valea largă pe care curgea un firicel de apă, apoi dealurile golaşe sau acoperite de vii. Am pătruns în casă aşteptând să găsesc picior de om, ori să mă întâmpine cineva, mai ales că-l strigasem de câteva ori pe nume. Mi-a ieşit în întâmpinare o femeie grasă şi roşie în obraji, slinoasă, purtând un cojoc gros şi murdar, venind de pe uşa lăturalnică, …M-a întrebat cine sunt, uitându-se neîncrezătoare la mine. Mi-a spus că ea este soția lui Iancu şi m-a poftit într-o altă odaie decât cea din care ieşise. Aici l-am găsit pe Iancu.

Trebuie să spun că am rămas împietrit în prag de cum am deschis uşa şi am dat cu ochii de el. I-am văzut capul proiectat pe fereastra pe care se vedea un ziar pus în geam. Cine l-o fi pus şi de când o fi fost el pus acolo? L-am recunoscut din prima clipă, deşi mi-a fost foarte greu să cred că este el. Era slab, cu părul scurt, cred mai degrabă că nu-i mai creştea, şi fața nerasă, plină de tuleie. L-am strigat, mai mult inconştient, neputând să nu mă mir şi să fiu uluit de halul în care-l găseam.

Ianculeee! mi-am auzit glasul înjunghiat. A întors capul ca şi cum i s-ar fi rupt gâtul… Nu m-a recunoscut şi a rămas cu privirea tâmpă şi cu ochii pierduți în pragul uşii. M-am apropiat şi l-am îmbrățişat, căci devenisem de acum lucid şi stăpân pe mine… Îi tremura bărbia şi mâinile, făcea efortul să-şi aducă aminte, dar nu reuşea. I-am spus cine sunt, i-am povestit pe scurt ce s-a întâmplat cu mine, după versiunea pe care mi-o spusese tatăl meu…A început să clipească des din ochi şi să ridice mâna, privindu-mă cât mai insistent şi apropiindu-şi ochii, cum fac nevăzătorii.

Mi-am dat bineînțeles seama că se întâmplase o mare dramă cu el, dar ce anume se întâmplase, lucrul acesta nu puteam să-l deduc şi nici să mi-l imaginez. Şi ar fi fost într-adevăr peste închipuirea vreunui om şi a minții omeneşti să-şi imagineze că nerozia femeiască poate să atingă asemenea culmi de orgoliu şi de dragoste… Iancu se însurase cu fiica boierului Baldovin, cu Zamfira, care se ocupase mulți ani şi cu negustoria în schela Brăilei. Eu o văzusem pe cea care fusese menită de soartă să-i fie soție, mai bine nu i-ar fi fost, căci ar fi scăpat Iancu de la groaznica ruşine ce a pățit-o. Mersesem odată cu Iancu şi cu lăutarii şi-i cântasem sub ferestre, pe când eram să mor, şi Iancu mi-o dăduse pe Ilia de care se îndrăgostise el, dar aceasta nu-l vrusese, că n-avea în neamul lui picătură de sânge domnesc în vine. După ce o cunoscuse pe Ilia, Iancu se îndrăgostise de fiica boierului Baldovin, pe care eu o văzusem cât era de frumoasă, când îi cântasem cu banda de lăutari sub fereastră, şi urcasem şi în odaia ei cu el…Dar se mai încurcase cu ea şi din altă pricină, că avea moşii întinse, şi o văzuse că e mână tare şi că ştie să stoarcă o moşie de bani şi de rod ca pe un burete…Trebuia să plătească mari datorii, căci o cumpărase pe Ilia de la țigani pentru mine. Fata boierului Baldovin îi plăcuse şi ea, era muiere trupeşă, vânjoasă şi frumoasă, numai nuri şi numai farmece…Şi câțiva ani căsătoria lor mersese bine, Iancu era băgat şi în afaceri cu grâne şi câştiga procesele cele mai grele la vechiul tribunal al Brăilei.

Durase fericirea lor câțiva ani buni. Iancu nu prea se mai ținea de chefuri prin cârciumi, căci le făcea acum acasă ori pe la prietenii lui, fie oameni de afaceri, fie colegi de barou…. În barou era coleg cu un avocat polonez, Victor Lunacevski, avocat bun, o minte şi o limbă care lumina şi inimile şi mințile cele mai proaste. Victor Lunacevski îşi făcuse studiile la Lwov şi la Viena… Îşi petrecuse un număr de ani la Veneția iar câțiva ani buni trăise făcând afaceri la Stambul. De câțiva ani se aciuase în portul Brăilei, ocupându-se cu avocatura şi câteodată şi cu medicina, dar mai mult cu comerțul.

Ştia Lunacevski ăsta vreo şaisprezece limbi, că i se dusese vestea în toată Europa, şi avea avocatul ăsta o nevastă, tot poloneză ca şi el, fiica unor pani, frumoasă cum e laleaua şi mărgăritarul când îl pui în fereastră. Se împrieteniseră bărbaţii între ei, cucoanele între ele, îşi făceau vizite unii altora, ce mai, buni prieteni ca ei nici că se aflau…Dacă ar fi rămas aşa ar fi fost bine, însă s-a întâmplat ca Iania Lunacevski, soţia avocatului, să se amorezeze de Iancu…

Femeia i-a spus-o, cum i-o fi spus-o. Bine, mă Iancule, nu vezi că sunt amorezată de tine, că arde inima în mine şi mi se scurg ochii după tine de nu mai pot şi nu ştiu cum să-ţi arăt că sunt moartă după tine şi tu te faci că nu vezi? Şi Iancu văzuse, da când se însurase cu fata pârcălabului Baldovin făcuse un jurământ, că se lasă de femei. De băutură şi de lăutari nu, dacă petrecea cu nevastă-sa.

Şi Iania asta se topea pe zi ce trecea de dorul lui Iancu, a ăluia care fusese odată vestit şi frumos, că pusese jos toate femeile din Brăila şi le rupsese inimile şi le lăsase cu sufletul rupt. Şi se ruga de el în genunchi, şi el nimic. Şi o dată, când a prins ea momentul prielnic, l-a prins în laţ. I-a trimis un bilet ca din partea nevesti-sii, că ea, în seara aceea, îl aşteaptă acasă la familia Lunacevschi, că nu se simte bine, să vină şi el şi să doarmă acolo. Că aşa obişnuiau, de când erau prieteni la cataramă, să înnopteze şi să doarmă la cine petreceau. Când a venit Iancu târziu, servitorul i-a arătat odaia în care să se culce, că aceea este odaia în care îl aştepta nevastă-sa. Şi-n odaia aia şi în patul ăla, nu era alta decât Iania Lunacevschi, frumoasa Iania, despre care se dusese buhul ce frumoasă era până la Odessa, şi până la Viana…Şi după ce s-au iubit ei, Iania a aprins lumina.

Asta am aflat-o mai târziu, după ce şi-a mai revenit la viaţă Iancu, chiar din gura lui. L-a rugat în genunchi Iania s-o ierte, că ea a făcut lucrul acesta pentru că nu mai putea de dragoste. Şi într-adevăr, în ultimul timp nevasta polonezului se ofilise pe picioare ca floarea arsă de vipie…Acum că ţi-ai călcat jurământul, i-a spus Iania, eu mă jur pe ce am mai sfânt c-o să-ţi

fiu ibovnică bună şi credincioasă şi inima mea de iubit şi de drag pe altul nu l-o şti…Să rămânem aşa prieteni că nici al meu şi nici a ta nu or să afle până când om muri, da asta este dorința mea, să fii al meu, pentru că altfel mă prăpădesc…Iancu tremura de supărare şi de durere, şi n-a vrut…

A mers acasă şi s-a închis în el, a tăcut şi n-a spus la nimeni. Două săptămâni nici nu s-a trezit din beție. Bea şi tăcea întunecat ca mormântul. Peste un an, când a născut Iania, poloneza, l-a chemat şi i-a spus: Uite-ți fiul, Iancule, ăsta e al tău, să ştii bine lucrul acesta, pentru că bărbatu-miu este sterp, da el nu ştie asta, şi cu el n-aş fi făcut copii în vecii vecilor, că de asta a bătut capitalele țărilor, după doctori vestiți, ca să putem să avem copii…Acum că ți-am făcut copilul ăsta baremi atât de recunoscător să-mi fii, să accepți să fii ibovnicul meu. Şi n-o să ştie nimeni. Şi Iancu iar nu a vrut. Şi ea nu s-a lăsat, că-l iubea mai rău ca o cățea nebună şi s-a dus, pe la cine s-o fi dus, şi i-a făcut vrăji…Şi unde nu s-a îndrăgostit Iancu lulea de frumoasa Iania, care-l încânta cu farmecele ei şi-i lua ochii cu găteli, cu coafuri vestite şi cu haine la modă aduse tocmai de la Viena şi de la Lipsca ori de la Paris.

Nevasta lui Iancu începuse să se îngraşe şi era stearpă. Iancu era tare furios pe ea pentru lucru acesta şi în acest timp creştea în el dragostea pentru cealaltă, care, mai cultivată, mai vicleană şi mai stilată, mai umblată prin lume şi mai isteață, ştia cum să-l prindă mai bine pe ibovnic în mrejele ei…Odată, când au rămas singuri, cică i-ar fi spus, Iacule, dragule şi iubitul meu, mai scump ca lumina ochilor mei, odorul meu drag şi nebun, eu ştiu ce înseamnă dragostea şi focul ei care te arde până te face scrum, căci te-am iubit şi te mai iubesc ca o nebună. Tu eşti îndrăgostit acum de mine lulea şi m-ai iubi cum iubeşte focul şi fata mare la întâia ei dragoste, da eşti mândru sau mai rău, îți este frică de ceea ce ții în tine şi nu vrei să spui. Şi l-a luat în brațe şi l-a giugiulit, şi l-a sărutat, că el n-a mai putut şi s-a lăsat…Şi aşa l-a prins iar în laț frumoasa Iania…

N-a mai trecut mult şi el i-a căzut în genunchi, răzbit de dragoste şi de dorul ei, şi i-a mărturisit c-o iubeşte…Când l-a

prins ea în laț şi l-a avut la mână cu dragostea, nu s-a lăsat până nu l-a adus în starea să-şi piardă mințile după ea…Se iubeau într-o livadă, în fundul curții, noaptea pe lună, în poienița scăldată de flori, pe cergi moi şi parfumate. Ori în grădina cea mare a lor, în parcul din fundul grădinii, printre tufele de liliac şi de cuişoare, de bujori, de trandafiri şi tufani, ori prin răzoarele de crini mari cât un stat de om, ca nişte nebuni. Şi pentru că nu se mai fereau acum, li s-au auzit şi vorbe. Iania, vicleană şi înțeleaptă, a prins de veste, a aşteptat să-l nască pe al doilea copil, pe care l-a avut tot cu Iancu, apoi şi-au găsit o odaie tainică undeva. În timpul acesta la Iania a venit o soră de-a ei. Poate mai mult s-o ajute în casă, că avea acum de crescut doi băieți poloneza, ori poate pentru că cele două surori nu se văzuseră demult.

Pe sora Ianiei o chema Tatiana, şi era şi sora aceasta a Ianiei de o frumusețe diabolică…Sora Ianiei s-a îndrăgostit şi ea de Iancu, frumosul şi vestitul Iancu Delamare, şi odată i-a urmărit ea, sau cum o fi aflat ea unde se întâlnesc ei, dacă nu cumva soră-sa i-o fi destăinuit dragostea nebună ce o avea pentru ibovnicul ei? Şi când a văzut ea şi a prins de veste, Tatiana asta, sora mai mică a Ianiei, l-ar fi prins singur o dată pe Iancu şi i-a mărturisit că şi ea este amorezată de el, şi că suferă şi-l doreşte, iar dacă el nu vrea să-i potolească focul inimii, ea s-a jurat pe Evanghelie că-l va spune bărbatului Ianiei şi nevestei lui, dar nu vrea să le facă răul acesta. Văzându-se Iancu prins la ananghie şi gândindu-se la ce va zice soția lui, şi la ce scandal se va isca, ce să mai facă? Decât să afle avocatul, bărbatul Ianiei, şi Zamfira, soția lui, a acceptat să se iubească în ascuns cu sora Ianiei, mai ales că era frumoasă foc.

Asta a fost până într-o zi când Iania a prins de veste că soră-si îi creşte burta. A luat-o cu binişorul şi a întrebat-o cine este cel cu care se întâlneşte, şi cu care a rămas grea, dar n-a putut să scoată nimic de la ea. Atunci a pus-o cu mâna la țâțâna uşii şi numai aşa a aflat tot: cu cine e copilul, cu cine se întâlneşte şi se drăgosteşte ea, şi cine este vinovat de asta. Ba mai mult, Tatiana asta i-a mărturisit că ea e de vină, nu Iancu, să

nu se răzbune pe el, ci pedeapsa să cadă asupra ei. Uite ce facem, i-a zis Iania surorii ei, şi bine a socotit, ori te omor, ori te duc la doctor, scapi de copil şi te trimit acasă la Lwov. Cică Tatiana n-ar fi vrut în ruptul capului să plece, amenințând că se va omorî. Ori mai bine să plece ea, sora ei, adică Iania, pentru că ea, Tatiana, nu poate să renunțe în ruptul capului la Iancu. Mai bine se omoară, dar înainte de asta, o va distruge pe soră-sa, pe Iania, căci îi va spune bărbatului ei despre amorul cu Iancu. Bine, a zis Iania, cu buzele strânse şi cu maxilarele încordate, atunci te omor…Şi chiar a vrut s-o omoare, s-o spintece cu cuțitul. Când a văzut Tatiana, sora mai mică a Ianiei, trecută acum prin groaza morții, că nebuna de soră-sa îşi pierduse mințile şi nu glumea, a acceptat. Şi aşa au făcut. A dus-o Iania pe soră-sa în taină la un doctor, au scăpat de copil, iar când s-a mai pus pe picioare, i-a făcut bagajele şi cu un servitor plătit a trimis-o în țara lor, în Polonia, acasă. Apoi l-a chemat pe Iancu să se drăgostească. Şi după ce s-au drăgostit, i-a luat capul la pieptul ei şi i-a spus plângând: Iancule, te-am iubit ca pe ochii din cap, şi moarte de om aş fi făcut pentru tine, da ce mi-ai făcut tu, nu pot uita. Mi se rupe inima în două de atâta plâns că te pierd, dar până nu vei suferi cât am suferit eu, nu te voi lăsa. Iancu a făcut fețe, fețe, a căzut în genunchi şi i-a mărturisit tot, că ce s-a întâmplat n-a fost din vina lui. Aşa îi spusese şi Tatiana.

Ştiu că nu eşti tu de vină, i-a spus într-un târziu Iania, muşcându-şi buza, cu lacrimile curgându-i pe față, că ea, proasta şi ticăloasa, a fost cea care te-a dorit şi te-a atras în cursă, dar nu trebuia să mă pierzi şi să mă vinzi în halul ăsta…Altfel trebuie să ne despărțim noi…Uite, zice ea, acum te voi pedepsi, şi dacă nu mă asculți, mă jur cu mâna pe Evanghelie, şi chiar s-a jurat nebuna de Iania, că voi povesti totul prietenei mele, adică soției tale, şi-o să se ducă vestea de noi ca de popă tuns, de ce-am făcut şi de dragostea care a fost între noi. Şi voi spune şi ai cui sunt copiii. Iania vorbea şi plângea, săraca de ea. Iancu a încercat s-o îmbuneze, a rugat-o

în genunchi să se liniştească şi să fie cuminte, însă nimic, n-a avut cu cine vorbi.

Care era pedeapsa frumoasei Iania Lunacevschi? Ea ştia că o prietenă a ei, Esmeralda Delciurescu, puțin mai trecută decât ea, e îndrăgostită în taină, nebuneşte de Iancu şi oftează de ani de zile după el…Te oblig să fii amantul doamnei Esmaralda, Iancule…Atât. Apoi voi vedea ce pedeapsă îți mai dau şi când voi socoti eu că m-am răzbunat destul pe tine, ca să te doară şi pe tine sufletul cum m-a durut pe mine, atunci te-oi ierta…Mi-oi lua bărbatul, care este om bun, şi ne vom întoarce în țara noastră, căci am adunat ceva bănet şi avere. Sau dacă te-oi mai dori, îmi voi face pofta şi om trăi mai departe ca amanți. Până îmi mai trece supărarea şi mi se mai vindecă rana din suflet. Însă te rog să mă asculți bine, căci altfel, aşa cum sunt acum, ca o cățea nebună de durere şi de dragoste, va fi vai şi amar de noi.

Ce-o fi fost în clipa aceea în sufletul lui Iancu nu ştiu, ştiu doar că s-a făcut negru la față şi n-a crâcnit şi n-a ridicat capul din pământ. Atâta ştiu numai că a gemut şi şi-a dat o palmă peste tâmplă. Acum du-te, i-a zis Iania, îmi eşti drag şi te doresc ca o nebună, dar până nu o să-mi împlineşti pofta ce o doresc nu te pot ierta. Du-te, să fii cuminte şi să mă asculți, şi Dumnezeu poate s-o îndura de noi!

Esmeralda Delciurescu fusese fată frumoasă la tinerețea ei, una dintre marile frumuseți ale Brăilei înainte de război…Fiică de general, având dotă bună, formată din moşii întinse şi acareturi, fusese cerută în căsătorie de judecătorul Grigore Delciurescu, şi el om cu vază, cu studii în drept şi cu doctorat la Paris, cum era pe vremuri. Se cam trecuse când s-a însurat, astfel că, pe lângă el frumoasa Esmeralda părea un boboc de crin, mult mai june, o copilă a sa…Iania a început să bage vorbe, cum s-ar spune, şi cum se întâlnea cu prietena ei, cum aducea vorba de Iancu Delamare, cum că acesta o pica din ochi, cum l-a auzit ea oftând, cum că ar vrea să-i facă curte, dar nu îndrăzneşte. Cum i-a povestit el că o visează pe Esmeralda, îmbrăcată în alb pe malul unu lac, plin numai de nuferi albi. Şi frumoasei Esmeralda atât i-a trebuit, că inima ei care tânjea

demult după Iancu, s-a aprins şi mai tare. Şi unde a început Esmeralda a ofta, şi-i bătea inima ca nebună iar gândul de la Iancu nu i-a mai ieşit din minte. Şi uite aşa azi, uite aşa mâine, a adus-o nebuna de Iania pe biata femeie în pragul nebuniei.

Şi când aceasta i-a mărturisit, căzută la pat, bolnavă de dragoste cum era că-l iubeşte pe Iancu şi de la aceasta i se trage boala, ticăloasa de Iania Lunacevschi ce credeți că a făcut? I-a luat bietei femei căzute în boala dragostei 50 de galbeni de aur, din cei vechi, cum erau înainte de războiul din 77, bani care erau o avere pe vremea aceea, jurându-se că ea o să i-l dea pe Iancu al ei şi o să i-l aducă la pat, cu capul plecat şi în genunchi, cum vine porumbița să-i mănânce porumbelului din palmă. Şi aşa i l-a adus, căci îl avea la mână pe Iancu, iar el a ascultat-o întocmai ştiind că este nebună, şi cu nebuna nu te poți pune. Iancu a trebuit să asculte de viperă, că de nu ar fi fost rău de amândoi. El se gândea mai mult la suferința judecătorului Delciurescu, şi-i părea rău mai mult de acesta şi de soția lui, decât de el şi de nebuna de Iania.

Ce dragoste mare a fost câtva timp între vestitul Iancu Delamare şi frumoasa şi ofilita de acum Esmeralda, soția judecătorului Delcirescu…Căci dragostea este ca blestemul, nici nu ştii de unde vine şi când dă peste tine nu alege. Se mirau prietenele Esmeraldei cum de se ridicase aceasta din boală şi cum de înflorise aşa deodată, fiind fericită şi roşie în obraji şi cum de se făcuse atât de frumoasă. Căci anii aceştia au fost anii cei mai frumoşi, cei mai bogați în dragoste, şi mai plini de noroc şi de fericire din viața neasemuitei judecătorese.

Adevărul este că în timpul acesta înflorise şi întinerise ca o floare de lotus, că nici nu se mai pomenise o asemenea minune…Cei ce o ştiau dinainte nici nu le venea să-şi creadă ochilor. Începuse de acum să-i placă şi să-i fie dragă şi lui Iancu, trecuseră câțiva ani buni de când călcase pe delături şi el o mânca acum din ochi de dragă. Şi pe Esmeralda şi pe Iania, care înflorise şi ea. Şi ce era ciudat era că acum îi erau dragi şi le iubea pe amândouă, şi pe frumoasa şi nebuna de Iania şi pe blânda şi delicata Esmeralda. În timpul acesta frumoasa Iania se

bucura de Iancu atunci când avea poftă, şi nu-i părea deloc rău că prietena ei înflorise în obraji de ziceai că este iarăşi tânără. Iar Iancu, văzând că iubirile lui sunt tainice, şi viaţa părându-i-se din nou frumoasă, ca pe vremuri, nici nu se mai temea acum de urgia blestemului ce ar putea să dea peste el că încălcase jurământul.

Şi iarăşi spun, poate că lucrurile s-ar fi terminat cu bine şi dragostea lui cu cele două femei ar fi înflorit în continuare dacă nebuna şi frumoasa poloneză n-ar fi mers în nebunia ei şi mai departe. Aşa cum o momise şi o adusese în pragul nebuniei pe doamna Esmeralda Delciurescu, aşa a procedat şi cu cucoana Marghioala Beldiman, soţia generalului Iancu Beldiman, şi el tot om de vază al oraşului, vlăstarul unei familii vechi şi glorioase.

Cu generăleasa a fost şi mai rău, aşa cum se întâmplă cu femeile ce nu şi-au trăit dragostea la timpul lor şi dă vâlvătaia iubirii peste ele la bătrâneţe. Mai ales că generăleasa avea un suflet curat şi ales, dar n-avusese ea norocul să dea dragostea peste ea, când era ea copilă cu nuri, şi îţi musteşte drojdia cărnii în sângele tânăr şi încins…I-a luat nebuna de Iania Lunacevschi nici mai mult nici mai puţin decât un milion de lei, c-a lăsat-o datoare şi falită pe biata femeie. Şi tot aşa a procedat, cu viclenie ca vulpea, cum i-a răpus inima şi Esmeraldei. I-a tot băgat femeii în cap că Iancu e mort după ea, că oftează zi şi noapte, că ar fi fericit de l-ar lăsa să-i sărute picioarele. Şi în timpul acesta inima bietei generălese a început a arde mocnit, până când a dat peste margini şi a izbucnit vâlvătaia amorului.

Pe vremea aceea puteai cumpăra moşii mari, fabrici şi mori cu un milion de lei, cât i-a luat frumoasa Iania delicatei Marghioliţei Beldiman, ca să i-l aducă la picioarele ei pe frumosul Iancu Delamare. Om te făceai cu banii aceştia…S-o fi văzut pe coana Marghioala Beldiman, generăleasa, cum umbla sulemenită şi împopoţonată, şi cu fuste şi rochii care mai de care mai colorate, mai zbanghii şi mai tinereşti. Deşi avea aproape cincizeci de ani dăduse săraca femeie în mintea copiilor, că se credea tânără şi frumoasă, ca şi cum ar fi avut optâsprezece ani. Urla lumea bună a Brăilei, ce toată ziua în cafele, ciubucuri şi

bârfe o ținea, vorbind numai de ea, de Marghiolița, bârfeau şi se întrebau curioşi cu toții cine o fi frumosul şi becherul care i-a sucit mințile bietei generălese? Şi cât s-au omorât unii să afle, mai ales cucoanele curioase, ce țineau saloane şi ceaiuri, numai ca să aibă ce bârfi, şi oricât au plătit servitorii, şi-au pus spioni, de aflat nu s-a putut afla nimic.

Şi mai avea lunatica de Iania o prietenă bună, fiica unui doctor, a doctorului ei de fapt, doamna Ianca Staroveanu, a cărei fiică abia se săltase înspre cincisprezece-şaisprezece ani. Văzuse ea la sindrofii după privirile fetei că acesteia îi căzuseră ochii pe Iancu Delamare, şi a început de atunci să conceapă un plan diabolic. O amăgea mereu pe fată că Iancu în sus şi Iancu în jos, că este mort după ea, şi cât de frumos este el, că între ei s-ar putea naşte o mare iubire. O cheamă o dată acasă la dânsa să-i dea în cărți şi-i aprinde inima, şi-o pune să-l viseze ziua şi noaptea pe craiul şi pe frumosul Iancu. Iar în timpul acesta ea le făcea la amândoi vrăji şi când a simțit că e timpul i-a pus lui Iancu cuțitul la beregată.

Iancule, zice, voi să-mi faci plăcerea aceasta, să-i iei fetia Voichiței Staroveanu, să te bucuri de trupul ei şi s-o înveți la dragoste, şi apoi mi-o laşi mie. Iancu s-a uitat urât la ea, dar când i-a văzut buzele strânse şi răutatea din ochi n-a mai zis nimic. Şi aşa s-au petrecut lucrurile, a chemat fata la ea acasă pe ascuns şi i-a întâlnit. Şi-n timp ce Iancu o făcea din fecioară femeie cu adevărat pe fata Iancăi Staroveanu, Iania Lunacevschi se uita printr-o perdea şi se bucura de ce vedea. De trupurile frumoase şi tinere, albe, al Vochiței şi cel al dăruitului de Iancu…Apoi, după ce fata a plecat acasă, Iania l-a oprit pe Iancu şi s-a iubit cu el. Numai în sărutări şi în giugiuleli l-a ținut, şi din dragule şi iubitule nu-l mai scotea. Îl sorbea din ochi de nebună de dragoste ce era….Trebuie să-i fi făcut Iania, poloneza neasemuit de frumoasă, şi alte farmece pentru că Iancu asculta de ea cum ascultă copilul de mamă. Era Iancu la mâna şi la cuțitul ei şi pe deasupra mai era amorezat şi lulea de ea.

După un timp, asta era a treia zi, când s-au întâlnit singuri, au băut şi au petrecut împreună. Frumoasa Iania stătea pe

genunchii lui, dându-i sărutări dulci, cu buzele ei mai roşii ca fraga, cu braţele albe şi pline în jurul grumazului bărbatului.

Iancule, i-a zis Iania mângâindu-i tâmpla, eşti dulce ca laptele de privighetoare şi ca soarele pe cer, şi îmi eşti drag ca ochii din cap…Mai voi acum să-mi faci numai o plăcere, iar de nu mă asculţi mă jur pe fier şi pe Biblie că-i voi spune tot bărbatului meu şi soţiei tale, şi că o să spun la toată lumea cum ne-am avut şi cum ne-am iubit noi. Şi cum te-ai ţinut tu şi cum te-ai drăgostit cu ibovnicele ce ţi le-am dat eu. Iancule, eu mi-am pierdut minţile, sunt nebună, şi numai tu m-ai făcut să-mi pierd minţile, ascultă-mă tu şi fă tot ce ţi-oi cere, şi vei avea ce n-a avut muritor pe lumea asta.

Şi Ianiei îi curgeau lacrimile mari ca mărgelele pe obraji. Uite ce trebuie să faci, zice Iania, sărutându-l şi muşcându-i buza de jos cu dinţii. Asta e grea, zice, dar voi să te dovedeşti bărbat. Apoi îţi voi da să iubeşti numai fete tinere ca zambila şi muieri frumoase şi dulci ca bujorii. Dar pe asta, ce ţi-oi spune eu acum, ţin neapărat să mi-o îndeplineşti. Iancu o privea ca bolunzit, căci ştia la ce se aşteaptă…Uite care este, zice Iania, pe cine să iubeşti tu, pe prietena mea, pe doamna Staroveanu. Să nu zici nu, că Ianca a fost femeie mare la viaţa ei şi te place, şi i se scurg ochii după tine, că ea nu a avut noroc şi nu s-a împlinit în dragoste la viaţa ei.. O să vă întâlniţi în ascuns tot la mine…Atunci a scrâşnit Iancu din dinţi, şi i-a zis că nu poate. Ce îmi ceri tu nu pot, Ianio, uite ce pot. Şi a luat-o în braţe şi i-a muşcat gura, şi i-a sărutat umerii şi sânii, şi a iubit-o cu poftă, până s-a săturat de ea. Iară ea gemea şi plângea, strângându-l la pieptul ei, şi înfigându-şi dinţii în carnea gingaşă a bărbatului…

Te voi iubi până vom muri amândoi, unul în braţele altuia, Ianio, a gemut el. Căţea, până acolo m-ai adus încât să-mi bat joc de mamă şi de fiică! Ei află, Ianio, că deşi te iubesc ca pe ochii din cap, şi cu tine îmi arde trupul când se împreună de-mi pierd minţile, pofta aceasta nu ţi-oi împlini-o. Iar dacă nu vrei de azi înainte nu mă vei mai vedea. Şi a dat Iancu să se îmbrace şi să plece.

Ea a sărit, aşa goală cum era şi s-a pus în dreptul uşii…Iancule, zice, îi luceau ochii în cap ca la nebuni, nu face prostia asta, că ce-ţi dau eu să iubeşti nu e de lepădat. Sunt muieri cu nuri, neiubite, care n-au avut amanţi la viaţa lor, şi acum arde carnea pe ele. Şi nu te pun să tragi în jug, ci să mângâi sâni gingaşi şi albi ca zăpada şi să săruţi buze dulci. Nu fi prost, Iancule, şi ascultă-mă, se ruga Iania în genunchi de el, de i se făcea milă de ea. Iancule, şoptea ea şi gemea, nu face nebunia asta. Mai ai numai o încercare de făcut, asta. Şi restul o să fie plăcere…Dacă nu mă asculţi, o să spun la toţi, şi închipuieşte-ţi atunci ce bâlci o să fie în oraşul ăsta împuţit, că soţia judecătorului cutare şi a avocatului cutare au trăit cu Iancu, craiul Brăilei. Ce or să zică atunci ibovnicele ălelalte, ce le-ai avut tu până acum, şi ce vor zice soţii lor? Eu aşa zic, ascultă-mă şi de data asta, că nu-ţi vreau răul…

Şi a acceptat Iancu şi asta. Şi ea i-a întâlnit la ea acasă, pe Iancu şi pe Ianca Staroveanu, femeie încă în putere, cu nuri, cu carnea albă ca omătul, tremurând pe ea, cu sângele fierbând în vine. Şi Iancu a început a o giugiuli şi a-i spune vorbe dulci, cum ştia el, căci nu era nici el sănătos în momentele acestea. Parcă era posedat. Iar când a văzut-o goală pe durdulia de Ianca Staroveanu şi a început el să-i sărute umerii albi ca zăpada şi sânii tari şi plini, de plezneau, iar apoi s-au iubit ca nişte nebuni, de ziceai că sunt la prima tinereţe. Şi ea, nebuna şi frumoasa de Iania, a stat şi i-a privit prin perdea cum se iubesc şi cum se desfată, de nu se mai sătura. Şi după ce a plecat Ianca Straroveanu, ieşind pe portiţa din dos a grădinii, Iania a vrut să-l oprească pe Iancu să se dedea din nou iubitului cu el. Însă Iancu a rămas închis în el şi trist. Femeia nu ştia cum să-l mai mângâie şi să-l împace, dăruindu-i sărutări şi jurându-se că-l iubeşte ca o nebună. Iancu a mers, când s-a întunecat acasă, unde s-a îmbătat de a zăcut o săptămână. Şi după ce s-a trezit din beţia asta lungă şi grea a chemat iar ţiganii, cum făcea odinioară, să-i cânte şi a petrecut numai el şi cu soţia lui două săptămâni de n-a ieşit un ceas din casă, şi nici n-a vrut să vadă soarele, ori chip de om.

Dar într-o noapte, când era el treaz, cu sufletul pustiu şi cu ochii în bagdadie, a văzut-o înaintea ochilor pe Iania Lunacevshi. Atunci şi-a dat el seama că o iubeşte ca un nebun, şi de vedenia ei nu va putea scăpa niciodată. Cu cât treceau zilele, acum la trezie, cu atât dorul de Iania se aprindea mai tare în el, şi el era nebun după ea. Şi iar a dat-o pe beție, bând de unul singur, cu inima mai amară decât catranul. Dar s-a trezit repede şi din beția aceasta. Şi unde nu se pomeneşte acasă la el, într-o zi, când soția lui era plecată, cu Iania, mai frumoasă ca niciodată, râzând nebună, cu dinții ei albi şi frumoşi, cu obrajii rumeni şi pufoşi ca de fată mare, cu ochii ei focoşi de ziceai că sunt pictați şi că au genele din fire de aur. Şi râdea de el şi se uita la el să-l mănânce. Apoi tăcea cu buzele strânse şi se uita la el cum o priveşte năuc.

Iancule, i-a zis, ştiu că pe mine mă iubeşti şi la mine se află leacul inimii tale…Înainte de a te avea, când zăceam bolnavă de dorul tău, am fost la mânăstire şi te-am blestemat. De dorul meu să mori, şi să ți se scurgă ochii în cap cum se scurg iarna picăturile pe streaşină, Iancule, că mult m-am chinuit eu de dorul tău, şi ție nu ți-a păsat de mine…Şi Iancu strângea din dinți şi tăcea, şi de ce o vedea aşa frumoasă i se părea şi mai frumoasă. Şi eu mă perpelesc nopțile după tine, Iancule, i-a zis nebuna de Iania, de nu pot închide un ochi, şi numai pe tine te visez. Te aştept zilele acestea să vii şi să-mi cazi în genunchi, Iancule, să-mi cerşeşti dragostea, aşa cum ți-am cerşit-o eu. Şi să-mi săruți tălpile şi vârful condurilor. Şi vreu să ne iubim apoi ca nişte nebuni, cum numai noi ne-am iubit în viața asta. Aşa cum alți iubiți ca noi nu au existat.

Şi aşa s-a întâmplat, căci îi făcuse nebuna vrăji. N-a mai putut omul suporta chinurile dragostei şi s-a dus şi i-a căzut în genunchi, şi i-a pupat talpa piciorului şi vârful botinelor, aşa cum i-a spus ea. Şi i-a cerşit dragostea…Şi ea l-a luat în brațe ca pe un copil, şi l-a sărutat, şi l-a mângâiat.

Iancule, Iancule, drăguțule, îi zicea plângând, bărbat ca bradu şi chip ca floarea soarelui, drag îmi eşti, dar nu ne vom iubi acum, ca să crească şi mai mult dorul în tine. Nici nu voi să

te distrug, cum ai voit tu să mă pierzi pe mine, şi cum o să fac atunci când n-o să mai asculți de mine, şi o s-o apuci de nebun pe câmpuri. Nu te mai las că-mi eşti drag, şi e în mine un dor nebun după ceva, şi nu ştiu după ce. Numai îl văd noaptea cu ochii deschişi şi-l visez ziua în amiaza mare, în lumina soarelui. Mă cheamă undeva şi eu nu ştiu unde, şi nici ce este cu mine…În fiecare noapte visez de la un timp un chip dulce, ce parcă este al tău, parcă e un chip de înger, ce lumină deasupra mea şi coboară din cer…Vorbesc cu el, şi el parcă eşti tu, şi parcă nu eşti tu, şi e mai frumos decât chipul de copil, şi mai luminos ca fața lunii. E un dor şi un nesațiu în mine după el, şi în trup simt jarul nebun al dragostei. Şi mi l-aş potoli cu tine, dar nu-mi ajunge, şi cu alții n-am cu cine să mi-l potolesc, numai cu dragostea asta şi cu ura cu care urăsc lumea şi tot ce e trup şi carne femeiască. Numai ascultă-mă puțin şi om scăpa de vraja şi de blestemul acesta, şi te-oi ierta, că ai suflet bun şi-mi eşti drag. Da mai ai numai puțină răbdare şi încredere în mine. Îl mângâia şi-l săruta şi-i curgeau lacrimile pe obraz sorbindu-l din ochi. De acum, un an de zile de aici înainte îți voi da tot fecioare şi neveste tinere şi frumoase de ofițeri, de doctori şi de avocați, de negustori şi de oameni avuți, să te veseleşti şi să te drăgosteşti cu ele cum ți-o place ție. Toată crema femeiască a lumii bune, şi te-oi duce la Viena şi te-oi umple de daruri şi de bogății, şi acolo ne vom iubi amândoi ca nişte nebuni, până n-om mai putea.

Şi aşa a făcut nebuna de Iania Lunacevschi, ce se făcuse şi mai frumoasă, de îşi pierduse Iancu mințile de tot după ea. L-a ademenit într-o casă închiriată şi acolo l-a întâlnit numai cu fecioare şi cu femei tinere şi frumoase. Numai într-un crailâc, numai în sărutări şi în îmbrățişeri o ținea Iancu, şi mult îi plăcea, că-i trecea viața ca un vis nespus de dulce, iar Iania le făcea farmece, şi lui Iancu şi ibovnicelor lui, de care nu se mai sătura. Se adunau averile în cuferele polonezei cu grămada şi nimeni nu ştia nimic şi nu-şi putea închipui o aşa mare nebunie pe lume…Iar Iancu îşi pierduse mințile, aşa cum se duce un om pe lume la vale şi uită ce este cu el şi de unde a plecat…Chipul i se luminase devenind şi mai frumos, dinții albi ca neaua îi zâmbeau

tot timpul, iar ochii îi ardeau în cap de dragoste. Parcă era un demon şi de frumos ce era îi străluceau ochii în cap, era numai zâmbet şi numai râs, zâmbetul ăla al lui, care-l făcuse vestit, şi care lumina lumea şapte poşte în jur când zâmbea el…Cățeaua de Iania Lunacevschi a mai făcut şi o altă faptă, care vine să îngrozească mintea omenească, de câtă răutate şi cât cinism poate încăpea în poftele unei femei. A tot încercat ea să-l întâlnească pe bărbatu-su, pe avocatul care uimise lumea cu câte limbi ştia, cu nevasta lui Iancu, fata boierului Baldovin, care între timp se îngrăşase şi se urâțise, tot ocupându-se doar cu roboteala acareturilor şi a averilor, cu ținerea socotelurilor şi a registrelor, că ajunsese mai rău decât un vechil. Şi iată că la o petrecere, după ce le-a pus ea ceva în vin, iar pe Iancu l-a dat alteia, i-a culcat în acelaşi pat, goi pe amândoi, pe bărbatu-su şi pe nevasta lui Iancu. Dimineața când aceştia s-au trezit cu dureri de cap şi amețiți de farmecele puse în băutură, nu ştiau pe ce lume sunt. Ca din întâmplare, Iania a intrat în odaia lor şi i-a găsit goi, uitându-se unul la altul îngroziți. Iania s-a făcut că țipă şi că se sperie. S-au speriat şi cei doi, care se uitau holbați unul la altul şi nu le venea să-şi creadă ochilor, când s-au văzut aşa, şi n-au ştiut cum să fugă şi să-şi ascundă goliciunea mai repede. Iania s-a prefăcut supărată câteva zile, stând bosumflată şi fără să-i vorbeadcă bărbatului ei, apoi i-a iertat pe amândoi, spunându-le că ea nu crede că ei trăiesc împreună şi că îi iartă, dar să nu se mai întâmple altădată, pentru că altfel ea îl va lua pe Iancu şi or fugi în lume. Pasămite ea a vrut să-i aibă la mână, şi să-i şantajeze, gest prostesc că, până la urmă nici bărbatu-su şi nici fata pârcălabului Baldovin nu aveau să afle de nebunia ei şi a lui Iancu.

*

În primăvara următoare Iania Lunacevschi a plecat cu un om de încredere să cumpere moşii în Polonia, în regiunea Lwovului, de unde era ea. Şi au cumpărat multe moşii că le-a dat mâna, odată ce avea bănet cu carul. Iania şi-a mai cumpărat

blănuri scumpe şi bijuterii şi scule ce nu s-au mai pomenit nici la curţile împărăteşti, după care s-a întors neştiută din Polonia. Odată ce a ajuns în ţară a mai cumpărat alte moşii printre care şi un conac, ştiut numai de ea, la munte înspre Buzău, încolo…S-a întors şi nimeni n-a ştiut unde a plecat iar. Apoi pe la începutul verii a zis că pleacă la băi, şi le-a luat cu ea şi pe fata doctorului Staroveanu şi încă v-o trei fecioare din lumea bună, toate fete de oameni cu vază. Au pregătit ele un fel de excursie sau de voiaj la munte…Lui Iancu i-a zis să spună lumii că merge să se caute la un doctor din Bucureşti, şi de fapt l-au luat cu ele…Au ajuns la conacul acesta la munte, au tras aici şi s-au pus pe chefuit. Toate-l mângâiau şi-l pupau pe Iancu, numai în dansuri lipite de ele îl ţineau şi pe genunchii lui şi de gâtul lui râzând ca nebunele stăteau. Şi Iancu era iubitul lor, nebun şi el de fericire, ca şi ele, care-şi pierduseră minţile de plăceri. Cred că-şi pierduseră cu toţii minţile, că nimeni nu mai ştia ce se întâmplă. Erau fericiţi şi nebuni, şi Iancu şi femeile, ca şi cum ar fi uitat de toate grijile de pe lume. Într-una din seri, răsărise o lună mare cât roata carului, de culoare mov, poleind lumea, codrii, dealurile, văile, râurile, culmile cu dantelă aurie, turnând în sufletele lor dor şi vrajă, că-ţi venea să te duci de nebun să nu te mai opreşti. În asemenea nopţi nebune mânjilor le plezneşte inima în buiestru, iepele cântă ca privighetorile, de nu-ţi vine a crede, iar armăsarii se duc de-i găseşti la o sută de poşte depărtare. Atunci, Iania le-a chemat pe toate şi pe Iancu, şi-au plecat pe colină în sus să ajungă în piscul muntelui. Începea un fel de coastă pe care se vedeau rari arbori de fagi, groşi cât fântânile, ori în colo câte un brad. Luna vărsa vraja ei otrăvită peste văi şi peste codrii nesfârşiţi. Iania i-a luat de mână mângâindu-i şi pipăindu-i pe toţi, adică pe Iancu, pe fetele şi pe celelalte femei tinere. Apoi le-a propus să se joace de-a dragostea şi să fie fericiţi. Şi ele s-au dezbrăcat şi au rămas goale, iar Iancu a făcut la fel, căci îl rugase Iania, care-i sorbea din ochi trupul gol. Jocul era ca fecioarele să alerge pe coastă în sus goale, în lumina lunii, şi era o noapte de moarte şi de taină ca-n basmele orientale. Şi toate se jucau şi se pupau cu Iancu, şi

el le lua în braţe, le mângâia şi le săruta. Şi erau singuri în pustietatea aceea a văilor şi a munţilor, sub luna care turna lumina ei de gheaţă peste lume. Iania le-a propus ca ele să o ia pe coastă în sus, fugind ca nişte căprioare, iar el să rămână jos şi să aştepte până se depărtează ele, apoi să o ia pe urmele lor alergându-le şi încercând să le prindă ca un căprior, ori ca un lup, şi pe aceea pe care o va prinde a lui să fie, să-şi facă plăcerea cu ea, şi să se bucure de ea cât va voi sub cerul luminat, sub icoana lunii, care umplea lumea de văpaia feerică a tainelor. Condiţia era ca până la ziuă să le prindă pe toate, iar în zori, se vor aduna acasă, la cabană, chefuind, veselindu-se şi odihnindu-se toată ziua. Şi au început fecioarele şi tinerele femei, cu trupurile goale, aurite de lumina lunii, mai frumoase decât ale zeiţelor, cu sânii plini, argintii, tremurând uşor, ori săltând, să alerge printre fagii bătrâni şi rari, ori prin poienele de fragi şi de ferigi, strălucind ca ziua. Li se vedea părul fluturând în urmă şi linia coapselor încărcate de o lumină ca mierea sticlind în lumina lunii. Fugeau toate chicotind ca nişte căprioare ori ca nişte iele, iar el, cu trupul frumos şi tânăr, alergând în urma lor, ca un cerb, poticnindu-se când şi când, dar sărind iar sprinten şi agil, încă puternic, mai frumos ca un efeb, luându-se după câte una, apropiindu-se de ea, gata s-o prindă, când îi tăia alta calea.

Cu cât urcau, parcă ar fi fost nişte superbe arătări, nişte morţi frumoşi, tineri, ieşiţi din morminte, cu atât fagii deveneau din ce în ce mai rari şi poienele de fagi şi de zmeuriş mai dese, ori de iarbă argintie, mai întinse şi mai luminate. Luna uriaşă pe bolta cerească păşea trecând cumpăna văzduhului solemnă şi indiferentă. Fecioarele alergau cu pletele fluturând, cu nările întinse în aer ca nişte gazele abia răsuflând, când şi când se auzeau chicotele uneia înălţându-se ca nişte triluri în lumina pustie a lunii. Câte una se oprea şi se întorcea către bărbatul tânăr care alerga gol, superb, ca un animal sălbatic şi aştepta trăgându-şi răsuflarea să fie alergată şi prinsă. Îl vedea mai jos alergând după una dintre fecioarele goale, gata, gata s-o prindă, şi atunci îl striga chicotind fericită. După un timp, trebuie să fi trecut mult timp, fecioarele ajunseseră aproape de culme, lumina

lunii sporise mai albă şi sălbatică. Iancu, frumosul Iancu Delamare, din legendă, alerga obosit în urma lor, oprindu-se din când în când şi privind sălbătăciunile nebune şi superbe alergând, ori oprindu-se să-l cheme la dragoste, şi ele îl strigau şi-l alintau ca nişte ciute arzând în fierbinţeala trupurilor. Şi-l momesc, şi el le adulmecă şi se repede cu minţile rătăcite în urma lor. Trebuie să fii fost o privelişte ontologică, ce-ţi amintea epocile străvechi ale neoliticului, adâncurile mitului, pline de farmec şi de mister, dar şi de o anume sacralitate, având un anume iz teluric, înfricoşător, fastuos totodată. Căci aşa trebuie să fi alergat tinerii bărbaţi fecioarele, acum zeci de mii de ani pe dealuri şi pe munţi în lumina bolnavă şi demenţială a lunii, în ritualurile care au durat mii de ani, ale strămoşilor noştri. Ce patimi şi ce fior mâna turmele de hominizi tinere pe culmile dealurilor şi ale munţilor în bătaia lunii! O asemenea scenă de o măreţie şi de o frumuseţe sălbatică şi sacră te făcea să te înfiori şi să-ţi pierzi minţile. Şi când s-au pomenit deodată sus pe culme toate fecioarele s-au oprit o clipă încremenite, cu gâturile întinse ca nişte lebede, hieratice. Însăşi Iania, sălbatica şi frumoasa de Iania, cu părul ei auriu fluturând în bătaia lunii, proiectat peste culme şi peste codri s-a oprit o clipă în loc încremenită, cu trupul statuar, cu ochii ficşi, împietriţi. Dacă ar fi văzut-o cineva şi-ar fi dat seama că întrece în frumuseţe o zeiţă, semănând mai degrabă cu acele vestite şi legendare amazoane. Căci ceea ce vedeau în poiana de pe piscul muntelui era ceva ce depăşea închipuirile lor, ceva ce depăşea închipuirea oricărei fiinţe omeneşti şi ele rămăseseră aşa, împietrite, poate şi înfricoşate, cu mâinile duse la inimă, cu nările subţiri tremurându-le uşor, dar mai ales uimite şi pierdute, fascinate de ceea ce zăreau. Ceea ce vedeau ochii lor era de o frumuseţe sălbatică şi divină. Şi poate că erau ele însele care se vedeau în cer ca într-o oglindă. Trebuie să li se fii părut totul fantastic şi înfricoşător. Măreţul spectacol al fecioarelor despletite, la fel de frumoase şi de superbe ca şi ele, care dansau şi alergau pe pieptul piscului, pe culmea muntelui. Departe se vedeau colinele şi codrii aşteptând tainice şi monumentale. Şi se auzea piatra în

munte cum aşteaptă şi pândeşte de mii de ani, împăcată cu ea însăşi şi cu lumea. Şi ceea ce vedeau începea să le placă, să li se pară cel mai frumos şi măreț lucru pe care avuseseră vreodată prilejul să-l vadă în viața lor de pământene. Trupurile goale ale celor care se găseau pe culme, păreau mai suple şi mai fine, gingaşe, lichide, ca şi cum o forță ciudată le alunga, făcându-le să tremure în lumina lunii. Şi încet, încet, teama li se risipea din privire şi începea să le placă.

Apoi una câte una, au înaintat prinzându-se în hârjoane şi în hora neasemuitelor amazoane. Şi acestea, ca şi cum nici n-ar fi observat le primeau printre ele. Se auzeau chicote fericite, cânturi dulci, negrăit de frumoase şi adormitoare, plutind cristaline peste pustietatea culmilor şi a poienilor, şi se vedeau superbele şi halucinantele siluete ale sălbaticelor femei. Când trupul longilin, de efeb, al frumosului şi legendarului Iancu Delamare, a ajuns la marginea poienii a rămas împietrit şi încordat ca un arc. Poate furat de imaginea fantastică şi hipnotică a spectacolului mitologic pe care-l vedea, poate uimit, a rămas în ipostaza aceasta hieratică un timp. În vremea aceasta superbele femei dansau şi se zbenguiau goale chicotind fericite. Una dintre ele a rămas nemişcată, cu ochii pironiți asupra trupului bărbătesc de o frumusețe uimitoare. Ea a fost observată şi de celelalte care rămăseseră la fel, cu privirile împietrite ca ale celui care le privea, asemenea unui tânăr şi sălbatic zeu…În câteva momente toate s-au oprit, rămânând ca nişte diafane şi grațioase statui hipnotizate de frumusețea cerbului bărbătesc. Se lăsase o liniște subțire şi nesfârşită, că se auzeau razele lunii frecându-se de vinele aerului. Apoi ca şi cum s-ar fi descărcat un fulger orbitor în acel văzduh fantastic şi fascinant, s-a auzit un țipăt puternic, scos din gâtlejurile lungi şi superbe ale Dianelor. Ca un vaier, ca şi cum ar fi bătut o furtună, s-au repezit cu toate, sălbatice, asupra lui.

Nu se mai cunoşteau acum cele care urcaseră pe pisc, venind de jos din vale odată cu Iancu, fugărite de el ca nişte ciute în călduri, de amazoanele care erau deja pe culme, prinse în horă, la venirea lor. Într-o clipă l-au înşfăcat demente şi l-au

trântit la pământ. Păreau asemenea unor gâşte înnebunite, a unei haite de hiene flămânde, ori asemenea unui roi de albine care au tăbărât asupra unui lucru pe care l-au acoperit de tot. Îl loveau şi-l muşcau sălbatic, ţipând, chirăind, muşcându-l, învârtindu-se şi dând din mâini asemenea unor somnambule. Îi smulgeau părul din cap, îi sfâşiau pielea. Într-un târziu s-a văzut una dintre amazoane care reuşise să-i rupă fala bărbătească. Ţipetele ei de bucurie despicau văzduhul arămiu acoperind strania jelanie şi neomeneştile ţipete şi schelălăituri.

Ea a început să alerge nebună de fericire cu pletele fluturând în urma sa ca nişte cozi de vulpe ori de cal, pe culmea acoperită de un strat de argint, purtând, bărbăţia lui Iancu Delamare, ca pe un steag ori ca pe un trofeu de preţ smuls duşmanului. În urma ei au început să alerge alte câteva amazoane cu trupurile goale, de o frumuseţe sălbatică, urmate de tot cârdul de fecioare şi de tinere femei, scoţând aceleaşi ţipete înfiorătoare, ca venind de pe altă lume, greu inteligibile. În timpul acesta, altele tăbărâseră asupra trupului gol al bărbatului, îl muşcau şi-l sfâşiau împingându-l către povârniş, şi o dată ajungând pe marginea prăpastiei l-au aruncat pe panta abruptă în jos, în râpa plină de rădăcini, de umezeală şi întuneric, de miros de fiare în călduri, de coacăze şi de ferigi sălbatice, de vremuri vechi….Şi poate să-şi fi pierdut cunoştinţa căci altfel s-ar fi auzit ţipetele şi gemetele tânărului bărbat de la rănile care i se făceau în carne, când se izbea de copaci şi de muchiile stâncilor.

*

A fost găsit a treia zi de un cioban din partea locului…Îşi venise în simţiri, vedea, pipăia, putea să se târască, gemea de durerea adâncă ce o avea în oase şi în carne, dar nu înţelegea nimic. L-a luat omul la stână, l-a oblojit, i-a uns rănile cu licori de ierburi ştiute de el din moşi strămoşi. Încet, încet a început să-şi revină…Putea să vorbească şi să cunoască lucrurile. Vorbea încet, cu gâtul scrijelat de răni, ca de pe altă lume. Şi-a adus aminte cu greu ciudata întâmplare prin care trecuse. Când

i-a povestit ciobanului ce-a păţit acesta a făcut ochii mari îngrozit, şi a început să se dea înapoi tremurând.

Domnule, poate nu este adevărat, a bâiguit omul cu mâna tremurând întinsă înainte ca şi cum s-ar apăra de ceva…Poate nu este adevărat, n-ai văzut domnia ta bine, ţi-o fi făcut cineva farmece. Poate e numai o poveste sau o scornire a dumitale. Omul se da înapoi şi tremura. Îi clănţăneau dinţii în gură... Iancu se uita şi el la bătrânul cioban înspăimântat…Când i-a mai trecut omului spaima au stat de vorbă pe îndelete, întinşi lângă focul care ardea mocnit pe vatră.

Culmea pe care Iancu văzuse ielele se numea din vechime chiar aşa, Culmea Ielelor, iar despre piscul acesta blestemat existau legende înfricoşătoare şi se povesteau fapte cu totul de necrezut. Omul i-a povestit ce i s-a întâmplat bunicului său în urmă cu o jumătate de veac sau mai bine, pe vremea când el era un ţânc şi se ţinea în urma lor. Bătrânul tocmai trecea Culmea Ielelor spre stână…Coborâse la aşezările omeneşti de unde avea de luat nişte bani...Era la fel, o noapte cu lună, că de Rusalii întotdeauna e noapte cu lună plină, şi el s-a oprit în loc şi le-a privit pe iele…S-a uitat mult timp la jocul lor, poate mai mult furat, vrăjit de frumuseţea lor, apoi, ce i-o fi venit, a fluierat la ele, să vadă de este aevea tot ce vede ori numai în închipuirea lui se petrec asemenea lucruri diavoleşti. Şi ele, ielele, s-au repezit asupra lui şi i-au scos ochii, i-au sfâşiat şi i-au smuls hainele de pe el, i-au rupt urechile şi buzele. Omul, de spaimă, nu şi-a mai revenit, şi a treia zi a murit…

Prin locurile acestea circulă legende şi poveşti înspăimântătoare, sau ce-or fi ele, precum că ielele vin numai o dată la anumiţi ani, de Rusalii, nu ştie nimeni, iar cine le vede rămâne pocit, fie şchiop de un picior, fie cu gura strâmbă, şi-i ia Dumnezeu vorba, ori rămâne mut pentru totdeauna. Iancu a mai aşteptat câteva zile până i s-a mai oblojit rana şi s-a simţit mai în puteri, apoi a luat-o în jos către primul sat. Apoi, după o săptămână era la Brăila şi încerca să arate că nu s-a întâmplat nimic în viaţa lui. Mai ales se ferea cât putea să-l întâlnească pe prietenul lui, pe avocatul Victor Lunacevschi, ori pe ceilalţi

bărbați ai ibovnicelor lui. Nu s-a întâlnit o zi, două, până au dat nas în nas, când îl invită la ei Lunacevschi a doua zi, cu soția, dar Iancu se scuză că nu se simte bine, că are probleme cu sănătatea.

Şi unde nu se pomeneşte a doua zi în vizită la el acasă cu avocatul Lunacevschi şi cu soția acestuia, cu nebuna de Iania poloneza, zâmbitoare, mai frumoasă şi mai fericită ca oricând. Şi de unde până dăunăzi se jurase că nu voia s-o mai vadă în viața lui, când a revăzut-o inima a început să-i bată lui Iancu iar ca ceasul. Îşi muşca buzele şi-i venea s-o mănânce din ochi şi s-o omoare de dragă ce-i era, că i se părea mai frumoasă ca o zână. Şi cu cât o privea cu atât îi pica mai dragă şi simțea sufletul în el cum i se topeşte de dragoste ca seul pus pe jeratec. Iar ea, diavolița de femeie, numai cu ochii în ochii lui sta, de parcă venise să-i facă în ciudă. Noaptea, când a rămas singur, Iancu n-a închis un ochi. Simțea numai fierbințeala cum îl usucă pe dinăuntru şi cum îl trec apele reci, ca în ceasul morții. Ce-o fi o fi, şi-a zis, oi muri de mâna ei, mi-oi pierde mințile, nu mi le-oi pierde, ce-o da Dumnezeu. Asta a fost până într-o zi când a simțit că nu se mai poate şi că trebuie să-şi pună lațul de gât. Atunci s-a dus şi a căutat-o pe Iania şi a găsit-o singură acasă…

Iania, Iania, femeie nebună şi stricată, fățarnică şi ticăloasă, tu care ți-ai bătut joc de mine şi m-ai călcat în picioare, spune-mi ce-ai avut cu mine de mi-ai făcut ce mi-ai făcut, că am venit să te omor, după care o să-mi pun capăt zilelor! Te înjunghii ca pe o oaie şi apoi mă duc şi eu şi-mi pun lațul de gât. Şi unde nu-i cade Iania în genunchi, şi-i cuprinde genunchii lipindu-şi obrazul de ei, apoi se ridică şi-l ia în brațe şi-l sărută, şi se gudură pe lângă el. Apoi iar îi cade în genunchi. Povestea ea şi îi curgeau lacrimile pe obraji, de parcă ar fi fost izvoare, că şi acum i se pare un vis, că i se năzare şi că n-a fost nimic aievea.

I-a povestit apoi cum i-a apărut el în vis, numai chipul lui, singur, fără trup, cum îl vedea ca pe o rază cum coboară din cer, frumos şi marmorean ca un zeu, că-i venea să plângă şi să cadă în genunchi de frumos ce era. Şi cum i-a poruncit să vină în noaptea cutare, când va fi lună plină, şi pământul va fi luminat şi

bogat de parc-ar fi fost un rai, dar să ia cu el câteva fecioare din cele cu care se bucurase el, şi i-a spus şi ce fecioare să ia, şi în noaptea aceea ce joc să joace, şi cum să alerge ele goale, ca nebunele, pe sub lumina lunii, şi el în urma lor ca un căprior, până or ajunge pe vârful muntelui…Şi ea a făcut întocmai cum i-a poruncit el, căci altfel n-ar fi fost chip, căci l-a simțit cum a pătruns în sufletul şi în trupul ei ca un zburător, şi cum gândeşte în locul ei şi-i porunceşte tot ce trebuie să facă, astfel că nici nu se mai simțea om pe pământ. Auzind-o, Iancu a rămas crucit, mai ales că îşi aducea aminte că avusese şi el un vis asemănător. Se făcea într-o noapte că n-avea trup, numai chip, şi plutea aşa prin univers. Atunci şi-a adus aminte de Iania, că e ibovnica lui, şi că-i e dragă ca lumina ochilor, iar ea e jos pe pământ, unde-l aşteaptă şi el s-a pogorât pe-o rază şi a intrat în odaia ei.

Jură că ce-ai spus e adevărat, i-a cerut Iancu şi ea a jurat în genunchi pe Evanghelie că ce-a spus e adevărul adevărat. Mai mult, s-a jurat şi pe cuțit şi pe copiii ei. Şi el n-a mai zis nimic, a luat-o pe străzi şi apoi a apucat-o pe câmp…S-a întors acasă peste trei zile când a simțit că s-a mai răcorit şi i-a trecut năduful din suflet. A început încet, încet să bea, se închidea în casă cu un lăutar ori cu doi, cânta şi plângea. Bea şi cânta numai cântece triste de îngropăciune şi de parastas, şi bea de-şi pierdea mințile până cădea sub masă. Iar Zamfira, nevastă-sa, se uita la el şi nu ştia ce să-i facă şi ce are pe suflet, şi cum să-i intre în voie. Şi-l întreba, şi-l ruga să-i spună ce are pe inimă, că poate i-o trece, să-i spună dacă a pierdut bani la cărți, dacă e bolnav de ceva şi acum se pregăteşte de moarte, că ea ştie că el a fost la doctori la Bucureşti.

Iancu însă tăcea şi nu spunea nimic, numai bea singur ca un nebun până cădea sub masă, şi apoi se scula şi o lua de la capăt…Fiica boierului Baldovin s-a dus la cine ştia ea să-i dea în cărți şi i-a ghicit. Țiganca i-a spus că vede o lumină care i-a prins capul şi acum a intrat moartea în el şi nu vrea să mai iasă…Biata femeie a început să meargă pe la doctori, să-i plătească din belşug cu averi şi moşii, să-i aducă acasă să-l vadă pe Iancu, dar el se închidea în casă şi nu descuia la nimeni.

Stătea singur ori cu lăutari, bând să-şi piardă mințile. Şi a continuat aşa până într-o zi, când a început zvonul să umble prin oraş din muiere în muiere, cum că una dintre ibovnicele lui Iancu i-ar fi făcut-o, că i-ar fi tăiat bărbăția să facă vrăji cu ea. Doamne, câte muieri din lumea bună, care-l râvniseră şi nu-l avuseseră, nu s-au bucurat în taină! Dar şi cele care-l avuseseră ca ibovnic, ce-o fi fost în sufletul lor când au auzit?!

Zvonul ăsta îl răspândise nebuna de Iania Lunacevschi, care acum se bucura când vedea că vestea trece din gură în gură şi le auzea pe unele chicotind şi înflorind vorbele, din care făceau basme. Şi mai ales se distra când vedea roiul de cuconet din lumea bună care se interesează de Iancu, ce se făcuse parcă şi mai alb la față şi mai frumos, şi care se dădeau pe lângă el curioase să afle dacă este adevărat ce se spune ori ba.

Într-o zi, Iancu trecea prin parc abătut, când s-a pomenit nas în nas cu Ilonca Elefteriade, soția celui mai mare farmacist din Brăila de pe vremea aceea, Nae Elefteriade. Ilonca s-a aşezat în calea lui râzând, aşa cum râdea ea, de îi înflorea tot chipul şi i se făceau gropițe în obrajii trandafirii, părând nemaipomenit de frumoasă, şi care a început să-i învârtească nasturele de argint de la haina de cangăr între degete.

Iancule, zice ea roşind şi zâmbind în colțurile gurii, e adevărat ce se aude şi ce se vorbeşte acum în târg, că nu i-ar fi frică unei femei frumoase să rămână cu tine singură noaptea într-o odaie? Ilonca pusese ochii pe el încă din tinerețe, ce n-ar fi dat ea sărmana să-l aibă de soț, ori de amant, dar anii trecuseră şi el rămăsese numai în visurile ei de copilă, de altădată, iar acum răsărise în ea părerea de rău şi veninul, ura împotriva lui. Şi asta poate de acolo că ei nu-i va mai fi dat niciodată să se bucure de frumusețea şi de gloria lui de bărbat. Că ea nu va mai avea norocul niciodată să se drăgostească cu el, ori să se bucure de plăcerile pe care i le-ar fi dăruit nebunul de Iancu Delamare. Îi învârtea nasturele între degete şi se vedea pe chipul ei o uimire şi o părere de rău, apoi şi-a ridicat privirea şi l-a învăluit pofticioasă cu ochii. Îl privea provocator şi batjocoritor, dar se vedea bine că îl doreşte.

Uite, zice, lăsându-şi ochii în ai lui, simțind o arsură dulce în adâncul pieptului, uite, repetă ea, şi-n timpul acesta o lacrimă i s-a prelins pe obraz, bărbatul meu pleacă mâine la Viena să aducă borcane cu sulimanuri, cu prafuri şi doftorii, şi pentru afaceri. Trebuie să spun că Ilonca era evreică, o evreică de aia frumoasă, cu părul roşcat şi ondulat, şi mai era şi frumoasă de băga omul în boală. Te aştept poimâine la prânz, în apartamentul de pe Sărindar şi îți dau şi un milion de lei dacă poți să-mi faci ceva, pentru că să ştii că inima mea demult suspină după tine, Iancule. A chicotit ea uşor şi l-a mai privit în ochi de-i săreau scântei, dar se citea pe chipul ei o suferință ascunsă. Iancu a simțit o durere în moalele capului şi cum se învârte pământul cu el, că nu mai are aer să respire şi vede galben înaintea lui. A închis ochii îndepărtându-se, apoi a luat-o la goană, gemând ca un cerb înjunghiat…

Şi iar s-a închis în casă. Avea fierbinți şi-şi pierdea cunoştința iar uneori se pomenea izbucnind în plâns. Şi-n timpul ăsta, cuconetul Brăilei, ibovnicele lui şi alea care-l doriseră, dar nu apucaseră să se bucure de trupul lui, vorbeau şopotind prin colțuri, făcându-se că bârfesc şi chicotesc, ori că îl căinează de ruşinea ce o pățise, deşi li se vedea durerea şi emoția pe față. Se vedea că ruşinea ce o pățise ibovnicul lor le rupsese inimile şi le făcuse să-l viseze şi ziua în amiaza mare. Într-o zi, Iancu era la tribunal, când l-a căutat Hilda Protopopescu, nevasta doctorului Alcibiade Protopopescu, un fel de evrei ucrainieni amândoi.

Iancule, l-a tras Hilda deoparte, spunându-i că vrea să-l ia avocat într-un proces. Iancule, a şoptit Hilda înfiorată, om frumos ca dumneata n-am văzut în viața mea şi nici că voi mai vedea vreodată. Țiu mult la dumneata, de aceea te-am căutat. Am auzit ce ai pățit şi mă rog lui Dumnezeu să nu fie adevărat. Dar dacă este adevărat eu pot să te scap şi să te vindec. Îți dau două mii de lei şi te trimit la cel mai mare doctor hirurg din Evropa. Este hirurg şi este evreu de-al nostru, a făcut operații la care mulți doctori vestiți nici nu visează, şi la care vin regii şi împărații. Iei trenul şi te duci la Viena, pe banii mei, cu

recomandaţiune din partea lui bărbatu-meu şi a mea, şi o să fii din nou bărbat falnic cum ai fost.

Iancu a simţit fiori de gheaţă pe şira spinării. A privit-o în ochi, alb ca varul, tăcând, în timp ce o lacrimă a început să-i alunece pe obraz. Îi venea şi să turbeze şi să plângă ca un copil. Nu s-a dus, deşi câteva zile a stat în cumpănă. Poate că voia să-şi pună capăt zilelor, poate că nu credea că mai poate deveni om întreg ştiind rana pe care o avea în trup.

Apoi n-a mai trecut mult timp şi a auzit şi nevastă-sa, Zamfira, fata pârcălabului Baldovin, care se făcuse şi mai grasă, şi mai arţăgoasă. L-a privit în ochi cu durere: Iancule, spune-mi numai de-i adevărat ori nu? Şi Iancu i-a spus că este adevărat, dar că la Bucureşti l-a operat un doctor de cancer. Se gândise el mult la ce avea să-i spună soţiei lui. Zamfira s-a uitat adânc în ochii lui, apoi l-a scuipat între ochi. O dată şi încă o dată. I-a strigat în faţă, minţi, porcule, ce eşti! Uite cine mi-a spus…Îi spusese Iania Lunacevschi. Şi mi-a spus şi cine ţi-a făcut-o, că te-ai culcat cu toate curvele şi cu toate târâturile. Ele şi-au bătut joc de tine, te-au atras în cursă, apoi au vorbit cu bărbatul uneia din ele şi te-au prins şi te-au scopit ca pe vier. Şi iar l-a scuipat drept în ochi, de i se scurgea scuipatul alb pe obraz, şi l-a făcut albie de porci. Apoi a trântit uşa plângând şi blestemând, a plecat şi s-a dus de s-a închis singură, la un conac îndepărtat, la una dintre moşii, ce o avea de la părintele ei. Iar el, Iancu Delamare, s-a închis singur la un alt conac, pe care îl avea de la bunicu-său dinspre mamă, şi unde bea singur şi plângea ca un schimnic, iar duşmanii lui de l-ar f văzut i-ar fi plâns de milă.

S-a auzit apoi că a început războiul, era în nouăsuteşaişpe, că nemţii au intrat deja în ţară, şi când a auzit Iancu vestea asta aproape că a început să plângă de bucurie. Se ivise pentru el prilejul cel mai bun de a muri şi de a face ceva bun pentru ţară. I se părea că a muri pentru ţară, a muri vitejeşte ca un erou era cel mai mare noroc pe care i l-a dat Dumnezeu omului. Fără a sta pe gânduri s-a înrolat şi a plecat pe front, şi era vesel şi fericit, cânta cu lăutarii după el că se uita lumea ca la urs şi toţi ziceau că şi-a pierdut minţile. Dar el avea minţile mai întregi ca

niciodată şi-n ziua dinaintea plecării se pomeneşte acasă cu generăleasa Matilde Mironovici. Se iubiseră ei în tinereţe, pe vremea când ea abia se săltase binişor. Matilde l-a luat de mână, i-a sărutat mâna şi l-a mângâiat. Nu te duce, Iancule, l-a rugat ea cu lacrimi în ochi, şi-l ruga ca pe copilul ei să nu se ducă. Am relaţii la toţi generalii, sunt bună prietenă cu soţiile lor şi mă jur pe tot ce vrei, că am gândurile cele mai curate când vin la tine. Vreau să te iau de bărbat, te-oi îngriji şi te-oi mângâia, numai pe braţe şi în sărutări te-oi ţine, ca atunci când eram noi în tinereţile noastre! Şi la toate le-oi spune că eşti bărbat întreg şi în putere, şi toate or să fie bune şi or să se împlinească aşa cum vrem noi, numai să nu te mai văd cătrănit şi întunecat la chip, cu inima zdrobită. Iancu a dat din cap zâmbind şi râzând hoţeşte, cum zâmbea el de-i înflorea chipul şi lumina în jurul lui, de le înnebunise pe toate. I-a mulţumit şi s-a înclinat de i-a pupat mâna, o dată şi încă o dată, şi-a pupat-o şi pe ea, şi i-a spus că de dus se duce, nu-l poate opri nimeni şi nimic, iar dacă o să scape şi o să trăiască, dacă o să aibă norocul ăsta o să vină să-i mulţumească, şi o va ajuta şi el, aşa cum s-a purtat ea de frumos şi de omeneşte cu el.

A doua zi, Iancu era în haine militare şi cu puşca pe umăr, cum erau toţi cei care se înrolaseră să meargă şi să lupte pentru ţară. N-a trecut mult şi au început luptele. După înfrângerea armatei române la Turtucaia, au început ai noştri să se retragă din faţa bulgarilor, lăsând satele Dobrogei pradă duşmanului. Şi unde era focul luptei ăl mai mare acolo intra şi Iancu să moară încărcat de glorie. Şi unde era cel mai greu, şi de unde toţi se dădeau înapoi, cine se băga primul în luptă, mândru, râzând şi cântând, cum îl ştiau toţi pe vremuri, decât Iancu, vestitul Iancu Delamare? Nu era ordin de zi pe regiment în care Iancu să nu fie citat, şi n-a fost Decoraţie ori Ordin pe care să nu le fi luat. Toţi erau trişti şi amărâţi, cu moartea în suflet, când vedeau cum se retrag din faţa duşmanului cedând pământul strămoşesc. Numai Iancu era cu zâmbetul pe buze şi-i îmbărbăta pe toţi, şi-i încuraja pe toţi, în toate părţile, spunându-le că până acum am pierdut

numai câteva bătălii mici, dar că noi vom fi cei care vom câştiga până la urmă războiul.

Hai, neamule, hai oameni buni, hai Mărine, Ştefane, hai, măi, rumânii mei, nu vă lăsaţi, că tot noi îi batem pe nemţi! Toţi se minunau de curajul şi de bunătatea lui, că era în stare să-şi dea şi cămaşa după el, cum mai făcuse, ca să-i bandajeze pe răniţi. Cred că era cel mai decorat ofiţer de pe tot frontul. Şi cu toate că luase atâtea decoraţii şi medalii lui nici nu-i păsa de viaţă şi când nu se aştepta nimeni, tocmai atunci Iancu şi compania lui atacau unde duşmanul nici nu gândea. Începuse să fie privit ca o legendă, toţi îl iubeau şi-l respectau ca pe tatăl lor, şi ca pe Iisus Christos. Se răspândise zvonul c-ar fi sfânt, alţii vorbeau că ar fi avut iarba fiarelor băgată în carne şi pe el glonţul nu-l atinge, căci unde era măcelul şi focul ăl mai mare acolo se băgase şi el şi nu ieşise nici măcar cu o zgârietură. Înainte de atac veneau soldaţii la el: domn maior, lăsaţi-mă numai să vă ating şi să vă pup poala mantalei, că după ce s-o sfârşi războiul oi veni şi oi munci pe moşia dumneavoastră. El îi îmbrăţişa şi-i pupa, şi-i ridica în braţe, şi aşa era, că de cine era atins sau pe cine punea el mâna era ferit de glonţ, ori de nenorocire şi de moarte.

Se dusese vestea pe tot frontul, până şi la nemţi, de partea cealălaltă a tranşeelor, se auzise despre el, cum că ar fi sfânt şi ar fi avut la el iarba fiarelor şi virtuţi depline. Alţii ziceau că era vrăjit, ori că ar fi chiar diavolul în persoană. Veneau ofiţerii şi generalii francezi să dea mâna cu el numai ca să-l atingă, să nu se prindă glonţul ori schija de ei. Îi apăruse poza în ziare de mai multe ori, ba chiar îi apăruse poza şi în ziarele de la Viena, de la Paris şi de la Berlin. O dată venise la el, mai că era negru ca tăciunele, Take Ionescu, îi strânsese mâna şi-l pupase, şi-i mulţumise din inimă pentru ce a făcut şi ce face el, pentru victoria în războiul de întregire al românilor. Pentru felul cum ştie el să-şi îmbărbăteze soldaţii, să-i organizeze, să-i educe şi să le ridice moralul ofiţerilor români, şi să le insufle energie. Apoi, la scurt timp l-au şi avansat în grad.

S-au minunat toți când au aflat că a refuzat să lucreze la Marele stat Major, unde ar fi fost la adăpost, ferit de glonț, şi a ales să rămână şi să lupte cu soldații în tranşee, când se suna atacul el fiind primul la atac. Dormea şi mânca în tranşee cu soldații, bea şi glumea cu toți, împărțea şi ultima țigară şi bucată de pâine cu ei. De aia se uitau la el şi nu le venea nici lor să creadă. Şi nimeni nu ştia să glumească şi să cânte ca Iancu Delamare. Într-o noapte geroasă, cu lună, şi-a luat câțiva oameni cu el, soldați de ai lui de încredere, care-l iubeau ca pe ochii din cap, şi au intrat în tranşeele inamice. Prăpăd au făcut. Trăgeau nemții în ei ca în urs, şi el nimic, ca bradul, nici măcar nu se clintea. S-a întors cu toți oamenii lui în tranşee şi de nici unul nu se atinsese glonțul. O tranşee întreagă de nemți a omorât Iancu, mai mult singur, şi după ce le-a luat acestora mitralierele, puştile şi muniția s-a întors în tranşeea noastră, unde le-a spus ofițerilor şi soldaților noştri care ştiau de ispravă să nu spună nimănui nimic.

Mai târziu, asta era cam la o săptămână şi mai bine, când a auzit generalul Averescu de isprava ofițerului Iancu Delamare, om instruit, cu şcoală, şi-a făcut săracul cruce. A venit personal şi l-a admonestat rugându-l să nu mai facă o asemenea imprudență, - deşi generalul Averescu avea zâmbetul pe buze, căci în inima lui trebuie să-i fi mulțumit lui Iancu şi să fie mândru că are asemenea soldați viteji. La plecare l-a chemat deoparte ca să-i strângă mâna şi să-i spună că-i este recunoscător pentru eroismul pe care-l insuflă oştenilor. Şi tot la plecare l-a sărutat pe Iancu şi şi-a şters lacrimile.

Hei, hei, hei, domnule colonel, i-ar fi spus generalul, de-am mai avea măcar un om ca dumneata, la Berlin am ajunge!

După ce a plecat generalul Averescu lui Iancu nici că i-a păsat de viața lui. A mai mers o dată singur cu mitraliera în tranşeele nemților şi iar a făcut prăpăd. Apoi, zilele şi lunile trecând, a venit şi sfârşitul războiului, şi toți erau veseli, soldații aruncau în sus cu căciulile, iar ofițerii se îmbrățişau şi plângeau de bucurie. Numai Iancu era trist, cu sufletul negru ca tăciunele şi plângea de durere.

Când l-a chemat regele Ferdinand şi i-a strâns mâna, răsplătindu-l cu cea mai înaltă decoraţie, semn că auzise şi Măria Sa de isprăvile lui, Iancu plângea ca un copil. Seara, când a rămas cu cei mai buni camarazi ai lui, ofiţerii, întreba şi plângea încotro s-o apuce el acum, iar aceştia se uitau la el ca la sfântul de pe munte şi nu le venea să creadă.

Cum, Iancule, tu vorbeşti aşa, care ai moşii întinse, care ai fost iubit, care eşti om învăţat şi ştii să petreci, şi ai fost atât de iubit şi respectat de ofiţeri şi de soldaţi? Dumneata, dragă Iancule, pe care te ştie şi te iubeşte o ţară întreagă!

După demobilizare, Iancu, într-adevăr nu avea unde să se întoarcă. Şi n-a avut ce face, s-a întors acasă, unde ştia el că a avut casă odată, şi acolo a găsit-o pe Zamfira, fata bătrânului Pârcălab al târgului Galaţilor, retrasă la moşia lor de la Nisipi. Aceasta cum l-a văzut a început să plângă şi să jelească de bucurie, alergând să-l îmbrăţişeze.

Iancule, dragule, Iancule, a ţipat femeia printre suspine, iartă-mă, Iancule! Am auzit ce-a vorbit lumea, ce au scris ziarele şi gazetele, că ai fost eroul războiului, cum ai fost decorat şi felicitat de Măria Sa, Regele Ferdinand. Taica era mândru de tine şi la toţi prietenii lui se lăuda cu isprăvile tale. Ţi-a tăiat pozele din zare şi le ţine la loc de cinste ca pe icoane. Şi-n timp ce tu ai lipsit noi toţi am fost mândri de tine. Apoi femeia, acum grasă, de nerecunoscut, i-a căzut în genunchi şi i-a cuprins picioarele cu braţele. Am uitat tot ce s-a întâmplat, Iancule, a continuat femeia, iartă-mă că am greşit şi nu te-am preţuit cum ar fi trebuit. Şi i-a povestit tot ce ştia şi ce vorbea lumea despre el. Cum şi-au bătut joc înainte de război femeile de el, iar acum, după război, cum vorbeşte toată lumea despre el cu dragoste şi cu respect, ca despre un erou. Eu însă, am uitat tot, dragule, i-a spus jelind, acum voi avea grijă şi te voi preţui cum se cuvine.

Şi după ce şi-a mai cerut iertare încă o dată, Zamfira a poruncit slugilor să taie orătăniile, porcul şi viţelul, pe care le păstrau pentru Iancu, pentru atunci când avea să vină el de la război. A trimis să cheme lăutarii, ce mai rămăseseră din ei, căci se împrăştiaseră şi aceştia speriaţi şi purtaţi încolo şi încoace de

apele şi de spaimele negre ale războiului. În Brăila îl aşteptau prietenii şi cei care-l cunoscuseră înainte de război, că acum trecuseră atâția ani, iar cei care nu-l cunoscuseră îl aşteptau curioşi să vadă cum arată un erou. Şi chiar l-au purtat pe Iancu pe braţe, pe strada principală, strigând vivat, vivat, pe tot parcursul drumului.Toată sărbătoarea s-a terminat la restaurantul "Viţelul de aur", al fraților Misaridis, greci îmbogățiți de pe urma războiului, cel mai select al Brăilei, cu şampanie, cu fripturi, cu mici şi cu beuturi alese. Nimeni nu-l mai privea acum pe Iancu Delamare ca pe infirmul care se făcuse de râsul lumii şi despre care vorbeau muierile chicotind şi plângând că-l pierduseră, ci ca pe eroul care îmbărbătase atâția ostaşi, câştigase atâtea bătălii şi stătuse atâtea zile şi atâtea nopți în tranşee cu moartea în față.

Iancu se uita la ei cu zâmbetul pe buze, cu sufletul plin de emoție, întrebând şi el de cunoscuți, care mai trăiesc, care au murit dintre prietenii lui de altădată, că avusese mulți prieteni la viața lui. Cu toții veneau acum să-i facă vizite şi să chefuiască bucuroşi cu el. Prefectul l-a aşteptat şi el să-l sărbătorească, dând chiar un bal în cinstea lui iar el s-a dus la acest bal şi rău a făcut, căci aici a întâlnit-o pe frumoasa Iania, pe nebuna care i-a pus capul, şi care era acum mai frumoasă ca niciodată. E drept că unul dintre prietenii lui de chefuri de demult, îi şoptise la ureche precum că poloneza se culcase cu ofițerii nemți, şi cu toți generalii care fuseseră carturieriți în oraş. Dar deşi trecuse războiul, deşi trecuseră atâția ani, Iania tot frumoasă rămăsese, încât scotea omul din minți. Acum arăta mai tânără şi plină de grații, ca o domnişoară de douăzeci de ani.

Şi unde începe inima să-i bată în piept de parcă ar fi fost la prima lui dragoste, şi nu mai ştia pe ce lume este, om trecut printr-un război mondial şi decorat cu un câmp de medalii şi de ordine. Şi cine îl privea în ochi să-l mănânce, cu buzele mai roşii ca cireşele, lichide, să i le bei şi cu sprâncenele subțiri ca firul de păr, jucându-i drăcoase în cap ca nişte ape? Şi cine dansa cu el privindu-l numai în ochi să-l străpungă? Şi a doua zi cu cine se pomeneşte Iancu Delamare acasă? Cu ea, tocmai cu Iania,

frumoasă ca şi când ar fi coborât din altă lume şi care l-a luat în braţe şi l-a sărutat cu buzele fierbinţi şi-l privea cu ochi jucăuşi şi se ruga de el copilăroasă, toată numai lumină şi zâmbet.

Iancule, nu-i aşa că tu ai glumit, că ce-am crezut eu a fost un vis şi tu eşti bărbat întreg, mai puternic decât toţi bărbaţii de pe lume. Căci cum altfel ai fi putut tu să faci războiul? Şi nu orice război, ci războiul ăsta care a fost cel mai îngrozitor din istorie, cel mai mare. Şi ai uimit lumea cu vitejia şi cu eroismul tău, şi ai luat atâtea decoraţii cât n-au luat toţi generalii la un loc! Numai un bărbat întreg, cu suflet mare şi viteaz putea să facă una ca asta! Spune adevărat, că eu de asta am venit, să mă dăruiesc ţie, căci te iubesc cum n-a iubit femeie pe lumea asta vreodată. Din ziua când ne-am întâlnit şi de când te-am văzut cât de frumos eşti la balul dat de primărie mi-am pierdut minţile, nu mai am clipă de odihnă.

Şi Iancu se uita pierdut şi năuc la ea cât de frumoasă şi de copilă este, şi simţea cum urcă în el dragostea ca o apă năvalnică, dureroasă, cum vine ca un uragan. Şi atunci şi-a adus aminte de ce auzise despre ea şi de ce i-a făcut, şi-a amintit că dacă nu-l atrăgea în cursă ar fi fost şi acum om. A închis din ochi şi-a scrâjnit din dinţi urlând. A lovit-o peste faţă cu toată puterea, de-a retezat-o şi-a aruncat-o cât colo. A luat-o din nou de piept, a ţinut-o în lumina ochilor, şi a pleznit-o din nou peste faţă. Apoi a aruncat-o jos ca pe o cârpă, a ieşit trântind uşa şi de atunci s-a închis la moşie, la Nisipi, unde era şi Zamfira, nevastă-sa, care avea grijă de toate moşiile, mai bine decât un vechil. Se îngrăşase şi se urâţise ca un bărbat. A început iar să bea de unul singur. Mai venea pe la el un lăutar bătrân, care-i punea dibla la ureche şi îi cânta numai cântece de dor şi de jale, din cele de demult. Iancu plângea ca un copil, apoi dădea pe gât însetat o bardacă mare de vin, după care se întindea pe pat şi adormea ca un mort. Şi când se trezea iar o lua de cap, bea de unul singur zile întregi fără să mănânce nimic şi fără să se îmbete. Se usca pe picioare de dor ca un lujer, voia s-o iubească pe Iania cum o iubise dintotdeauna şi era cel mai neputincios om. Şi Iania după ce îşi revenise, şi se sculase de jos, se jurase

să facă din el om- neom şi să-l batjocorască aşa cum nu mai fusese bărbat batjocorit şi umilit pe lumea asta.

Aşa l-am găsit eu atunci pe Iancu, un schelet, un biet omuleț numai piele şi os, parcă ar fi fost cerşetor, cu mințile rătăcite, bun numai să-şi aştepte moartea. I-am spus povestea cu doctorul din Alexandria, care făcuse minunea să mă întinerească, gândindu-mă că dacă se putuse întâmpla miracolul acesta, de ce nu s-ar întâmpla şi minunea ca un bărbat, cel mai bun prieten al meu, să-şi capete sănătatea.

Iancule, i-am spus, te scot din pustietatea şi din văgăuna asta şi mergem la Brăila. Aici intri în barou şi devii iar cel care erai odată, avocatul care-i întoarce pe judecători pe degete, avocatul pe care nu putea să-l bată nimeni. Şi după un an când vom strânge bani, o luăm către Alexandria. Deocamdată, zic, tu trebuie să-ți revii moral. De aceea trebuie înainte de toate să ieşi din starea asta.

În zilele acelea, cât am tăifăsuit cu Iancu, ne-am adus aminte de Ilia, frumoasa ţigancă ce-mi făcuse farmece şi care mă scăpase de la moarte. Şi chiar a treia zi ne-am întors la Brăila, aranjați şi ferchezuiți…Venise bine primăvara, cântau păsările în lunci şi în zăvoaie, şi mieii şi iezii se jucau pe pajişte ca la începutul lumii, dar eu simțeam în suflet un dor şi o apăsare, ca şi cum ar veni o mare încercare pentru mine. Şi chipul Iuliei Alexandrovna îmi apăru şi mai viu, şi mai strălucitor în minte. O mai iubeam sau mă îndrăgosteam de ea din nou, aşa cum o iubisem atunci când era să mă prăpădesc.

Brăila se întindea sub soare, cu acoperişurile ei de tablă zincată, modă care începuse să se răspândească mult după război, şi cu parcurile ei ca nişte oaze, într-o lume care parcă acum se pregătea să plece la drum…Ce drum o mai fi şi acesta!

*

Iancu s-a înscris din nou în barou. Eu m-am apucat şi mai vârtos de afaceri….Între timp am început să întreb la unii şi la alții, din cei care veneau cu vapoarele din Alexandria, de la

Odessa ori din Italia, de nu au auzit de un doctor care ar putea să-i pună unui om bărbăția la loc. Oamenii dădeau din umeri, oftând. Între timp am achiziționat un vapor nemțesc, treabă care s-a dovedit mai târziu a fi fost de bun augur, pentru că, volumul mărfurilor transportate pe apă crescuse acum după război, vertiginos…Zilele treceau una după alta, semănând toate între ele ca două picături de apă, numai chipul strălucitor şi blând, o blândețe dulce care te taie la rărunchi, al neasemuitei Iulia Alexandrovna nu-mi ieşea din minte.

Într-o după-amiază de mai, când îmi terminasem treburile, am luat-o pe străzi, pe acolo pe unde ştiam că locuieşte familia doctorului Protopopescu, pe care o cunoscusem în tinerețea mea, şi mi-a deschis o servitoare. M-a rugat să aştept în hol, prilej pentru a admira cele câteva tablouri de valoare. Doamna Hilda m-a întâmpinat surâzătoare şi gentilă, cum era ea de obicei. Se mai trecuse puțin şi părul începuse să-i arămească, dar tot frumoasă rămăsese…Acum vreo zece ani, când îl iubea în taină pe vestitul Iancu Delamare, încercam în gând să mi-o reamintesc cum arăta fără, să reuşesc deloc, atunci, spun, trebuie să fii fost cu adevărat o splendoare de femeie. Astăzi îmi vine să oftez, mă minunez şi nu-mi vine să cred, ce frumuseți, ce splendori feminine putuse să dea natura în tinerețea mea. Şi Brăila, pe vremuri fusese vestită pentru superbele ei femei. Deh, timpuri care s-au dus şi nu se vor mai întoarce niciodată…M-a întrebat doamna Hilda de sănătatea alor mei, căci cunoştea bine familia Vizantidis. Apoi am încercat eu, mai scuzându-mă, mai cu zâmbetul pe buze, şi i-am adus aminte de bunul meu prieten Iancu Delamare, ținând neapărat s-o fac să înțeleagă că suntem frați de cruce, şi ce e pentru unul taină pentru celălalt este literă moartă şi invers. Ea păru că roşeşte uşor, şi cu cât i se învăpăia pielița obrazului cu atât devenea şi mai frumoasă, o frumusețe delicată şi romantică, parcă străină de lumea aceasta.

Domnule Vizantidis, zice, în tinerețea mea Iancu era o legendă, era mai frumos decât Adonis şi nu era serată sau bal la care să nu fie şi el invitat. Cu sufletul lui parcă ar fi fost un soare care trecea peste capetele noastre şi cu privirea aia a lui, că

simțeai inima cum ți se face scrum în piept, şi cum ți se înmoaie picioarele, te fermeca pentru toată viața. Iancu a făcut viața frumoasă multor suflete, a rupt multe inimi şi a făcut lumea aceasta, care este urâtă şi cinică, văzută în adevărata ei realitate, să pară un timp frumoaselor fete şi femei de dinainte de război un basm. A fost cel mai frumos basm al vieții mele. Mi-a părut tare rău că atunci nu m-a ascultat…Pentru că, între timp doctorul la care voiam noi să-l trimitem a murit. Aici doamna Hilda a părut că oftează şi că şi-ar aduce aminte de ceva. Am auzit însă că şi-ar fi deschis cabinet la Odessa un discipol de-al lui, tot evreu de-al nostru, care ar vrea să-i ducă ştiința mai departe magistrului său. Noi, evreii, avem legăturile noastre în toată lumea, şi lucrurile acestea sunt mai mult secrete. Nu ştiu ce să te sfătuiesc, domnule Vizantidis, dumneata ai companie de vapoare, ai putea să ajungi cu Iancu până la Odessa, mai bine însă, lasă-mi timp mai mult să întreb eu printr-un om de-al nostru. Îți cer doar ca lucrurile acestea să rămână fapt de taină între noi…Cu câtva timp în urmă auzisem că doctorul de care-ți vorbesc ar fi încă în faza cercetărilor.

Vestea pe care mi-o dădea buna doamnă Hilda era cât se poate de binevenită. I-am povestit şi eu despre vestitul doctor din Alexandria, care-mi dăduse să beau o licoare preparată de el, licoare care mă întinerise cu zece ani. Despre proiectul meu de a-l duce la Alexandria pe Iancu. A părut fericită când i-am povestit asta şi m-a îndemnat să-l duc cât mai curând, numai că eu ştiam că medicul de care-i vorbisem e o pură poveste de adormit copiii şi nici pe departe un lucru sigur, aşa că singura salvare rămânea tot medicul evreu de la Odessa, prilej bun pentru a căuta şi familia Iuliei Alexandrovna Maronova, deşi nu aş fi dorit să le fac bucuria de a le-o arăta pe neasemuita Maria Iulia, care seamănă leit cu tragica mea dragoste din tinerețe. Am plecat de la doamna Hilda cu sufletul împăcat şi m-am bucurat că ne-am despărțit prieteni. M-a rugat să fiu alături de Iancu, să-l încurajez şi să-l ajut acum, acum, când trece prin aceste momente grele, şi mai ales să-l feresc de răutatea şi de nebunia femeiască, ce nu are margini. I-am sărutat mâna şi i-am promis

bunei şi frumoasei doamne că-i voi fi lui Iancu mai mult decât un frate. După ce am plecat, chiar în după amiaza acelei zile, am dat nas în nas, pe strada Prăvăliilor, ce fusese odată Ulița cea Mare, cu Ilonca Elefteriade...Mai să ne ciocnim şi să ne speriem unul de altul. M-a uimit frumusețea ei. M-am oprit în loc uluit şi mut. Se vede că războiul pentru ea nu fusese decât un moment care trecuse destul de repede. Nu ne cunoşteam prea bine, dar se vede că ştia de prietenia mea cu Iancu. Mi-am adus aminte de ce-mi povestise Iancu, de cum îşi bătuse joc de el, deşi în tinerețe se iubiseră, fiind amanți. Am salutat-o ceremonios, înclinându-mă şi scoțându-mi pălăria. Voiam să trec mai departe când am văzut-o că stăruie să stăm de vorbă. M-a întrebat, cu un glas mieros, ce face bunul meu prieten, şi se uita la mine cum se uită femeile când vor să cucerească un bărbat. Şi în acelaşi timp ca şi cum ar privi un lucru insignifiant pe care-l iau în derâdere. I-am răspuns în doi peri în timp ce privirea ei devenea din ce în ce mai batjocoritoare.

*

Chiar în ziua acea l-am căutat pe Iancu şi i-am povestit despre provocarea neruşinatei Ilonca Elefteriade. Uite, ştii ce-ți propun? hai să-i plătim cu vârf şi îndesat purtarea cinică şi sfidătoare…Cu prima ocazie cu care o întâlneşti întâmplător, mai mult sau mai puțin întâmplător, pune-o la încercare şi provoac-o. Pariezi cu ea pe 500 de mii de lei că n-are curaj să rămână singură cu tine noaptea într-o cameră. Va înțelege desigur despre ce este vorba. Iancu s-a uitat la mine ponciş, apoi a început să râdă fericit, cum nu mai râsese el de nu ştiu când.

Şi în locul meu să fii tu, nu? Iancu râdea cu poftă şi se uita la mine ca la cea mai bună glumă pe care o auzise în viața lui. Bună idee, l-am auzit, după ce s-a oprit din râs. N-am fost niciodată mai umilit de nimeni ca de această femeie nebună şi cinică. În zilele următoare Iancu a făcut tot ce a putut ca s-o întâlnească pe fosta lui iubită, şi prilejul nu s-a lăsat mult aşteptat. Au stat de vorbă, cum poate să stea de vorbă o femeie

frumoasă cu un bărbat pe care l-a iubit în tinerețe, şi la care se uita acum ca la ultimul lucru din lume. Şi după ce a privit-o şi el în ochi provocator, i-a propus pariul despre care am vorbit noi, şi i-a spus şi locul unde să se întâlnească, loc ales de noi cu grijă, căci Ilonca dimineața nu trebuia să ştie că făcuse dragoste cu mine. Şi iată-mă peste câteva zile aşteptând în baia unui dormitor, un fel de bârlog al lui Iancu, de demult, baie ce dădea într-o altă odaie, plină de perne, de tablouri şi de gutui, care răspândeau un miros de te adormea. I-am auzit când au venit şi când au intrat, şi ce vorbe de dragoste îi şoptea femeia, cum au început să se îmbrățişeze şi să se sărute. Cum au început să se dezbrace şi vorbele dulci pe care le şuşoteau, iar Iancu o ținea numai în glume, în vorbe dulci şi pupături. Şi când a venit momentul potrivit, pe întuneric, el s-a scuzat că trebuie să meargă la baie, chipurile că vine repede, şi-n locul lui, pe întuneric, în patul în care îl aştepta Ilonca am intrat eu. I-am simțit carnea dulce şi gingaşă, i-am sărutat sânii tari şi dulci, ca strugurii şi gura înmiresmată, de foc, dulce. Apoi am avut-o sălbatic, nesățios, cutremurându-mă de dulceața focului din trupul femeiesc.

Dimineața, în timp ce Ilonca dormea cu piciorul drept, alb şi rotund ca şlefuit de mâna unui geniu, ieşindu-i de sub cearşaful alb, cu chipul mai fericit decât al unei fecioare, în locul meu a venit Iancu, prefăcându-se şi el că doarme fericit. Iar eu am trecut în cămăruța care comunica şi da în baie printr-o uşiță, de unde am plecat acasă. Şi uite aşa am păcălit-o pe frumoasa şi nărăvaşa Ilonca Elefteriade, care a trebuit să-i plătească vestitului Iancu Delamare suma pe care puseseră pariu. Ba mai mult, i-a făcut şi un alt bine, poate cu mult mai mare şi la care noi nici nu ne gândisem. A răspândit în oraş vestea, care s-a întins repede, ca o pălălaie de foc, că Iancu e bărbat întreg, şi că poate face fericită şi pe cea mai nărăvaşă femeie. Şi de unde până de curând Iancu era privit cu un aer de milă, numai ce începură femeile să se uite la el ca odinioară. Şi mai ales a început să-i crească la barou clientela. Lucrurile ar fi mers bine dacă ar fi continuat aşa şi nu s-ar fi întâmplat

groaznica nenorocire care avea să zguduie din temelii târgul Brăilei şi să se vorbească mulţi ani despre întâmplarea aceasta. Dar n-aveam de unde să ştiu atunci ce se va întâmpla peste câteva luni, şi lucrul cel mai important asupra căruia stăruie mintea mea este acesta: ce legătură poate să existe între civilizaţia care se afla cu multe mii de ani înaintea noastră pe scara evoluţiei în timp şi lumea noastră? Între cele două lumi trebuie să existe moduri subtile şi stranii de comunicare, pe care mintea şi simţurile noastre nu pot nici să le deducă şi nici să le sesizeze sau să le intuiască.

Şi dacă este adevărat faptul că blânda Iulia Alexandrovna Maronova, care îmi păruse chipul cel mai frumos şi lucrul cel mai sfânt de pe lume, fusese o întrupare a unei entităţi raţionale a lumii de deasupra noastră, dacă ea este veşnică şi are puterea de a se întrupa în oameni, de ce mă alesese tocmai pe mine? Din lumea spiritelor-energii mă mai urmărea ea oare acum, nu cumva mai era încă întrupată în mine sau nu cumva fiica mea, Maria Iulia, nu era altceva decât o repetare a neasemuitei mele iubiri din tinereţe? Începeam să fiu din ce în ce mai convins de existenţa celor două lumi şi de intruziunea lumii superioare, ca evoluţie, lume pe care marele filozof Platon o numise a Ideilor, a Entităţilor veşnice, în viaţa societăţii umane. Am aşteptat un prilej fericit, tocmai primisem din Egipt o statuetă deosebit de frumoasă, ca să-i fac doamnei Hilda o vizită. Era o seară plăcută, grea şi umană, încărcată parcă de suflet omenesc, când am deschis poarta casei celei care părea să fie o femeie deosebit de bună, dar mai ales posesoare a unei informaţii adânci, care trebuie să circule numai pe canale secrete, în lumea lor. I-am vorbit despre călătoria mea la Odessa, pe care urma s-o fac în curând, şi-am rugat-o să-mi dea o scrisoare de recomandaţiune pentru acel medic evreu de care-mi povestise data trecută. Buna şi nobila doamna Hilda mi-a cerut ca numele doctorului, ce avea să fie celebru peste numai câţiva ani în toată Europa, ca şi legătura ei cu acel doctor evreu să rămână un lucru pe care urma să-l ştim numai noi. Bineînţeles că i-am jurat doamnei Hilda din suflet că nimeni, niciodată, nu va auzi din gura mea nimic. Şi

lucrul acesta avea să fie cât se poate de adevărat. Apoi i-am cerut şi eu să mă asculte cu atenţie. I-am povestit de-a fir a păr tot ce mi s-a întâmplat mie, lucrurile fiind însă în povestea mea trăite de altă persoană, de un prieten apropiat. Un bun prieten de al meu ar fi trăit strania aventură trăită de mine, povestindu-i apoi cum se terminase această stranie întâmplare, ce cred eu că ar fi, şi cerându-i sfatul.

Am continuat apoi cu ciudata aventură şi întâmplare trăită de Iancu Delamare, aşa cum mi-o povestise el cu gura lui, drumul lui ca un vis pe vârful muntelui sub farmecul fără margini al lunii şi tot ce i s-a întâmplat. Doamna Hilda m-a ascultat atentă, fermecată şi vrăjită de frumuseţea acelei întâmplări de vis. Asculta cu sufletul la gura şi îşi înclinase uşor tâmpla într-o parte, încât aşa visătoare cum rămăsese era nespus de frumoasă. Parc-o văd, cu acel zâmbet melancolic pe chip, cu capul puţin aplecat, ca un miel care este dus la tăiere şi cu bărbia sprijinită în palmă. Privirea îi plutea pierdută şi fascinată înspre mine.

Da, într-adevăr, a oftat ea după un răstimp, mi-ai povestit lucruri ciudate şi înfiorătoare, crede-mă, a zâmbit ea nespus de tristă şi răpitoare, dar tot atât de frumoase. Dragul meu, a mai oftat ea încă o dată, înţeleg ce-mi ceri, o să te trimit la bunul şi bătrânul domn Hilgard, el a fost rabin al evreilor din Moldova, înainte de întregirea României, iar acum trăieşte retras la Piatra Neamţ. Are peste nouăzeci de ani şi este unul dintre marii cabalişti ai vremii, un înţelept şi un om tare de treabă. Îi vei spune o parolă, pe care ţi-o dau eu şi pe care o ştiu puţini de-ai noştri, iar el o să înţeleagă despre ce este vorba. De altfel o să-ţi dau şi o scrisoare de recomandaţiune, în care o să-i dau veşti bune din partea mea şi din partea comunităţii. El ştie toate tainele care sunt pe lumea aceasta. În tinereţe a studiat într-un oraş din Olanda, ştiinţele oculte, medicina şi filosofia, ca şi alchimia şi cabala. Ştiu asta de la bărbatul meu, care făcea parte din Marea lojă, Dumnezeu să-l odihnească în pace şi să-l binecuvânteze, căci a fost un om tare bun, care-a făcut mult bine la viaţa lui. Apoi, am mai stat cu doamna Hilda de vorbă, şi am

mai discutat ba de una, ba de alta, ceasurile au trecut repede şi ne-am pomenit cu pendula bătând ora zece. Întârziasem destul, aşa că m-am pregătit de plecare. Doamna Hilda m-a condus plină de bunătate şi de dragoste şi la plecare n-a uitat să mă poftească într-o seară cu Iancu, să ne petrecem seara la ea.

În zilele următoare m-am luat cu treburile, care îmi răpeau din ce în ce mai mult timp, dar în prima duminică nu l-am lăsat pe Iancu până nu m-a dus s-o văd pe Ilia, aşa cum îmi promisese. Am plecat noi călări, de dimineaţă, şi am ajuns la moşie, la Ilieşti, târziu, după unsprezece noaptea. La moşia aceasta trăiau adăpostiţi corturarii Iliei, sau ce mai rămăsese din şatra de odinioară. Nu mai erau aşa mulţi, şi erau zdrenţuiţi, trişti şi îmbătrâniţi. Parcă erau rupţi de lumea lor şi îşi pierduseră naturaleţea şi vioiciunea, siguranţa pe care o aveau înainte. Când am ajuns, ne-a ieşit înainte bolborosind şi făcând plecăciuni bulibaşa ţiganilor, unul mărunt şi adus de spate, cu mustăţile mari, ca două fuioare albe. S-a ploconit şi ne-a sărutat mâinile de multe ori, apoi ne-a condus la cortul Iliei, în care a intrat el înainte ca s-o anunţe şi s-o pregătească. După ce am aşteptat câteva minute l-am văzut ieşind din cort cu căciula în mână. Gata, boieri dumneavoastră, puteţi să intraţi. Am pătruns în umbra albăstrie a cortului şi mare mi-a fost mirarea când n-am zărit-o pe cea pe care o căutam.

Ea este, Alexandre, l-am auzit pe prietenul meu, care între timp intrase şi el în cort. Mi-a arătat cu degetul un fel de stârpitură de fiinţă omenească, ascunsă între ţoalele murdare şi pernele slinoase şi uriaşe. Era cât un copil de cinci sau şase ani, numai piele şi os, ai fi zis că este o mumie, dacă nu i-ai fi văzut ochii vii în cap. Trăsăturile feţei nu mai aminteau nici pe departe de cea care fusese frumoasă ca o lună şi focoasă ca un ţipar…Trebuie să fi rămas mult timp ca o stană de piatră, când am tresărit, oftând, cutremurat din tot trupul. Un glas ca de copil sau ca de şarpe îmi urca pe şira spinării. M-am auzit strigat, şi am simţit stomacul în mine răscolindu-se. Am simţit că nu mai aveam aer, am văzut galben înaintea ochilor şi mi-am dus mâna la beregată... Iancu a văzut că mă clătinam şi a venit lângă mine.

M-a luat de braț și m-a tras afară din cort. Lumina zilei m-a izbit dureros peste față, și lumea mi s-a părut dintr-o dată străină și pustie, ca și cum ar fi fost spălată mii de ani cu leșie și cu peria de scândură. Pământul, cerul, n-aveau substanță, n-aveau nici noimă, îmi păreau niște coji uscate…Bulibașa s-a luat după noi și ne-a condus până la cai.

Am încălecat triști și abătuți și ne-am îndreptat spre conacul de la Ilieşti, care nu era departe. După ce am descălecat am intrat în odăile de sus, mari și răcoroase, unde am simțit că-mi mai vin în fire. Iancu a dat poruncă să fie pregătite bucatele, fripturile de curcan și de vițel, și să se aducă oalele mari de vin. O slugă tânără, un băietan cu obrajii rumeni, a venit repede cu niște ulcele de vin înflorate, răspândind mireasma de tămâioasă.

Licoarea să fie adusă de pajul meu, l-am auzit pe Iancu râzând cu slugile. Se refăcuse acum, arăta în putere și întinerit. Stăteam pe scaun, un scaun vechi și solid din felul celor făcute înainte de război. Îmi aduc bine aminte că în prima clipă am simțit cum îmi pierd cunoștința, apoi că se răstoarnă toate, casa, lumea, lucrurile cu susul în jos. Am stat un timp așa năuc, fără să știu de mine, până mi-am venit în fire. Băiatul care adusese ulcica înflorată de vin, adică frumosul paj al lui Iancu, se și făcuse nevăzut. După ce se înclinase politicos de trei ori, așa cum erau ritualurile casei boierești. Iancu se uita la mine mai râzând, mai îngrijorat, neînțelegând ce mi se întâmplă.

Ei, ce zici ?, m-a întrebat el după ce a trecut destulă vreme, iar eu mi-am mai revenit, astfel că am putut să mă dumiresc.

Ce să zic, i-am răspuns trist, am pățit și am trecut prin multe în viața mea ca să nu cred și că ce am văzut acum nu este adevărat. Și, bănuiesc, sau mai bine aș zice, că știu sigur al cui este băiatul pe care l-ai luat ca să-ți fie paj și scutier.

Așa e, l-am auzit îngândurat pe Iancu. Mi-am închipuit că o să-ți dai seama din prima clipă, dar nu mi-am imaginat că n-o să te bucure lucrul acesta. Băiatul este deosebit de înzestrat, de ager la minte, învață ușor, este agil ca o nevăstuică, are o voință de fier, și mai presus de toate o intuiție deosebită de a se călăuzi după gândul cel bun, și de a ajunge pe calea cea mai dreaptă la

găsirea soluției celei mai bune. Pe mine mă ajută foarte mult în muncă. Pe deasupra trebuie să-ți mai spun că e deosebit de înzestrat cu talentul de a picta şi de a învăța limbi străine. Dacă s-ar dedica lucrului şi învățăturii cu un maestru, el ar ajunge în scurt timp unul dintre cei mai mari artişti plastici ai noştri. Am de gând să-l trimit să studieze la Viena sau la Paris.

Am tăcut mult timp. În definitiv trebuia să fiu fericit, pe lângă o fiică, Maria Iulia, de la Caliope, mai aveam, iată, un fiu făcut cu Ilia, frumoasa țigancă de odinioară, ce se trăgea din căpetenie de tătari. Că acest fiu semăna, ca şi sora lui, leit cu chipul nespus de frumos al Iuliei Alexandrovna Maronova, lucrul acesta nu mă mira deloc. Ceea ce era poate mai rău era faptul că ochii şi surâsul celei care fusese marea mea dragoste din tinerețe, îi vedeam parcă înfipți în aer, surâzându-mi şi privindu-mă ca şi cum m-ar chema din nou.

Iancule, m-am pomenit vorbind singur, nu e bine. Între timp oalele înflorate de vin s-au golit şi acum s-a dus el să aducă altele. Acum trebuie tu să mă ajuți pe mine, Iancule, i-am spus, după ce pajul s-a întors cu ulcelele înflorate. Dinspre cuhnii veneau mirosuri amarnice, de mâncăruri ispititoare, de mici, de borşuri înmiresmate şi de frigărui. Chipul băiatului mi-a răscolit sufletul, şi asta se întâmplă cam de multişor…O iubesc iar pe Iulia Alexandrovna, îmi este dor de ea de nu mai pot…O iubesc cum o iubeam atunci când era să-mi pierd mințile şi m-ai ajutat tu. Am băut din vinul aromat şi dulce, care îți răcorea sufletul ca un văzduh catifelat. Gustul dulce al vinului isca în mine o sete dureroasă de pustiu…Iancu a văzut că golesc ulcică după ulcică…Bea, l-am auzit oftând, o să-ți facă bine.

A doua zi însă, cum m-am trezit, l-am lăsat pe Iancu să mă aştepte, iar eu am încălecat armăsarul meu şi am luat-o spre miazănoapte, să ajung la Piatra, unde puteam să-l găsesc pe bătrânul şi înțeleptul rabin la care mă trimisese buna doamnă Hilda. Înainte de a încăleca l-am văzut pe Iancu venind către mine. A rămas în fața mea, luând-mi unul dintre nasturii de la haină şi învârtindu-l între degete.

Să-ți spun ce este cu boala Iliei, Alexandre, a şoptit. O ştii cât de frumoasă era, că n-avea preț în tot Orientul ăsta întors cu susul în jos. După ce te-a întâlnit pe tine, şi a rămas însărcinată, a simțit că i-a intrat alt un suflet în trup. Un fel de spirit străin, care-o sugea ca o lipitoare pe dinăuntru, şi ea se făcea din ce în ce mai mică. De câteva ori i-a apărut în vis, aşa ca prin ceață, şi i-a vorbit. Cum arată? am întrebat-o. Atâta ştiu sigur că este femeie, zice, şi l-a iubit mult de tot pe Alexandru, de aceea mă suge ca un moroi pe mine, şi n-o să mă ierte până nu m-o băga în mormânt.

Înțeleg, zic. Ştiam demult ce mi-ai spus. Am dat pinteni calului şi până la Piatra nu m-am oprit. Zbura calul pe văi şi pe coamele dealurilor, pe lângă păduri şi sate, şi simțeam vântul cum îmi suflă pe la urechi de parc-ar fi fost crivățul. Am ajuns la Piatra târziu şi am înnoptat la Hotelul, căruia îi zicea acum "Alexandru Ioan Cuza", cel care fusese înainte de război "Hanul lui Gheorghe", vestit în Moldova pe la începutul veacului. Am căutat să mă odihnesc bine, şi după un somn lung de douăsprezece ceasuri, l-am căutat a doua zi pe bătrânul rabin. I-am spus din partea cui vin, i-am dat scrisoarea de recomandațiune din partea doamnei Hilda. I-am spus ce trebuia să-i spun, parola, pe care mi-o dăduse buna şi frumoasa doamna Hilda, precum şi veştile bune despre dumneaei. Bătrânul învățat locuia într-o casă veche, dar arătoasă, toată înconjurată numai de brazi. M-a băgat într-o odaie întunecoasă, ticsită de cărți, unde la un mic altar ardea o candelă ce scotea o lumină roşietic- vişinie, şi unde m-a pus să aştept. Cum trecea timpul greu iar el nu mai venea mi-am aruncat ochii pe cotoarele cărților vechi, legate în piele maro ori neagră. Cele mai multe erau în ebraică, multe erau în greaca veche şi în greaca nouă, dar erau multe în franțuzeşte şi în latină. La fel, în arabă şi în engleză, în spaniolă şi într-o altă limbă pe care n-am putut s-o desluşesc deloc. Mi-am aruncat ochii pe fereastră, în față mi s-a deschis priveliştea unei grădini şi a unor livezi, care urcau pe coastă în sus, înspre umbra pădurii ce acoperea poala muntelui scufundat în ceață. Într-un răstimp a venit şi bătrânul învățat cabalist. După el o

slujnică îmbrăcată în port evreiesc a adus o băutură ciudată, sălcie şi totodată tare şi răcoritoare…După ce s-a aşezat, bătrânul rabin m-a mai cercetat prin lentilele groase ale ochelarilor săi vechi cam preț de o jumătate de oră, întrebându-mă ba de una, ba de alta. Abia după aceasta, când l-am văzut înseninându-se, semn că-i câştigasem încrederea, m-a pus să-i povestesc lucrurile pentru care venisem.

Cele ce ți le voi spune, a rostit bătrânul într-un târziu, ți le spun cu literă de moarte, nu de alta, dar ceea ce-ți spun sunt mistere. Ele trebuie să-ți reveleze tainele lumii şi nu să-ți spună adevărul. Dumneata eşti grec, şi noi evreii nu avem încredere în greci, că sunt vicleni, cum sunt toate popoarele care s-au ocupat cu negoțul, aşa că, de aceea te voi pune să juri. Am făcut precum mi-a spus bătrânul rabin şi cabalist, şi apoi am aşteptat să-mi zică ce avea el de zis.

Dumneata ai auzit, zice bătrânul cu glasul lui obosit şi ceţos, de misterele antice şi de societățile secrete din antichitate…Ele au continuat să existe în toată perioada Evului mediu şi au ajuns până la noi ca Ordine secrete. Unele au dispărut din cauze vitrege, trădări, ori cauze întâmplătoare, altele s-au topit în ceața timpului din alte cauze. Dar unele dintre ele au ajuns până la suprafață, adică până în prezent, şi vor scoate capul şi ochii la lumină, ca să-şi continue lucrarea.

Ele, aceste mistere, au fost ca nişte canale vii care au dus tainele lumii din capul timpului, de la începutul lumii până acum. Potrivit învățăturii Ordinului nostrum, viața a fost adusă pe Pământ de o Civilizație superioară de spirite. Din forme simple ea a evoluat, potrivit legilor evoluției vieții, până a ajuns la primatele superioare, când trimişii poporului de spirite au coborât din cer ca să grăbească şi să canalizeze pe albia cea bună evoluția speciei umane…În părțile dinspre Marea Neagră şi munții de aici, unde mai târziu s-a înmulțit şi s-a întins tribul Carpilor, ce era unul dintre marile triburi Pelasge, a apărut tribul vestit al Hiperboreenilor…Din nave sau din care mari ca nişte nouri de foc au coborât nyanele, ființe femeieşti, mai frumoase decât putea să-şi închipuie mintea omenească. Erau asemenea

unor zâne, ori zeițe, ori iele, cum le zice prin partea locului. Ele erau aduse cu navele uriaşe de foc pe culmile munților iar preoții traci aduceau din aşezările de jos tineri bărbați care se prindeau în hora ielelor, cum a rămas legenda în popor. Ielele trebuiau să se împerecheze cu tinerii cei mai vânjoşi, inteligenți şi frumoşi ai triburilor pretracice pentru a da naştere unei specii noi. În acelaşi timp, adică în vremurile acelea îndepărtate, căci asta a durat sute de ani, mii de ani, au fost aduşi cu navele de foc pe culmile munților acestui pământ şi efebi, adică tineri. Efebii civilizației care venea din cer, şi care era civilizația ce adusese viața pe pământ, când au fost coborâți s-au împerecheat cu fecioarele triburilor pelasge, cele mai vechi, ca să dea urmaşi viguroşi, cu mintea mai bună, mai evoluați. Preoții triburilor pelasge adunau fecioarele cele mai frumoase şi sănătoase, exemplarele cele mai dotate pe care le numeau vestale. Ele erau aduse pe vârfurile munților unde jucau în hore, adică în ritualuri sfinte, dionisiace, iar apoi se împerecheau cu efebii sau cu îngerii civilizației care veneau din cer, după care năşteau fii şi fiice viguroase, exemplare mai evoluate. Şi pentru că nu aveau voie să se căsătorească, adică să se împerecheze cu bărbați pământeni, fiind ținute numai pentru a se împerechea cu efebii, ce coborau cu navele lor de foc din cer, aşa au apărut amazoanele, despre care vorbeşte mitul tracic al amazoanelor...

Şi uite aşa s-au născut generații noi de triburi formate din urmaşi viguroşi, mult mai dotați din punct de vedere intelectual decât strămoşii lor pelasgi. Aşa s-au născut triburile trace din stratul genetic mai vechi al triburilor pelasge, care având intelectul superior puteau să primească acum şi cunoştințe superioare, abstracte. Şi cum îți spuneam, nyanele, spre deosebire de efebii aduşi din cer cu navele, n-au acceptat să se împerecheze cu pământenii, din teama de a nu-şi pierde eternitatea. Trebuie ştiut că cei care veneau din cer, şi locuiau în constelații, prin puterea minții şi a duhului, a ştiinței lor înaintate, obținuseră demult eternitatea trupului lor, iar din teama de a nu-şi pierde nici frumusețea, nici veşnicia nyanele au refuzat jertfa, căci trebuie să spunem că aceasta era o jertfă,

adică era o jertfă a se dărui pământenilor pentru a crea o nouă rasă superioară. Atunci ele au fost lăsate pe pământ şi au fost nevoite să locuiască asemenea vestalelor care trăiau prin păduri, nedorind să se împreuneze cu bărbaţii pământeni, pe care dacă i-ar fi prins i-ar fi săgetat. Sau dacă aceştia ar fi vrut să se împreuneze cu ele…Acesta nu este altul, aşa cum a ajuns acest mesaj, acest nucleu informaţional până la noi, decât mitul Amazoanelor. Creaţia populară, miturile, basmele, legendele şi imaginaţia oamenilor vechi le-au înzestrat cu multă frumuseţe, cu mândrie şi vitejie, cu o anume imagine concretă şi cu o anume ură împotriva oamenilor, a triburilor trace, a bărbaţilor. Era firească din partea unei noi civilizaţii superioare o asemenea atitudine? Era şi nu era. Bărbaţii civilizaţiei superioare nu s-au împotrivit împerecherii cu pământencele tocmai pentru că ei nenăscând nu-şi pierdeau eternitatea, sau poate că şi-o pierdeau, dar plăcerea de a se împreuna cu frumoasele pământence era prea mare, pe când nyanele, născând, deveneau muritoare, îşi pierdeau siderala, divina lor frumuseţe. Ele au fost aduse de carele sau de navele uriaşe de foc, cu care călătoreau prin univers şi lăsate un timp să locuiască pe pământ, cu triburile trace, ca şi efebii cereşti.

Abia după mult timp au venit navele cereşti să-i ia pe nepământeni, după ce aceştia le dăruiseră pământencelor urmaşi, şi după ce aceştia învăţaseră triburile trace cum să învingă natura, cum să progreseze. Nyanele, mândre şi sensibile, s-au adunat şi s-au retras în păduri, pe vârful munţilor, în poienele de pe piscuri, tocmai pentru că trupurile lor se hrăneau cu energie cosmică, cu prana, şi ca să fie văzute de navele cereşti, ca să comunice cu acestea, ca să le cheme atunci când vor apărea.

Din urmaşii zeilor cu pământenii a rezultat tribul Hyperboreenilor, al tracilor, cel mai mare şi cel mai evoluat trib tracic, care s-a întins impunându-şi cultura şi modul superior de civilizaţie în toată aria carpato-istro-pontică. Astfel ţara hyperboreenilor, vestita Hyperboreea, la fel de vestită ca şi legendara Atlantidă de odinioară, se întindea peste Delta Dunării de azi, înspre vest şi înspre Carpaţi, trecând prin regiunea

Buzăului, râu care în vechime se numea Bozaios. Anticul Bozaios, pe unde ar fi trăit vestitul şi neîntrecutul cântăreţ şi zeu, Orfeu. Europenii de azi, ca şi multe popoare ale Asiei Mici îi au ca strămoşi mitici, rădăcini etnice şi spirituale, în străvechime pe hiperboreeni. Legendarul Iason a venit să ia Lâna de Aur de aici, din Hyperboreea, pentru că acest trib era cel mai dezvoltat, cel mai evoluat, şi în privinţa dezvoltării agriculturii - a obţinerii unor rase superioare de vite, Lâna de Aur fiind simbolul acestor rase superioare de animale obţinute prin încrucişare, - şi în privinţa prelucrării metalelor, deţinând cunoştinţe superioare faţă de marea masă a triburilor pelasge. Mai târziu, din Hyperboreeni, prin întindere şi amestecare cu celelalte triburi au apărut tracii. Aşa se explică faptul că ei erau alături de inzi şi de chinezi, cele mai mari neamuri, popoare ale antichităţii. Ei erau după inzi al doilea popor ca mărime în vremea lor, iar ca civilizaţie îi întreceau. Bătrânul rabin a tăcut un timp, trăgându-şi sufletul şi adunându-şi gândurile.

Vezi dumneata, a continuat el după un timp, poporul acesta al tracilor, care s-a pierdut, a fost un mare popor. El trebuia să locuiască spaţiul european de la Marea Neagră până la Oceanul Atlantic, şi până acum ar fi progresat cum nu ne putem noi închipui astăzi. Dar s-a întâmplat ceva, ceva greu de înţeles, ce izvoarele nu ne spun, căci informaţiile s-au pierdut pe drum. Sau, poate cine ştie, un alt Ordin secret le păstrează şi noi nu le mai ştim. Aici bătrânul învăţat a tăcut din nou, făcând o pauză lungă, gândindu-se la ceva anume. Şi acum să revenim la oile noastre, şi-a continuat el într-un târziu gândurile, l-am cunoscut bine pe Nicolae Densuşianu, unul dintre marii învăţaţi ai românilor, care s-a aplecat asupra mărturiilor arheologice ale vechilor locuitori ai cestui pământ, ca şi asupra miturilor şi legendelor vechilor civilizaţii. El mi-a confirmat şi mai mult, ceea ce eu ştiam de la tatăl meu…Vechile mistere ţineau cunoaşterea despre creaţia lumii şi despre tainele evoluţiei… Cunoştinţele trebuiau păzite cu strictеţe, nu pentru a le asigura deţinătorilor puterea, ci mai ales pentru că o dată încăpute pe alte canale de circulaţie cunoştinţele adevărate erau pândite de

pericolul deformării, al falsificării şi al fantazării. Cel mai mare pericol era însă acela ca, adevărurile, cunoştinţele deţinute de mistere să nu încapă pe mâna oamenilor de rând. Ştii ce mi-a povestit o dată Densuşianu? Era înainte de război, cam în primii ani ai veacului. Venise vorba despre argumentele din Biblie cu privire la venirea îngerilor decăzuţi, aşa cum stă scris în Geneză, şi aşa cum ne spune Cartea lui Enoch, despre carul de foc, despre învăţătura transmisă prin intermediul profeţilor…O dată Eminescu i-ar fi povestit ceva, care atunci demult, când s-au cunoscut ei, i-a dat mult de gândit lui Densuşianu. Eminescu era frământat de coincidenţa dintre revelaţiile sale şi miturile popoarelor. El văzuse femeia fără corp, frumoasa fără corp, cum a scris şi Luceafărul în vis, de lucrul acesta era sigur, şi iată că basmele poporane îi întăreau convingerea în existenţa acestor făpturi-spirite care se reîntorc din când în când pe pământ. Odinioară zânele, ielele, elfii, spiriduşii erau făpturi care trăiau pe pământ şi puteau fi văzute. Explicaţia pe care i-am dat-o lui Densuşianu atunci mi se pare acum şi mai adevărată…

Nu toate nyanele au refuzat dragostea cu tinerii pământeni, câteva dintre ele jertfindu-se şi îndrăgostindu-se de pământeni au procreat cu efebii urmaşi. Când au venit navele de foc şi i-au luat, le-au luat şi pe acestea. De atunci spiritele lor se întorc pe pământ…Hora ielelor văzută de prietenul dumitale pe vârful muntelui, sub clarul de lună, nu este altceva decât hora nyanelor sau a amazoanelor, care revin din veac în veac ca un ritual pe piscurile munţilor. Dar nu mai sunt, nu mai au trupuri materiale de carne, sunt trupuri de energie luminoasă, sunt spirite, au raţiune şi sunt entităţi energetice. Acestea i-au provocat răul de care ţi-a povestit prietenul dumitale. Ele se pot obiectiva în trupurile femeilor nespus de frumoase. Amazoanele urau bărbaţii, adu-ţi aminte mitul lui Adonis la vechii greci, căci se puteau îndrăgosti şi atunci deveneau bolnave de dragoste şi trebuiau să accepte iubirea cu bărbaţii. Adică să-şi piardă eternitatea şi diafanitatea. Tocmai pentru că prietenul dumitale a fost un om frumos şi fermecător, tocmai de aceea, zic, este el

urât de spiritele din cer. Aici bătrânul cabalist a tăcut din nou şi şi-a sorbit cu ochii închişi băutura leşioasă şi înțepătoare.

În cazul dumitale însă lucrurile trebuie să se fi petrecut altfel. Probabil că una dintre iele, o nyană s-a îndrăgostit de un strămoş frumos de al domniei tale. De atunci spiritul ei revine căutându-l, şi cum acesta s-a întrupat de-a lungul timpului în urmaşii lui, aceştia sunt căutați şi iubiți de spiritul nemuritor din cer. Nu-i povestisem bătrânului învățat ce i se întâmplase tatălui meu, abia atunci, în clipa aceea, m-am gândit că explicația bătrânului pare să fie adevărată şi să lumineze, să explice în mod credibil întâmplările trăite de strămoşii mei. Pentru un moment s-a lăsat o liniște veche şi prăfoasă. Asta este dragul meu, l-am auzit după un timp pe cel care stătea în fața mea cu capul plecat şi cu pielea pe oasele feței mai galbenă şi mai bătrână decât îşi poate închipui orice imaginație.

Poporul lui Izrael şi poporul trac au fost popoarele alese de civilizația de spirite din univers, mai evoluată decât noi pe marea scară a timpului, dar se întâmplă acum un lucru ciudat…ca şi popoarele alese din Atlantida şi America, maiaşii şi incaşii, pier…Nouă ne-a rămas numai ideea superiorității rasei, aşa cum o au şi germanii, care pretind că se trag din poporul hiperboreenilor, ideea aceasta, zic, s-ar putea ca nu peste mult timp să ducă lumea la pieire...Când a terminat, bătrânul rabin a rămas cu ochii închişi mult timp...Am înțeles că audiența mea s-a terminat. I-am mulțumit din adâncul inimii, înclinându-mă în fața lui şi mi-am luat rămas bun. Încearcă să stabileşti un contact şi de alt ordin cu cea care te iubeşte, am auzit vocea gâjâită, ca un abur, a bătrânului. Gândeşte-te la ea zile întregi şi cheam-o în gând, concentrează-ți mintea şi gândul asupra ei…Şi poate îți va apărea şi altfel, şi-ți va vorbi….

Afară lumina rece şi curată a zilei mi-a mângâiat pielea obrajilor. Bătea dinspre câmpie un vânt umed ca şi cum vremea ar fi amenințat a ploaie. Am încălecat fericit, trăind o bucurie ciudată, şi am luat-o călare în jos către Tecuci. Dacă mergeam întins puteam până la miezul nopții să ajung la conacul de la Ilieşti, al lui Iancu. Vântul iscat de galopul întins al calului îmi

trecea ca un zmeu, zbârnâind, pe la urechi, sufletul îmi era mulţumit, senin şi fericit. Deci asta era, asta trebuia să fie…Îţi mulţumesc, bună Iulia Alexandrovna, şi de acolo din cer, de unde mă priveşti, iubeşte-mă cum mă iubeai odată, gândeşte-te la mine, fie-ţi milă de mine şi de ai mei şi ajută-mă. Veghează asupra mea şi a fetiţei noastre. Ajută-mă şi ocroteşte-mă pe mine, cum m-ar ocroti buna Maică a Domnului şi ţine-i pe ai mei, ţine-i pe fii noştri în marea grijă a ta, căci tu trebuie să fii adevărata lor mamă.

*

Primăvara a trecut repede şi o vară fierbinte şi uscată s-a abătut asupra Brăilei, a Bălţilor, mirosind a nămol şi stuf, a catran iute şi a ţinuturilor din jur…Când mai ieşeam, vedeam izlazurile, dealurile şi râpile din împrejurimi galbene, prăfoase şi uscate. Înspre mare, munţii Măcinului sclipeau ca şi cum ar fi fost de sticlă. Încolo trebuia să mă ocup de afaceri plicticoase, de scripte şi de contracte…Pe când sufletul îmi era din ce în ce mai pustiu şi mai aprins, ca un deşert care ardea mocnit după amintirea celei care fusese Iulia Alexandrovna Maronova, trupul îmi era din ce în ce mai obosit şi mai plin de silă. Mă pusese dracului să ascult de ideea nebunească a lui Iancu şi acum nu mai puteam da înapoi. Nebunia aceasta începuse de pe la mijlocul lunii mai, după ce mă întorsesem de la Piatra. Ne întorceam într-o seară de la un chef, eu o văzusem în timpul acesta în faţa ochilor numai pe frumoasa Iulia Alexandrovna, simţind un văzduh dureros şi dulce în piept care mă asfixia.

Alexandre, îl auzisem atunci pe Iancu, bunul meu prieten, ajută-mă să i-o plătesc şi Ianiei Lunacevschi. Nebuna n-a plecat din oraş, şi s-a făcut ca o diavoliţă ce este şi mai frumoasă, şi mai răpitoare. Ajută-mă s-o uit…S-a făcut şi mai frumoasă, ticăloasa. Femeia asta parcă ar fi necuratul, în loc să îmbătrânească, întinereşte şi se face şi mai atrăgătoare. Iancu s-a dus şi a căutat-o…O privea în ochi, zâmbind cu zâmbetul ăla al lui, cu care înnebunise toate femeile, şi vorbea ca şi cum ar fi

pus-o la încercare, ca şi cum ar pofti-o ori ca şi cum şi-ar bate joc de ea. O cântărea din priviri şi o înnebunea, punându-i inima pe jar.

Acum sunt bărbat întreg la trup, Ianio, dragostea mea, cică i-ar fi zis, cum mi-a povestit el a doua zi, îmi arde inima în mine ca focul de dorul tău. Acum pot să iubesc şi să le fac să-şi piardă mințile zece ca tine, nu una. Frumoasa şi nebuna de Iania a rămas cu ochii măriți cât roata carului. Parcă-i luase fața foc de fericire.

Minți, Iancule, dragule şi iubitule, iubitul meu neprețuit, minți sărmane, minți, i-ar fi zis poloneza, cu glasul tremurând de fericire, gata să dea în plâns. Dacă este aşa cum spui eu te cumpăr pe tine şi pe tot neamul tău cu grămezi de aur şi de bănet.

Bine, i-a zis Iancu, îmi dai atâta aur şi atâtea milioane de bani…

Îți dau, Iancule, dragule şi nebunule, îți dau iubitule, cum să nu-ți dau, a râs fericită Iania.

Bine, i-a zis Iancu, jucând-o din priviri şi râzând cu fața luminoasă şi fericită, ne întâlnim deseară în cutare loc…şi i-a zis locul unde se întâlnise cu cealaltă…Şi-n locul lui Iancu, în patul în care ardea ca un foc trupul iepei de Iania Lunacevschi m-am băgat eu, aşa cum mă rugase Iancu, şi cum mai făcusem. Avea Iania trupul gingaş şi dulce ca miezul roşu de pepene, încins de soarele dogoritor al verii, sânii parcă ardeau pătrunzându-mi în piept şi gura năucitor de înmiresmată şi de arzătoare, care mă amețea şi mă făcea să țip de plăcere. Parcă era foc şi miere dragostea cu femeia aceasta…Numai Ilia, frumoasa țigancă, mă mai iubise aşa încât să-mi facă trupul şi oasele scrum şi cenuşă…Şi uite aşa, asta s-a repetat o noapte, două, trei…

Se îndrăgostise Iania nebuneşte de ibovnicul ei de altădată, ba chiar mai rău de cum fusese amorezată odată. În luna aceea Iancu mi-a dat jumătate din banii pe care i-a luat de la vicleana care le jupuise pe cele care-i plăcuseră ei şi i le dăduse lui Iancu să se drăgostească şi să le facă fericite, şi care-i adusese şi

lui groaznica nenorocire. Şi pot spune cu mâna pe inimă că atâția bani nu văzusem în viața mea, eu, care mă ocupam de atâția ani cu negustoria. Era moartă Iania după el, îl sorbea din ochi şi i-ar fi pupat şi picioarele numai să fie iubită de el… Şi s-a mai întâmplat un lucru ciudat. Au fost momente când în locul Ianiei eu o vedeam pe dulcea Iulia Alexandrovna, de trupul căreia mă bucuram cu nesaț. Când a văzut Iancu, prietenul meu, că mă fac cu fiecare zi care trece mai galben, m-a rugat aşa, cu zâmbetul ăla al lui în colțul gurii, s-o mai rărim, că nu merita poloneza atâta fericire şi atâtea daruri din partea noastră. Mai ales că el nu putea uita ce-i făcuse. Şi a început Iancu acum s-o joace el pe degete pe frumoasa şi nebuna de Iania Lunacevschi aşa cum ştia el…. Într-o zi, asta să fii fost prin iunie, pentru că la Dunăre se puseseră căldurile, mirosul de nămol şi de stuf se simțea în aer, deşi vipiile verii erau încă departe, îl văd pe Iancu intrând în biroul meu.

Dragul meu, îmi zâmbea el cu lumina aia a sufletului său în colțul gurii, parcă-l văd în fața ochilor mei, acum să te ții…Şi aici Iancu a izbucnit în râs, cu chipul luminat de tot. O să-ți aduc cam de trei ori mai mulți bani decât ți-am dat până acum…O să-ți măreşti flota nu glumă…Dar va trebui să munceşti serios.

Se uita la mine cu subânțeles, gata să izbucnească în râs. Îi râdea toată fața. Mă fixa, cum se uita el odată când era vesel şi fericit şi pus pe glume. Îşi învârtea pălăria, uite aşa, în mână.

Nebuna de Iania s-a dus la prietenele ei să le anunțe că sunt bărbat întreg şi în putere şi că ele mai pot să se mai bucure de mine.A venit vremea iubitului, cum a fost odinioară, Alexandre, numai că acum tu te vei bucura de ce are mai frumos şi mai drăgăstos acest oraş şi nu eu. Fiecare floare şi filomelă, ce o are Brăila îți va trece prin pat, aşa cum mi-au trecut mie odată.

Şi chiar aşa s-au petrecut lucrurile…Le-am ținut în brațe şi le-am sărutat sânii şi buzele mirosind a cireşe coapte, le-am muşcat brațele, umerii şi coapsele şi le-am iubit nopțile până în zori, le-am avut pe toate ibovnicile lui Iancu. Pe cele mai frumoase, mai gingaşe şi mai senzuale femei ale Brăilei. Era ca

un vis nespus de dulce, ca o beție care-ți da fiori, şi care nu se mai termina. Înainte de ivirea zorilor când mândrele femei dormeau duse, eu mă strecuram în cămăruța în care aştepta Iancu, acesta venea în locul meu, culcându-se lângă frumoasa pe care o frământasem şi o iubisem toată noaptea, iar eu o luam agale către casă, şi dormeam buştean până către după amiază, când mergeam la birou. Iancu râdea fericit, umbla acum cu nişte costume deschise, cu flori la butonieră şi cu batiste albe şi parfumate puse în buzunarul de la piept. Mă uitam la el şi nu-mi venea să-mi cred ochilor, cum poate omul, făptura asta atât de sensibilă, de ciudată şi bicisnică să se schimbe atât de mult şi să treacă de la durerea cea mai adâncă la fericirea cea mai mare. Crescuse în ochii urbei, dar mai ales în ochii ibovnicelor lui, al frumoaselor oraşului. În ochii femeilor Iancu devenise iarăşi craiul fără pereche de odinioară.

În iulie m-am bucurat când am prins un transport bun pentru Odessa. Tot drumul m-am gândit numai la Iulia Alexandrovna. Într-o noapte cu lună şi cu stele mari ca nişte ugere, am ieşit pe puntea vaporului şi m-am rugat spiritului ei. Când am coborât în port la Odessa şi mergeam pe chei, am simțit inima în piept cum îmi bate fericită, plină de emoție şi de sufletul frumoasei Iulia, inima îndrăgostitului care merge la întâlnire…Oricât m-am străduit în zilele acelea să dau de urma cuiva din neamul ei, vestitul neam scăpătat al Maronovilor, mi-a fost imposibil. Nimeni nu-şi mai aducea aminte de marea familie a Maronovilor. Am mers şi am întrebat la primărie, cerând să căutăm în scripte. Am deschis şi am căutat în registre de piele, vechi, prăfuite, am căutat prin acte necercetate… Degeaba…Nimic nu amintea de trecerea prin acest oraş a unei familii care a purtat numele ăsta. L-am căutat şi pe doctorul evreu de care-mi vorbise buna doamnă Hilda…dar nici de acest doctor, ce ar fi trebuit să fie cunoscut, nu am dat. Aşa că, m-am grăbit pe cât am putut să încarc vaporul cu marfă şi să mă întorc la Brăila, mai ales că simțeam parcă o mare nenorocire plutind în aer. Pe la sfârşitul lui iulie, când am ajuns la Brăila am auzit groaznica veste care m-a cutremurat... Sfârşitul lui Iancu, a

vestitului Iancu Delamare, ce îndurerase şi fericise cu frumuseţea lui sute sau mii de femei…În timpul cât eu fusesem plecat pentru afaceri la Odessa, nebuna şi frumoasa Iania Lunacevschi le adunase pe celelalte prietene ale ei, şi numai ele între ele, femeile, dăduseră un banchet, o mare petrecere în cinstea lui Iancu. Singurul pe care l-au invitat a fost bineînţeles el. Cine trona în capul mesei? Cine altul decât frumosul ca un demon, Iancu Delamare, ras şi pomădat şi ferchezuit, îmbrăcat strălucitor ca un prinţ. Era o sărbătoare de bucurie, de adio şi care mai de care se întreceau să-l sărute pe Iancu, să-i dăruiască un cadou ori o amintire ca să nu le uite niciodată…Parcă le luase Dumnezeu minţile la toate. Şi pe masă străluceau bucate alese, fripturi rumenite de ziceai că sunt de aur, şi coniacuri franţuzeşti din cele mai scumpe şi mai alese şi vinurile cele mai de soi, de culoarea rubinului, de la Cotnari, ori de Tokai, ori vinuri franţuzeşti şi şampanii, şi alte beuturi nemaivăzute, de care nici nu se auzise în oraşul acesta, mai mult o vedenie de acoperişuri şi de turle argintii strălucind în soare, pierdute în lumea orientului şi în tristeţea şi cenuşiul Apusului. Iar ele, toate iubitele lui Iancu, cele care avuseseră norocul să se bucure de plăcerile bărbăteşti dăruite de el, ele care o dată fuseseră graţiile şi frumuseţile feminine ce străluciseră aici la Porţile orientului, toate ca nişte balerine şi ca nişte gâşte în jurul lui, care mai de care mai decoltată şi mai frumoasă. El se uita la ele cu ochii tulburi şi nebun, cu sufletul ars de fericire…Şi şi-o aducea aminte pe fiecare cum era când era fetişcană, ori tânără femeie, şi acum, iată, le apăruseră cutele bătrâneţii. Au băut şi au petrecut până către ziuă, şi Iancu a fost iubitul şi idolul lor încărcat de sărutări şi îmbrăţişări, când una, care să fii fost nebuna aceea, poate Ana Comnena, ori poate frumoasa Marghiolița Beldiman, ori chiar posedata de Iania Lunacevschi, numai ce i-a venit ideea să-l dezbrace pe Iancu şi să-i sărute toate trupul, să-l scalde în vinurile argintii, în coniacurile şi şampaniile aurii, şi să-i sărute toate trupul şi tălpile, şi să-l ţină şi să-l treacă pe braţe, de parc-ar fi fost copil. S-a împotrivit cât a putut Iancu, dar poţi să faci faţă atâtor femei, toate nebune şi

dezlănțuite, înnebunite de patimi şi de plăceri? Ele îşi pierduseră minţile şi nici una, nici alta, i-au rupt şi i-au sfâşiat minunăție de haine scumpe ce le avea pe el, hainele lui scumpe de ginere, şi trăgeau care de ce apucaseră, numai să aibă amintire de la el ceva, fie şi o bucată de ață…Şi când au reuşit şi i-au rupt toate veşmintele ce le avea pe el, şi a rămas Iancu aşa cum îl născuse mumă-sa pe lume, s-au repezit să-l sărute şi să-l îmbrățişeze, până când, una dintre ele a dat un țipăt sfâşietor, care le-a trezit pe celelalte la realitate.

Pentru un moment au împietrit, numai liniştea de gheață se auzea. Toate se aşteptau să-i vadă bărbăția făloasă, şi când colo ce le vedeau ochii, groapa roşietică, sângerie şi rana din locul în care ar fi trebuit să se afle organele bărbăteşti. Au stat ele cât au stat aşa, mute şi împietrite, că li se auzeau numai răsuflările aburite, iar Iancu îngrozit săracul, o fi stat tremurând…

Fetelor, ăsta şi-a bătut joc de noi! a strigat Iania Lunacevschi, roşie la față, cu minţile rătăcite, şi celorlalte, îngrozite şi şocate, atâta le-a trebuit, s-au azvârlit toate asupra lui ca nişte hiene şi ca nişte lupoaice. Unele cu ghearele, altele cu dinţii, cu gura, au început toate să tragă de el şi să-l linşeze…Cu cât vedeau sângele curgând şi cu cât auzeau gemetele şi ţipetele celui căzut pe jos mai sfâşietoare, cu atât erau mai întărâtate. Cred că-şi pierduseră minţile, că altfel nu se explică violența şi oroarea fără seamăn care le-a cuprins pe toate. I-au scos ochii, i-au smuls limba şi i-au rupt mâinile şi picioarele. Apoi l-au înjunghiat şi i-au scos ficaţii şi inima, căci inima i-o voiau ele, i-au rupt picioarele din trup şi fesele, şi coastele. După ce l-au devorat, şi după ce i-au dezmembrat trupul, au ieşit afară nebune, urlând, chirăind şi chiuind, în mâini cu bucăţile de carne şi cu oasele celui care le fusese iubit şi care le minţise. Purtau hălcile de carne, maţele şi oasele pe străzi, şi afară se luminase, era a doua zi, ca pe nişte trofee sau ca pe nişte bunuri de preţ, ca pe nişte odoare, pe care voiau să le arate mulţimii. Şi lumea, cei care se sculaseră de dimineață, se uitau la ele ca la nişte nebune, cum îşi pierduseră minţile. Căci

acesta este adevărul, îşi pierduseră minţile şi chiuiau şi dansau acum, ca şi cum ar fi fost la nuntă…

La început cei care văzuseră căpăţâna bărbatului, ţinută pe sus ca un steag, şi coastele de om, şi picior omenesc încălţat cu pantofi, oamenii care le văzuseră atunci în zorii zilei, începuseră să ţipe îngroziţi şi să fugă…În scurt timp tot oraşul ieşise să le vadă cum mergeau nebunele pe străzi chiuind cu hălcile de carne în mână, şi toată Brăila era cutremurată, mai rău decât dacă ar fi fost prăpădul de pe lume. Aşa ceva nu se mai pomenise niciodată, nici o minte omenească nu-şi putea închipui aşa ceva…Chiar şi poliţiei îi era frică să se apropie de ele, deşi până la urmă au fost oprite şi le-au fost luate bucăţile de carne şi oasele pe care le ţineau ridicate în mâini, chiuind şi dansând. Şi când le-au dus la spital, doctorii care le-au văzut privirile rătăcite şi feţele schimonosite, şi cum chiuiau ele, din primele momente şi-au dat seama că sunt nebune şi nu ştiu nici ce-au făcut şi nici ce este cu ele pe lumea aceasta…

Ascultam ce-mi povestea tata îngrozit, mi se zburlise părul în cap, mi se încreţise pielea pe mine şi nu-mi venea să cred, nu ştiam dacă este adevărat şi dacă ce văd ochii mei în clipa aceea exista, dacă mai existam eu, dacă nu e totul, lumea, istoria o poveste de groază, şi noi nu ştiam nimic despre visul pe care-l visăm şi atâta tot. Cum putea să fie adevărat că Iancu, vestitul Iancu Delamare, nu mai există pe lume, cum putea fi adevărată toată povestea asta care te face să-ţi pierzi minţile, să-ţi întoarcă maţele pe dos…În noaptea aceea n-am putut să închid un ochi. Mereu îl vedeam pe Iancu înaintea mea, pe vestitul Iancu Delamare, cu zâmbetul lui cald pe buze, cel care-şi pusese amprenta asupra unei epoci întregi, cum venea pe o potecă, aşa cum era el când era vesel şi fericit, şi zâmbetul i se vedea de departe parc-ar fi luminat lumea…Către ziuă am aprins candela, care se stinsese, am spus Tatăl nostru de trei ori, i-am mulţumit Domnului Dumnezeu că mă mai ţine pe lume şi am invocat spiritul Iuliei Alexandrovna…O simţeam bună şi ocrotitoare în preajma mea, privindu-mă din văzduh.

A doua zi am ieşit pe stradă, m-am plimbat toată ziua pe străzi, pe străzile pe care ne plimbaserăm noi odată. Mi-am adus aminte vremurile demult apuse, când eram tineri şi Iancu era frumos ca un zeu, şi umblam cu lăutarii după noi…Iar Ilia, frumoasa ţigancă, existase cu adevărat, în carne şi oase, şi frumoasa fată a pârcălabului Baldovim, Zamfira, după care murea Iancu, cea care reuşise să-l îngenunche şi să-l pună sub lacătul căsniciei...M-am plimbat pe străzi cu sufletul trist şi mohorât, şi în zilele următoare. Parcă nu-mi venea să stau acasă ori la birou. Nu ştiu de ce mi se părea că acum o să mă întâlnesc cu el. Către sfârşitul lui august aveam de făcut un drum, un transport important de marfă la Alexandria…Am aşteptat ziua plecării cu sufletul la gură, cum aşteaptă copilul mângâierile mamei…Trebuia câteva luni de zile să văd alte locuri, alţi oameni, să aud alte veşti, să mă iau cu altele, căci în oraşul acesta totul începuse să mi se pară ca un vis macabru. Parcă nu mai eram sigur de nimic, lucrurile, fenomenele lumii, legile, toate mi se păreau confuze şi încâlcite, iar sufletul mi-l simţeam ca pe o apă clocită şi tulbure.

*

Am tresărit uşor, zgâlţâit de scaunul care se mişcase sub mine. Aţipisem, de când? Şi parcă departe, peste curţi am auzit cântecul stins al unui cocoş…Pe fereastră, prin perdelele grele, se strecura lumina cernită a unei luni obosite. Prin întunericul îndulcit zăream capul profesorului Drăghicescu. Ciudata şi dulcea aţipeală în care căzusem, în timpul acesta ceva în mine rămăsese treaz şi senin, un fel de veghe luminoasă, astfel că puteam să aud tot ce-mi povestise bătrânul profesor. Cuvintele lui îmi picurau calde în auz, iar vraja artei sale de povestitor îmi adormea sufletul, aşa cum adorm copiii după ce ascultă poveştile spuse de bunicii lor…Trebuie să fie înspre zori, mi-am zis în gând, n-avea nici un rost să-l trezesc din picoteala şi somnambulismul lui de povestitor, mai ales că ceea ce spunea era atât de frumos şi de interesant.

Toamna se anunța din timp, am auzit vocea caldă şi cețoasă a profesorului, vaporul înainta cuminte pe apa Mării Negre. Când zilele erau frumoase rămâneam mai tot timpul pe punte…Zările cețoase ca nişte suflete pline de nostalgie îmi făceau bine…Atunci mi-am dat seama ce important este ca omul să mai schimbe locul, spiritului uman îi fac bine priveliştile noi, îi îmbogățesc memoria, îi întineresc şi îi împrospătează viața interioară. Am trecut prin strâmtori, şi cum s-a ivit posibilitatea unui transport la Veneția sau Venezia cum îi ziceau localnicii, afacerea era cât se poate de bună, n-am mai stat pe gânduri, ne-am îndreptat la începutul lui septembrie, un septembrie cu zile mai dulci decât mierea de salcâm, spre peninsula Italică…La Veneția am ajuns pe la jumătatea zilei, o zi cețoasă şi ploioasă, din acelea care te fac să te zgribuleşti în tine, şi să doreşti să nu ieşi afară din casă. Am ancorat în port şi am prins vasul de parâme. Apoi oamenii mei s-au pus pe treabă, au descărcat marfa luată de la Istambul. Am lăsat treburile în seama Căpitanului. Nu mai văzusem Veneția niciodată, deşi totul părea să-mi fie familiar şi după ce m-am aranjat la un Hotel am ieşit să mă plimb pe străzile bătrânei Venezii, cum zic locuitorii…

A doua zi, dacă cerul va fi senin, îmi propusesem să fac o plimbare pe canale cu gondola. Până atunci însă această Veneție umedă şi singură pe lume, tăcută şi închisă în sine, îmi umplea sufletul de o adâncime ciudată. Am servit masa în Restaurantul hotelului, mâncând mai mult în grabă. Ceva straniu parcă mă chema şi mă împingea de la spate. Când am ieşit se mai luminase puțin după ploaie. Am recunoscut vestita Piață a Dogilor, am privit bătrânul Palat al Dogilor, şi casa Capulchia, o bijuterie arhitectonică de o tristețe calmă şi odihnitoare, atemporală….Am apucat-o pe o stradă îngustă, emanând prin toți porii senzația de igrasie, de lume îmbibată cu apă…Când m-am pomenit în fața acelui mic şi cochet palat, tresărind speriat, cu inima bătându-mi în piept speriată, mi-am dat seama că de fapt cineva îmi condusese paşii până aici. Era ca şi cum aş fi ştiut de la început că voi ajunge aici…Inima îmi bătea

emoționată şi fericită…Am privit atent scara, încrustațiile din jurul ferestrelor, iedera care cobora în valuri pe lângă ferestre. Totul era identic. Aşa cum stătusem ceasuri întregi în fața lui pe când se găsea pe strada Levantului, din vechea Brăilă, aşa stăteam acum şi-i admiram liniile cochete şi sobrietatea uşor savantă, visătoare. Era acelaşi palat. Mi-am adus aminte că Palatul de pe strada Levantului existase cu adevărat în locul acela, dar în alt timp, în alt veac. Ceva mi-a sfârâit în piept ca o carne încinsă pusă pe o plită.

Doamne, dacă şi Palatul acesta, în fața căruia mă găseam acum, a existat în alt timp, şi eu sunt scufundat şi exist pierdut în alt timp? Şi totuşi ceva îmi spunea că nu se poate. O simțeam acolo, în locul acela, în vila aceea solemnă şi bătrână. Deci de aceea venisem până aici. La capătul drumului mă aştepta ea…Nu-mi era frică, deşi toată ființa îmi era încordată ca un arc. Sufletul îmi era asemenea unei beatitudini, a unei emoții care te devoră. Nu puteam să mai stau aşa, era prea chinuitor. Am urcat treptele, o clipă am rămas în fața uşii sculptate, exact aceiaşi uşă, aceiaşi nuanță galben-cărămizie a lemnului. Am apăsat clanța, după ce m-am rugat ca uşa să nu fie închisă. Şi nu era. Uşa s-a deschis singură de parcă ar fi avut viața ei proprie. Am pătruns în primul hol, apoi am deschis uşa şi am intrat în cel de-al doilea hol. Pianina era la locul ei, perdelele somptuoase, răspândind somnolență şi fast parcă mă aşteptau…De când aşteptau?Ce aşteptau…? Pe cine aşteptau…? Am apăsat clapele pianului, sunetele au plutit dulce şi limpezi prin aerul vastei odăi…O aşteptam să coboare, să apară…De ce n-o fi apărând bona? Oare tot bona aceea o mai slujea? M-am întors şi am urcat scara, aceleaşi trepte de marmură, şi în capul scărilor aceeaşi oglindă venezianăPuteam să strig…Să chem.

Trebuie să fie în dormitorul în care ne-am îmbrățişat înainte de a pleca în strania călătorie. Parcă trupul îmi era mai subțire, iar chipul mai luminos şi palid…Sau poate că era numai impresia mea, care venea de la iluminatul viu şi fastuos al luxosului interior. Am intrat în primul dormitor. Nu era... Simțeam golul ei cum respiră, cum mă priveşte. Am intrat în al

doilea dormitor, inima-mi bătea cu putere. Mă aşteptam s-o găsesc citind, aşteptându-mă. Odaia era pustie. Am rămas un timp în uşă, şi deodată am simţit, ca şi cum aş fi auzit pustiul, tăcerea, vidul din pereţi…Golul…Am luat odăile de la catul de sus la rând…Nu era nimeni…Toate lucrurile erau aranjate ca şi cum stăpâna lor ar fi plecat de aici pentru totdeauna. Şi de curând, cu o clipă mai înainte. Mai intrasem o dată în tinereţe într-o casă pustie, în care cei care locuiseră în ea muriseră…În asemenea case intra un miros de pustiu şi de vid, un sentiment nesfârşit de aşteptare, specific, inconfundabil…Am căutat o icoană. În ultima odaie am găsit o iconiţă cât cartea, m-am aşezat în genunchi şi m-am rugat mult timp, chemând-o…

Când am părăsit casa aceea era târziu, oraşul dormea căzut în ceaţa umedă a lagunelor, şi nu ştiu de ce lacul acela mi s-a părut deodată un lac mortuar…Am trecut pe la cheiul unde era ancorat vaporul, să văd ce fac oamenii mei. Marinarii jucau cărţi, beau şi glumeau, după cum le era obiceiul, dar căpitanul era trist. M-a anunţat că va trebui să întârziem mai mult timp la Veneţia, întrucât se ivise o defecţiune la sala maşinilor…Acum câteva ore m-aş fi bucurat pentru o asemenea veste, în clipa aceea am primit-o destul de rece şi de mâhnit. Am revenit în micul meu palat (puteam să spun cu certitudine că este al meu) spre zori, căci în noaptea aceea n-am reuşit să închid un ochi, bătrânul şi lacustrul oraş era pustiu, rar dacă am văzut un paznic de noapte sau un gardian, adăpostit pe sub un felinar... Am pătruns înăuntru, aceleaşi lumini fastuoase, aceiaşi lustră şi aceleaşi lampadarele care sugerau o bogăţie fără seamăn. Am urcat din nou în odăile de sus. Nimeni. În noaptea următoare am hotărât să dorm aici, în palatul genovez, şi chiar aşa am făcut. Nu mai spun că nici în noaptea aceasta n-am putut să aţipesc o clipă. Am stat tot timpul cu urechea trează, poate, poate voi prinde un zgomot, un sunet, un foşnet de rochie, o adiere de mătase. O fâlfâire de rochie.

Zorile m-au prins treaz, rugându-mă în faţa icoanei spiritului celei pe care o aşteptam…Începuse să-mi fie un fel de teamă igrasioasă, asemenea mirodeniilor putrede ale bătrânelor

canale, aveam nevoie de cineva cu care să vorbesc, să fac ceva, aşa că m-am întors să dorm pe vas. Până când am reuşit să plecăm am jucat tot timpul cărți cu bătrânul căpitan, pe care în timpul acesta am reuşit să-l cunosc mai bine, să-l îndrăgesc şi mai mult. Într-una din nopțile chinuite, petrecute pe vas, l-am visat pe bătrânul rabin, parcă era el şi parcă era un altul, la început nu înțelegeam ce spune, apoi vag am înțeles că-mi spune să scriu o carte, şi uite ce trebuia să spun în această carte. Poporul iudeilor şi poporul tracilor au fost popoare alese, să spun eu de ce a pierit poporul tracilor…În somn am avut conştiința clară a cauzelor care au dus la dispariția din istorie a poporului trac, a doua zi însă când m-am sculat buimăcit, n-am mai ştiut nimic, totul în mine era confuzie şi opacitate. Am reținut numai ultimele cuvinte ale bătrânului, cum că esența poporului român este absolutul, eternitatea, să am grijă să spun lucrul acesta. Începând de a doua zi l-am grăbit cât am putut pe vrednicul căpitan şi am dat din pungă cât mi s-a cerut numai să plecăm mai repede din locul acela. Şi chiar aşa s-a şi întâmplat, pentru că a doua zi dimineața vasul era gata de plecare. La Alexandria am ajuns abia peste o lună, pentru că în timpul traversării Mării Mediterane am avut parte numai de timp vântos şi de furtuni. Una dintre groaznicele furtuni era cât pe aci să ne trimită pe fundul mării. Alexandria, străvechiul oraş, fondat de Alexandru cel Mare, ne-a întâmpinat cu un cer de cristal, cum nu mai văzusem în viața mea, şi cu un soare care-ți evoca, ciudat, lumina de la începutul lumii. Intenționam să merg să văd piramidele şi dacă într-adevăr aveam să mă simt bine, puteam să întârziem în Egipt chiar şi o jumătate de an…Îmi plăcea în mod deosebit acea blândă şi ancestrală aglomerație a străzilor bătrânului oraş, faptul că auzeai atâtea limbi, sunete de fluiere, de țignale, de instrumente orientale, voci, care mai de care, țipete în toate limbile pământului, ca şi faptul că vedeai atâtea nații şi porturi, îți crea un sentiment de fericire foarte ciudat. Era o impresie de securitate şi de pierdere a ființei şi a sufletului în lume, în acelaşi timp, o topire senină şi emoțională a personalității tale în social... Mai târziu, în ceea de-a doua

săptămână, ieşisem să colind oraşul. Mă aşezasem pe o bancă într-un scuar de antichităţi, sufletul îmi era liniştit şi plin de o dureroasă împăcare. Pe alei treceau felahi, îmbrăcaţi în costume orientale, europeni, cerşetori sau perechi de tineri îndrăgostiţi plecaţi în excursie, fel de fel de lume…Mintea îmi era clară, aveam ciudata impresie că sufletul îmi străvede spaţiul material din jur. Era probabil una din acele stări psihice pe care le obţin budiştii sau asceţii, după lungi perioade de post şi rugăciuni sau de meditaţie. O stare de beatitudine senină, şi de limpiditate a spiritului…Şi atunci am văzut-o pe ea…

De fapt i-am zărit doar chipul în mulţime, numai o secundă, dar foarte clar, aşa cum cineva ţi-ar arăta un tablou iar tu trebuie să-l recunoşti. N-am tresărit, am simţit doar o emoţie uriaşă cum îmi creşte în toată fiinţa. Inima nu-mi mai bătea în piept, mi se oprise pur şi simplu în loc, ca să vadă ce se întâmplă. M-am luat după ea…Acelaşi mers, aceeaşi infinită graţie a trupului şi a plutirii lui, aceiaşi umeri plini de graţie…Acelaşi aer princiar al mersului, al tremurului rochiei. La un moment dat am ajuns chiar în dreptul ei, astfel că am întors capul şi am privit-o foarte de aproape. Era uimitor de frumoasă, o frumuseţe stranie, ascuţită, ţipătoare, ca o efigie. A părut că n-o tulbură lucrul acesta iar eu m-am convins încă o dată că femeia pe care o văd în carne şi oase este ea, superba şi frumoasa doamnă care cu ani în urmă îmi dăruise cea mai înaltă fericire. Am rămas câţiva paşi în urma ei. Am avut timpul şi calmul de a-i observa atent pantofii eleganţi, tăiaţi într-o linie fină, am avut timp să-i privesc ornamentele rochiei, şi mai ales să-i studiez părul, acel păr princiar, ondulat frumos, evocându-ţi culturi fastuoase, curţi regale, care o dată mă fascinaseră până la pierderea minţii.

Am văzut-o intrând într-o vilă cu două caturi de pe una din vechile străzi ale Alexandriei. I-a deschis o bonă îmbrăcată în negru şi alb, am văzut lucrul acesta foarte clar, cu ochii mei, cât se poate de limpede, de asemenea în momentele acelea totul în fiinţa mea era treaz şi lucid. M-am plimbat câteva minute cu mâinile la spate, lucid şi încordat ca un arc, prin faţa bătrânei şi frumoasei vile, mai mult cu aspect occidental, baroc, apoi m-am

hotărât să sun…Am urcat treptele pe care se vedeau lujeri de iederă şi firişoare de praf şi de muşchi de un verde deschis. Când am ajuns în faţa uşilor am avut dintr-o dată revelaţia unui lemn masiv şi putred, tocit de vreme…Ceea ce părea să fie sonerie nu era altceva decât o vechitură care nici măcar nu mai amintea de acest obiect. Am bătut atunci în uşa putredă. Întâi discret, încet, respectuos, apoi din ce în ce mai tare. M-am trezit atunci când mi-am dat seama că sunt pe punctul de a rupe din balamale ceea ce cândva fusese o foarte frumoasă uşă, sculptată în motive orientale. Ochii mi-au alunecat de-a lungul zidului, peretele îmi oferea cât se poate de convingător aceeaşi impresie de vechi, de casă părăsită de mult timp. Am coborât scara îngrijorat şi am privit ciudata casă cu mai multă atenţie. Acoperişul părea să mă convingă şi el de acelaşi lucru.

Am mers atunci şi am sunat la uşa vilei care se învecina cu casa în care intrase şi pierise cea care părea să fie şi acum o iluzie divină, de o frumuseţe răpitoare. O iluzie, doar atât. Am reuşit să vorbesc cu bătrânul, care trebuie să fii fost un funcţionar egiptean căci o rupea bine pe englezeşte. M-a lămurit, pe un ton respectuos şi potolit, că în casa de alături a locuit, dar asta înainte de război (în momentul acela nu mi-am dat seama care război) un înalt demnitar englez. De când a plecat casa a rămas tot timpul nelocuită, de aceea se şi găseşte în starea în care este, gata să se prăbuşească. Mi-a trebuit mult timp până să-l conving că în casa aceea a intrat cineva. Că am văzut cu ochii mei pe cineva intrând şi dispărând în casa aceea.

Bătrânul m-a privit cu neîncredere, apoi s-a arătat uşor tulburat de ceea ce-i spuneam eu cât se poate de convingător. Ideea lui era că în casa respectivă s-a ascuns, dacă este precum spuneam eu, un răufăcător. În nici un chip n-am putut să-l conving că în vila de alături este posibil să locuiască o doamnă de condiţie foarte bună. L-a chemat pe fiul său şi pe nora sa, şi împreună am revenit la casa în care o văzusem intrând pe ea. Am urcat cu toţii treptele casei în care locuise odinioară înaltul funcţionar englez. Nu mi-a fost greu să împing uşa, care s-a prăbuşit la picioarele noastre, stârnind praful şi paianjenii de pe

duşumelele putrede şi de prin unghere. Imaginea care ni s-a arătat era într-adevăr îngrozitor de dezolantă. Imaginați-vă, domnule profesor, o casă bătrână, din care fuseseră luate mobilele şi tablourile, o casă pustie, nelocuită de zeci de ani. Scările de lemn, îmbrăcate în straturi groase de pânza paianjenilor, putreziseră, balustrada se rupsese şi atârna ca un ciot de cadavru. Praful şi paianjenii inundaseră asemenea unui strat duşumelele şi zidurile, tavanul, treptele prăbuşite ale scării care ducea la primul cat. Atâția paianjeni nu mai văzusem în viața mea, prin lumina care pătrundea prin uşa rămasă întredeschisă se vedeau sute sau mii de paianjeni, unii mari ca nişte şobolani sau ca nişte lilieci. Pânzele paianjenilor crescuseră mari cum creşte iarba, ca lianele groase, făcând să vezi un fel de desiş, de tufişuri din acest păienjeniş, de culoare verzui-albăstriu, trandafiriu, umplând toată odaia, altfel destul de mare….Am rămas împietrit, cu mințile pierdute privind înspre catul la care ducea odată scara, acum prăbuşită, acoperită de straturi groase de păianjeni.

Bătrânul funcționar înțelesese că se petrece ceva dureros cu mine.Tot repeta mecanic, cu un fel de sâsâit cenuşiu care-i ieşea din gât, nu v-am spus eu, domnule? Nu v-am spus eu, domnule? Nu v-am spus eu? Omul mă privea cu ochii îngroziți. Casa aceasta este nelocuită de un sfert de veac şi mai bine…Ideea că dincolo de trepte, la catul de sus, printr-o minune, lucrurile arătau altfel, mi s-a înfipt ca un cui în minte…Am vrut să urc scara aceea invadată de straturile albăstrii, ca nişte ape, de paianjeni, mi-a fost însă cu neputință, căci în câteva clipe, am văzut-o cu ochii mei surpându-se. Bătrânul avea dreptate, pe scara aceasta nu se putea urca şi nici un semn nu arăta că prin acest loc sau hol trecuse o ființă omenească. Am plecat de acolo cât se poate de dezolat.

Şi totuşi ceva în mine ştia că cea pe care o văzusem fusese ea, era o certitudine greu de explicat, dar o certitudine profundă, aflată dincolo de concluzia oricărui raționament. Dar dacă eram mâhnit de ceva, şi era cât se poate de logic să fiu mâhnit, nu era faptul că n-o găsisem în casa aceea, ci faptul groaznic că mă

aflasem în apropierea ei şi ea ştia asta, dar nu-mi dăduse nici o atenție. Mersesem cu ea alături, îşi întorsese fața către mine şi o privisem atent, iar ea nu schițase nici cel mai mic gest de atenție, de recunoaştere. Din ziua aceea bătrâna capitală a Egiptului mi s-a părut un oraş închis, misterios şi inospitalier… Începea să mă înfurie harababura gălăgioasă şi murdară a acestei civilizații…I-am spus Căpitanului meu că intenționez să ne întoarcem în țară cât putem de repede. Mai aveam de făcut doar vizita pe care demult o gândisem şi pe care mi-o doream nespus, la piramide. Era o zi însorită, bătea un vânticel răcoritor, stârnind când şi când praful deşertului. Am ajuns lângă piramida lui Keops, am pipăit-o şi mi-am controlat pulsul, am vrut să mă gândesc la ceva aşa cum îmi propusesem şi primul gând a fost dorința amară de a mă întoarce acasă. Imaginea deşertului, văile de nisip, cu solul acela albicios-cărămiziu, din care se înălțau straniile piramide, totul mă făcea să mă cutremur, să mă simt un obiect ciudat, inutil şi inert, fără nici o rațiune în timp. Mi s-a părut la un moment dat că am trăit o revelație, dar totul cred că nu a fost decât o tristă şi cenuşie iluzie. Mi s-a părut o clipă că tot ceea ce văd exista dincolo… Un dincolo şi spațial şi temporal, dar mai ales semantic. Într-o altă lume, a simbolurilor, într-o lume în care aceste obiecte pe care le vedea retina mea erau cu totul altceva, aveau o cu totul altă semnificație decât putem noi bănui sau înțelege astăzi. O semnificație străină şi superioară nouă, întunecată şi zdrobitoare. Seara m-am întors la Alexandria. A doua zi plecam din portul care mi se păruse în tinerețe a fi raiul şi obârşia culturii pe pământul acesta al tuturor făgăduințelor, la început, şi al tuturor deşertăciunilor la sfârşit.

Până la Istambul am avut vreme frumoasă, orizontul calm ca o linie îndulcită de nuanțe mi-a făcut bine, m-a liniştit şi mi-a hrănit spiritul. La Istambul, datorită vremii proaste, a trebuit să aşteptăm aproape o lună de zile. Timpul mi-a trecut uşor cu vizitarea Agiei Sofia, a minaretelor, a sinagogilor, a vechilor Palate din timpul sultanilor şi a locurilor de interes istoric. Cineva care vede Istambulul sau Constantinopolul de altădată

nu poate să spună decât: eh, vremuri, vremuri, care s-au dus. Imperiile se trec pe lumea aceasta ca iarba şi ca frunzele, iar bietul om şi bietul suflet nu sunt nici măcar un atom în nesfârşirea timpului. Ce-i rămâne bietei fiinţe umane decât să împietrească în faţa infinitului, cutremurată, şi să ofteze în faţa universului, să se umple senin şi olimpian de dureroasa viziune a trecerii pe acest pământ.

După ce am trecut de Bosfor şi Dardanele mi-am simţit sufletul liniştit. Ştiam că acasă, îmi spunea sufletul, lucrurile sunt bine, îmi era dor de viaţa tihnită, de un loc în care să stau şi să visez. Călătoriile fără răgazul aşteptat îţi dezechilibrează spiritul, te fac să te simţi străin faţă de propriul tău eu şi mai ales te fac să te simţi mic şi pieritor pe lumea aceasta.

În nopţile acelea când ne întorceam pe mare, asemenea lui Ulisse, am putut să dorm un somn odihnitor şi profund. Aşa cum îţi simţi trupul doborât de toropeală în zilele şi în nopţile când plouă. Am ajuns şi aşa cum bănuiam, pe ai mei i-am găsit bine. În primele zile îl tot aşteptam pe Iancu să apară, să vină să mă ia şi să plecăm iar cu lăutarii după noi. Dar se duseseră demult acele vremuri iar ideea că Iancu e mort acum, după aproape doi ani, când lumea îl uitase, era la fel de vie în mintea mea ca atunci când mă cutremurasem de groaznica şi oribila întâmplare a morţii lui.

*

De atunci zilele mi s-au scurs una după alta, ca şi anii de altfel, absorbit de treburile contabiliceşti ale negustoriei, de contractele încheiate, câteodată de scurte călătorii pe care le mai făceam la Bucureşti, la Istambul sau la Viena. L-am luat pe fiul meu care trăia la moşia lui Iancu, de la Ilieşti, şi l-am adus acasă, încercând să mă îngrijesc pe cât îmi stă în putinţă de educaţia copiilor mei.

Absorbit de treburile şi de grijile vieţii care te fură, mai ales că în timpul acela l-am pierdut pe tata, aproape că nici nu mi-am dat seama când m-am pomenit în deceniul patru. Criza

economică din anii treizeci mi-a pus serioase probleme şi cu greu am reuşit să mă refac după o mie nouă sute treizeci şi trei…De acum anii treceau mai repede, şi, ciudat, pe chipul meu se simţea o oarecare grabă a îmbătrânirii. Pe cât mi-a stat în putinţă am încercat să nu mă mai gândesc nici la cea care a fost blânda şi frumoasa Iulia Alexandrovna Maronova, nici la cea care-mi apăruse în viaţă strălucind mai frumos decât orice frumuseţe care se poate închipui pe lume.

Asta până anul trecut, domnule Profesor, când mă găseam la Viena…Îmi luasem gândul că s-ar putea s-o mai întâlnesc vreodată, aşa cum nici tata n-o mai întâlnise pe cea care-i apăruse lui în viaţă, când îi dăruise lui anii aceia de dragoste şi de fericire nebunească. Mă aflam în camera Hotelului, stăteam în vara aceea la Hotel Royal, trebuie să-l ştiţi, vis-a vis de vechea Operă. Eram în camera mea, tocmai mă pregăteam să cobor, când am auzit valetul bătând în uşă. Am fost anunţat că o distinsă doamnă doreşte să stea de vorbă cu mine…Cum să vă explic, domnule…Ca şi cum ar fi fost vorba de telepatie gândul mi-a fost din prima clipă la ea. Am rămas tablou când am văzut-o…Trecuseră atâţia ani, acum eram în vara anului o mie nouă sute treizeci şi opt, iar atunci când îmi apăruse în viaţă pentru întâia oară fusese înainte de primul Război mondial…Era la fel. Neschimbată. Am simţit cum mi se opreşte respiraţia şi cum îngheţ. Dar absolut la fel era, domnule…Aceeaşi frumuseţe, în faţa căreia te simţi pe altă lume…Aceeaşi lumină dulce pe chipul ei divin, fermecător. Acelaşi surâs plin de mister, care-ţi topeşte inima. Aceleaşi braţe, aceeaşi graţie care te încântă…A trecut puţin de pragul uşii, după care a făcut câţiva paşi către mine, aşteptând să mă apropii şi eu…să-i ies în întâmpinare. Îmi surâdea senină şi luminoasă. Doamne, Dumnezeule, exact ca atunci!

Dumneata, zic? Am simţit cum mă inundă o flacără imensă de bucurie şi de emoţie. A surâs şi a coborât capul privindu-mă cu dragoste, înclinându-şi tâmpla către mine. Doamne, cât v-am căutat, şi cât m-am rugat lui Dumnezeu să-mi apăreţi în cale! Am simţit cum mă fâstâcesc şi mă pierd. Căci ştiu că nu sunteţi

o muritoare de rând, o simplă muritoare din lumea aceasta…A înclinat iar capul surâzându-mi nespus de dulce. Apoi expresia chipului i-a devenit pe nesimțite tristă, nostalgică…M-am înclinat şi i-am mulțumit nespus pentru dragostea pe care mi-o inspirase şi mi-o dăruise în tinerețe. Pentru toată acea beție plină de un farmec dureros pe care mi-o dăruise...Mi-am dorit mult s-o întâlnesc.

V-am căutat la Veneția, apoi la Alexandria, mi-am adus de multe ori aminte cum ne vorbeam în noaptea plină de vrajă, înaintea plecării noastre, în acea stranie călătorie. Mi-aş dori s-o mai văd, mi-aş dori să ne mai întâlnim ca atunci, iubito, mi-am auzit eu vocea străină, ca o lamentație pierdută, nespus de dulce. O asemenea dragoste, măcar o dată s-o mai trăim. A clătinat din cap în semn de nu, şi a râs uşor, veselă, ca un clinchet diafan, de pahare. M-am apropiat de ea, i-am luat mâna, ridicând-o încet, în timp ce mă pierdeam în ochii ei, şi i-am sărutat-o. Am invitat-o să se aşeze, făcând un gest larg cu mâna, arătându-i fotoliul, dar m-a refuzat. Mi-a spus că este numai în trecere… Ştia că sunt în acest Hotel.Va rămâne puțin timp….Apoi mi-a vorbit vag şi încâlcit (deşi mai degrabă cred că datorită stării euforice, a sentimentului de dragoste care mă copleşea, intrasem deja într-o stare de transă, de leşin dulce) despre o epocă tulbure, de iraționalitate, despre conjuncturi astrale, dar mi-a fost greu să înțeleg limpede la ce se referă… Am întrebat-o dacă am greşit față de prietenul meu care murise atât de groaznic, față de vestitul Iancu Delamare, din care astăzi mai rămăsese doar legenda, şi asta pentru generațiile în vârstă care-l apucaseră...Mi-a confirmat că aşa era, surâzându-mi blând...da, aşa era...Apoi am privit-o trist în ochi. Voiam să-i spun ceva, ca s-o rețin cât mai mult, s-o fac să întârzie...Am rugat-o să-mi explice taina ei, taina lumii din care venea ea, şi ce este de fapt această istorie ? De ce mi se întâmplase mie ce mi se întâmplase? Încotro mergem? De ce m-a ales tocmai pe mine?…De ce a fost ales Iancu? S-a lăsat o tăcere caldă, mătăsoasă, antică. A clătinat din cap cu acelaşi surâs copilăresc, misterios, înfiorător de dulce. Am vrut s-o întreb şi să vorbim,

voiam să aflu mai multe lucruri despre copiii mei, atât de reuşiţi, atât de frumoşi. De ce îi semănau leit Iuliei Alexandrovna Maronova.

Apoi am întrebat-o dacă în fiinţa Iuliei Alexandrovna, fiinţa atât de gingaşă şi de blândă nu se află întrupat spiritul ei, dar a părut că nu mă aude, că nu mă ascultă, că o preocupă cu totul altceva. Un moment în camera de hotel, atât de scump mobilată, s-a lăsat o tăcere ciudată, apăsătoare între noi. Apoi, mi-a spus ridicându-şi bărbia, că a venit să mă ia. Deocamdată, mă anunţă, să mă pregătesc…Acasă copiii îmi sunt mari, viaţa lor va merge înainte cum le este soarta şi fără mine, pot de acum să las averea pe umerii lor, deşi ar fi mai bine să găsesc un administrator bun, un om de încredere, al averii mele, ca să-i las pe copii să studieze…Şi iar mi-a repetat ideea cu epoca aceea plină de iraţionalitate, când în istoria omenirii se vor întâmpla mari nenorociri…Mi-a dat şi un termen până când să mă pregătesc… De asemenea, până la acest termen mi-a spus să vă caut, domnule profesor, şi să vă spun că dorinţa ei este de a vă lua şi pe dumneavoastră….Iată de ce v-am căutat…Ca să vă povestesc ce aveam să vă transmit, şi să vă anunţ totodată să vă pregătiţi…De altfel de când vă povestesc a trecut foarte mult timp şi noi ne găsim acum în alt timp şi în alt loc, căci ştiţi şi dumneavoastră că spiritul nu cunoaşte legile spaţiului şi ale timpului, aşa cum sunt ele date pentru oameni…Acum vom pleca, domnule profesor, ei, hei, hei... Hei, a oftat povestitorul, ce aventură splendidă şi măreaţă începe acum pentru noi ! De când aştept eu clipa aceasta, de lumea aceea a ideilor ne este dor nouă toată viaţa, când eurile noastre vor deveni de lumină, esenţe energetice, senin-fericite – aşa cum a fost spiritul meu atunci. Cunoaşterea nu este altceva decât setea şi tinderea noastră necontenită către civilizaţia esenţelor, a ideilor, adică a eurilor luminoase, care ne este prototip, căci ea ne-a născut. Şi tipar în acelaşi timp către care tindem mereu, şi vom deveni mereu acele modele eterne, acele arhetipuri, fără să ajungem însă niciodată…

Aici mi s-a părut că am auzit vocea profesorului tuşind, apoi zbătându-se uşor ca şi cum s-ar fi împotrivit. Îmi aduc clar aminte că l-am auzit spunând de trei ori, nu, nu, nu! Când am deschis ochii l-am văzut zbătându-se cu mâinile, aşa cum face orice om când se fereşte de ceva. Am sărit în picioare îngrozit. Am mai apucat să văd mâinile bătrâne, cu venele albăstrii-negre îngroşate ale profesorului, cum cad şi i se aşează pe piept, apoi îi cad pe genunchi, în timp ce buzele se zbăteau ca şi cum n-ar fi avut aer sau ar fi vrut să spună ceva. Am sărit în picioare şi poate de uluială sau poate că nu reuşeam să mă trezesc, era cât pe aci să cad peste el…I-am luat mâinile şi l-am zgâlțâit ca să-şi revină. Mai târziu, când am fost supus interogatoriilor nesfârşite, mi-am adus aminte că inițial avusesem ideea să-i fac respirația artificială. L-am zgâlțâit strigându-l de fiecare dată tare, de câteva ori. Domnule Profesor! Domnule Profesor! Treziți-vă, domnule Profesor!…Apoi, când m-am îndreptat de spate am văzut lumina albă inundând perdelele, şi umplând, rece şi limpede, vasta bibliotecă a Profesorului. Ideea mi-a venit în minte imediat, am simțit sângele cald inundându-mi tâmplele, trebuie să caut un doctor repede, poate că nu este prea târziu, poate este un simplu stop cardiac şi mai poate fi salvat. Mai poate să-şi revină, să iasă din moartea clinică. Am alergat pe trepte ca un nebun…Când m-am pomenit în stradă, am închis ochii orbit de lumina puternică a soarelui. Atâta ştiu, că buimac şi cu mâna la ochi întrebam mereu de un doctor, alergând disperat pe stradă.

Un doctor, unde pot să găsesc un doctor? În casa aceasta a murit un om şi e nevoie de un doctor! Cine ştie unde locuieşte un doctor prin apropiere? Cineva m-a luat de mână şi m-a condus câțiva paşi în lături…Când am deschis ochii mi-am simțit retina spintecată dureros, spartă de dureri cumplite. Am făcut efortul să țin ochii deschişi şi-am văzut că nu pot să rămân cu ei aşa şi să văd…Un tânăr alergase înaintea mea după doctor, în timp ce lumea se îmbulzea necontenit în jurul meu. Nu mai aveam aer nici să respir, de aceea făceam inconştient gestul de a întinde gâtul şi capul înainte ca un pastolache.

Auzeam voci întrebând mereu: În care casă? În care casă? Unde a murit, domnule? Cine a murit ? Apoi l-am văzut pe omul acela, gras, transpirat, suflând din greu, cu umărul înclinat de greutatea unei valijoare negre şi jerpelite, care trebuie să fii fost trusa lui de doctor…Cine a murit? Eu sunt medic, sunt medic, vă rog să mă conduceți…Îmi revenisem aproape… Picioarele şi mâinile îmi tremurau îngrozitor…Cred că bâiguiam ceva, dar nimeni nu mă lua în seamă, toți mă priveau ca şi cum aş fi fost nebun sau aş fi arătat ciudat. Am urcat treptele casei bătrânului Profesor…Am pătruns în hol. Răcoarea şi penumbra holului mirosind a muşeţel şi a plante medicinale puse la uscat, mi-au făcut bine…Apoi am intrat în imensa bibliotecă a Profesorului…M-am uitat sau mai bine zis am intrat în încăpere cu privirea țintă spre locul unde trebuia să fie trupul Profesorului…Medicul se găsea puțin în fața mea, mai spre stânga, şi nu ştiu de ce l-am văzut foarte îngrozit în momentul acela. Apoi am simțit şi eu ceea ce aş numi împietrirea ființei. Nu realizam nimic, nu înțelegeam nimic, nu auzeam nimic, nu-mi puteam da seama de nimic. Cred că nu mai ştiam ce se întâmplă cu mine şi unde sunt.

Numai atât, vedeam scheletul acela, oasele nespus de albe (de parcă ar fi fost de zăpadă) şi curate, şi hârca aceea rânjind ironică şi cinică. Dar asta am realizat-o mult mai târziu când îmi revenisem deja…În momentele acelea, un vid de gândire sau pur şi simplu o blocare a tuturor facultăților psihice, mă făcea să nu înțeleg nimic sau absolut nimic. Când doctorul a început să mă zgâlțâie mi-am dat seama că se întâmplase ceva de necrezut şi cumplit. Dându-şi seama de starea în care mă găseam, m-a luat şi m-a aşezat în fotoliu.

Între timp doctorul devenise calm şi sigur pe el, îl vedeam cum se mişcă febril…Cred că se simțise obiectul unei ironii. Că mi-aş fi bătut joc de el, sau aşa ceva…Mi-a adus un pahar cu apă…Când s-a întors a răsturnat un vraf de cărți, şi zgomotul cărților m-a făcut să-mi revin şi mai mult. Doctorul şi-a aprins o țigară liniştit, şi s-a aşezat în fața mea pe un taburet. Fuma calm, cu fața aia a lui trandafirie, aşteptând să treacă timpul.

V-aţi mai revenit, domnule, nu? l-am auzit după un timp. Încercaţi să vă aduceţi aminte cine sunteţi, şi al cui este, sau mai bine zis, al cui a fost scheletul acesta? Îi auzeam cuvintele clar, ca şi cum ar fi fost nişte raze dureroase, tăindu-mi în auz bucăţi de carne. Îmi dădeam seama, era un fel de hiperluciditate, puteam să gândesc, realizam, îmi dădeam seama cine sunt. Dacă mai avea răbdare între timp cred că mi-aş fi regăsit acel calm de după momentele foarte grele, prin care trece un om.

Cine sunteţi? am auzit iar, de data aceasta, metalică şi străină, vocea doctorului şi atunci am înţeles că el mă crezuse nebun. Trebuia să înlătur acuzaţia aceasta şi s-o demontez…Îmi dau seama, - am încercat să vorbesc cât mai tare şi să fiu cât mai sigur pe mine, dar vocea mi se bâlbâia insuportabil, - că mă credeţi nebun…Domnule, am trăit un şoc, îmi dau seama de lucru acesta şi încerc să-mi revin, un şoc groaznic şi atât. Îmi dau seama, realizez lucrul acesta. Am făcut o pauză ca să-mi adun gândurile şi forţele, foarte slăbite.

Sunt profesorul George Leordeanu, trebuie să fi auzit de numele meu, profesor de Psihologie la Universitatea din Bucureşti. Cred că aţi auzit de mine… Lucru care era întru totul adevărat, căci l-am văzut pe omul din faţa mea privindu-mă uimit şi îngrozit în acelaşi timp. Avea ochii holbaţi şi mă privea ca şi cum el ar fi fost în locul meu, şi ar fi trăit un şoc.

Domnule Profesor, l-am auzit, făcea eforturi mari la rândul lui ca să-şi revină, sigur că am auzit de dumneavoastră, sunt, sunteţi foarte cunoscut.V-am citit cărţile şi articolele în revistele de Pedagogie şi Psihologie. S-a lăsat o tăcere de plumb amară, stânjenitoare, între noi. Dar lucrul acesta, faptul că medicul mă recunoscuse, mă ajutase foarte mult. Cred că acum eram cât se poate de calm. I-am povestit că am fost asistentul Profesorului Dimitrie Drăghicescu, şi ieri, pe la prânz, domnul Profesor Drăghicescu, care între timp venise în ţară, de la Paris, a sunat la Universitate şi m-a rugat să-i fac o vizită pe seară. Nerăbdător cum eram să-l văd am sosit în casa Profesorului cu mult timp înainte de căderea serii. Eram dornic să-l aud povestind ce mai este pe la Paris, care sunt noutăţile în Psihologie, Sociologie şi

Pedagogie? Şi tot discutând din una în alta, domnul Profesor Drăghicescu s-a apucat să-mi povestească un caz foarte straniu, cu un coleg de-al dumnealui care l-a vizitat acum doi ani sau anul trecut, n-am reținut bine, acasă, la țară,la Zăvoieni, unde s-a născut. Colegul acesta, pe care-l chema…stați puțin să-mi aduc bine aminte, da, cred că mi-am amintit numele, Alexandru Vizantidis, şi care locuia la Brăila. Aşa… Alexandru Vizantidis l-a căutat pe profesorul Drăghicescu, la părinții lui, ai domnului profesor, în satul natal, la o moşie în Vâlcea, unde l-a şi găsit, povestindu-i lucruri cu adevărat extraordinare, dar întru totul credibile. Ei, bine, domnul Drăghicescu, şi cred că ați auzit de faima şi de patima de povestitor, a domnului Profesor Drăghicescu, a început să-mi povestească ce i-a spus lui acest Alexandru Vizantidis, în noaptea aceea. Tot povestind s-a întunecat, orele au trecut, a venit şi miezul nopții…fără ca eu să-l întrerup nici măcar o secundă pe marele sociolog care a fost…Și pentru că povestea frumos şi captivant iar ceea ce spunea mă interesa foarte mult, şi pentru că, mărturisesc, nu mi-a fost nici o clipă somn…Ba da. La un moment dat, asta era spre ziuă, mi-am dat seama că am ațipit. Un fel de stare de semiveghe, căci Profesorul povestind, eu înțelegeam absolut totul, tot ce spune.

A povestit toată noaptea, toată dimineața iar eu între timp am ațipit de-a binelea cred. Când m-am trezit, cel care povestea prin gura domnului Profesor, de lucrul acesta am fost convins chiar din momentul acela, cum sunt şi acum convins că am sesizat foarte bine deosebirea dintre cele două voci, a vrut să-l ia cu el. Domnul Drăghicesu s-a opus, a protestat, şi asta m-a făcut să sar în picioare…Când m-am trezit de-a binelea, cred că era prea târziu. Domnul Profesor murea sau cred că era deja mort. Am încercat să-l zgâlțâi, să-l strig, dar mi-am dat seama că este mort. Atunci mi-a venit ideea să chem un medic, să ies din casă şi să încerc să găsesc un doctor. Am ieşit val vârtej în stradă, de fapt nici nu mi-am dat seama cum am ieşit, mi-am simțit ochii loviți dureros, retina parcă mi-a fost sfâşiată de lumina prea puternică.Între timp ați fost anunțat dumneavoastră.

Nu ştiu cine v-a anunţat. V-am adus în casă, după cum bine ştiţi, şi am intrat amândoi în biblioteca Profesorului, unde îl lăsasem în starea aceea de muribund… În loc să-l găsesc pe el în fotoliu, fie şi mort, aşa cum l-am lăsat când am ieşit îngrozit afară, să alerg după medic, când ne-am întors, aşa cum bine vedeţi, am găsit un schelet…În locul cadavrului Profesorului Drăghicescu, am găsit scheletul lui. Scheletul acesta. Nu-mi… Nu-mi pot da seama ce s-a întâmplat…Stau şi mă gândesc, încerc să raţionez…Să se fii volatilizat carnea de pe oase atât de repede? Să fii înlocuit cineva cadavrul în timpul cât eu lipsisem, alergând pe străzi şi căutând doctorul? Cine să fii făcut lucrul acesta şi în ce scop? Lucru nu este de crezut, este împotriva firii şi a oricărei logici…Sunt încă uluit. După cum vedeţi. O explicaţie clară nu pot să dau…În momentul acesta mi-am întors capul şi am privit din nou scheletul Profesorului…Am rămas uluit…Oasele se îngălbeniseră, aveau carii, se tociseră, ca şi cum ar fi trecut mulţi ani de când…

Doctorul care m-a ascultat între timp cu toată atenţia continua să mă privească la fel de uluit şi de îngrozit.

- Când, domnule profesor Leordeaunu, când v-a chemat domnul profesor Drăghicescu?

- Cum adică?…Ieri. Îmi aduc foarte bine aminte. Eram la Facultate. La secretariat. Era şi domnul Profesor Mihai Ralea, eram atâţia oameni acolo…

- Deci, ieri domnul profesor Drăghicescu v-a căutat la telefon, la facultate, şi v-a rugat să-i faceţi o vizită pe seară?

- Exact! Şi eu am venit. L-am găsit în această bibliotecă, înţesată de cărţi, precum o vedeţi şi dumneavoastră, unde m-a primit cât se poate de fericit şi de cordial, de bucuros că mă vede. Eu am stat tot timpul în fotoliul acesta în care mă aflu, iar domnia sa, în fotoliul în care acum se află schele…Îi vedeţi doar, scheletul. Nu ştiu ce este atât de greu de înţeles…?

- Eu înţeleg…Asta e uşor de înţeles şi vă cred pe cuvânt. Dar încercaţi să vă aduceţi aminte ce zi era ieri şi în cât, în ce zi a lunii?

- Da…Ieri a fost joi, 19 iunie 1940…Domnul Profesor venise în țară de două zile, chiar îmi scrisese de la Paris c-o să sosească…

Se lăsă un moment de tăcere, uscată, nisipoasă. Cei doi bărbați se priviră o clipă stânjeniți.

- Înțeleg, înțeleg…Domnule Leordeanu. Îmi aduc aminte, că s-a discutat mult cazul acesta. Asta a fost în vara anului 1940…, dar acum ne găsim în 21 iunie 1945…Vă dați seama?! Au trecut cinci ani…Iar domnul Profesor Drăghicescu a murit într-adevăr, dar nu aici, în București…în altă parte…şi nu s-a sinucis, cum au spus autoritățile, ci a fost împuşcat de ruşi…

sfârşit

CÂTEVA CUVINTE DESPRE AUTOR ŞI OPERĂ

O ţară în văile cosmice ale căreia înfloresc păsări, al cărui cer este susţinut de corul fecioarelor, ale cărei steaguri sunt sufletele strămoşilor plecaţi la luptă, o ţară halucinantă, un pământ cântător şi orbit de lumină proslăveşte în versurile sale recente Ştefan Dumitrescu, poet straniu, cu sufletul lansat riscant, punte peste prăpastia lirică, căreia nu i se cunoaşte ţărmul de dincolo. Spun că această lansare este curajoasă şi riscantă pentru că ea se produce în afara drumurilor bătătorite ale poeziei, pentru că Ştefan Dumitrescu nu versifică frumos şi cu talent în cadrele unui lirism ştiut sau bănuit numai, ci îşi creează propriile sale cadre, propriile sale sisteme de referinţă. Fiecare din poeziile sale este o deschidere către o lume creată de el, o lume în care păsările umblă înarmate şi se cântă din ruine ca din fluiere. Talent în afara oricărei îndoieli, spirit neliniştit şi în continuă ardere, autor de eseuri reinterpretând miturile şi de poeme reclădind universul, Ştefan Dumitrescu este un poet mai dur, mai abrupt, mai supus suferinţei şi neliniştii, decât limpedele Dan Verona, dar la fel de cert, la fel de Adevărat .
Ana Blandiana, Amfiteatrul, nr I2, 1971.

Ştefan Dumitrescu este la ora actuală unul dintre scriitorii români cu cea mai vastă şi profundă operă. Tipul scriitorului total, şi al omului total, Stefan Dumitrescu a dat romane care vor avea celebritatea romanelor lui Marquez, piese de teatru care ne vor cutremura conştiinţa veacuri de aici înainte, eseuri cu un orizont al sintezei impresionant, o "Istorie a dramaturgiei româneşti" dar şi poezii pentru copii de o gingăşie infinită. În volumul de faţă, un volum de poezie impresionant, ţipându-şi dragostea lui pentru Basarabia, dar si conştiinţa de "RANĂ" adâncă a fiinţei naţionale, Ştefan Dumitrescu ne aduce în modul cel mai dureros aminte că suntem români, că suntem o FIINŢĂ cu Simţirea şi Conştiinţa îndoliată !
FRANCESCA PINI, lector universitar , 1994

EDITURA ANAMAROL

Vă oferă prin librăriile DIVERTA din toată ţara, prin Compania de Librarii Bucureşti, Bibliostar Bucureşti Librăria Mihai Eminescu– următoarele cărţi:

ROMANE	AUTOR
Timpul judecă şi plăteşte	Rodica Elena Lupu

Glasul inimii	Rodica Elena Lupu
Mâna destinului	Rodica Elena Lupu
Miracolul vieții	Rodica Elena Lupu
Eterna poveste	Rodica Elena Lupu
O umbră din trecut	Rodica Elena Lupu
O viață blestemată	Alina Dan
Doi ochi căprui	Alina Dan
Bonifacia	Paul Goma
Arta refugii	Paul Goma
O mie o sdută de ani	Maria Cecilia Nicu

POEZII

Literando	Daniel Renon
Dresorii de umbre	Daniel Renon
Iubesc	Octavian Papa
Pentru tine	Alina Dan
Clipa	Rodica Elena Lupu
Vreau o altă lume	Ilinca Natanael
Durere românească	Valeriu Cercel
Spiralele vieții	19 poeți într-o carte
Doar frunze	Angi Rădulescu
Agate magice	Mihai Leonte
Picturi sentimentale	Loreley
Fără ieşire	D.M.Psatta
Sărutul unui Înger	Mariana Kabbout
Ninsori ascund	Elena Munteanu
Un vers de scrii	Elena şi Daniel Morar
Mareea sufletului	Camelia Petre
Surori metrese timpului	Ovidiu Oana
Undeva fericirea	Anne Marie Bejliu
Flori de Bărăgan	Tony D'Accre Barat
Viața e frumoasă, merită trăită!	Awa Solipsist
Amurguri	Dudi Tăimănescu Bălăiță
Bună ziua noapte!	Mihai Cucereavii
Dragostea nu moare nici în mormânt	Mihai Mircea Kiss

CĂLĂTORIE

Vacanțe, vacanțe... vol I, II	Rodica Elena Lupu
Drumuri printre amintiri	
Vacanțe, vacanțe...	Rodica Elena Lupu
Românie plai de dor	
Jurnal de călătorie Nepal	Michael Cuțui

POVEȘTI

Rotofel	Elena Cesar von Sachse
Legendele Nurnbergului	Elena Cesar von Sachse

HOBY

Sănătate şi frumusețe	Rodica Elena Lupu
Calendarele timpului milenar	George Dănică
Medicina alternativă văzută de un inginer	Ovidiu Creangă

GASTRONOMIE

Ieftin şi gustos	Rodica Elena Lupu

În COLECȚIA
TAINELE MĂRII NU SE CUNOSC DE PE MAL au apărut:

Vis împlinit	Roena Woolf
O clipă de rătăcire	Roena Woolf
Unde eşti?	Roena Woolf
De ce oare?	Roena Woolf
Problemă de familie	Roena Woolf

În COLECȚIA **DETECTIVI, POLIȚIE, CRIMĂ** au apărut:

O afacere ciudată	Mike Boy
Vineri în 13 şi pisica neagră	Mike Boy
Adevărul şi numai adevărul	Mike Boy

Tiparită în România
2006

Editura **ANAMAROL**

Bucureşti,
str. Fabricii, nr. 2BA/13, sector 6
e-mail: **lupurodica@yahoo.com**; tel: 0723339331

Director:
Rodica Elena LUPU

Tiparul executat:
Imprimeriile GUTENBERG
Tel: 0213450926